

SÖKAREN

NR 6

1989 ÅRGÅNG 26

PRIS 24:00 INKL. MOMS

En tänkare i tiden

Den framstående psykiatern och tänkaren Viktor E. Frankl, 84, har besökt Sverige. Människors psykiska problem, säger han, har i allmänhet sin rot i en känsla av livets meningslöshet. Vi behöver uppfatta vårt liv som fullt av mening. — Foto: Torbjörn Zadig.

Lena Mattisson och Niklas Törnlund

Zen

— vågens uppvaknande till vatten

Bortom sinnena och intellektet söker zenbuddhisten sanningen

Meditationssalen är zencentrets hjärta.

Den överfulla koppen

Nan-in, en japansk zenmästare, fick besök av en professor som kom för att fråga om Zen. Nan-in serverade te. Han fyllde sin gästs kopp, men fortsatte sedan att slå i. Professorn såg på hur det rann över tills han inte längre kunde behärska sig: "Koppen är överfull, det går inte mera i den!"

"Liksom den här tekoppen", sa Nan-in, "är ni själv överfull av era egna åsikter och spekulationer. Hur ska jag kunna visa er Zen, innan ni har tömt er kopp?"

Detta är en klassisk zenanekdot. Den illustrerar hur nödvändigt det är att tömma sinnet, innan man kan lära sig något om Zen.

Att bortse från vad man tidigare lärt sig, och från begreppsmässigt tänkande överhuvudtaget, är en utgångspunkt vars vikt understryks för varje zenelev.

Zenläraren: Man måste uppleva det själv!

Zen är en gren av buddhismen. Den bygger på Buddhas vision av alltings enhet och på uppfattningen att alla människor har förmågan att själva direkt uppleva denna enhet. Zen betonar den egna erfarenheten.

Buddha var själv en sökande människa. Hans ord betraktas inte av zenbuddhisterna som uppenbarad sanning, som de måste tro på. Han ses som en förebild, inte som en gud. Han gick en inre väg till upplysning. Samma gäller för varje zenbuddhist: att själv gå vägen.

Vägen är en meditativ väg. Meditation (*zazen*) är kärnan i zenbuddhismen.

Syftet med *zazen* är att stilla sinnet, höja koncentrationen och skapa harmo-

ni mellan själ och kropp. Först då kan sinnets splittring läkas och den slumrande vishet, som vi alla bär på, vakna till liv.

I det vanliga oupplysta, okoncentrerade mänskliga sinnet kan tankarna jämföras med en svärm surrande insekter som alla rör sig åt olika håll. Så rörigt är det, utan koncentration.

Zenläraren (*sensei*) Bodhin Kjolhede, abbot vid Rochester Zen Center i New York säger:

— Vårt medvetande är splittrat, vilket får oss att leva ett grunt liv, på ytan av tingen. Ofta är vi helt enkelt inte närvarande i det vi gör. Men genom träning i meditation kan vi lära oss att koncentrera oss, bli medvetna om vad vi gör och helhjärtat gå upp i det. Livet blir då mer fullödigt och fascinerande på alla plan.

Zazen ger en fördjupad självinsikt. Men detta är inte zens enda mål. Dess yttersta mål är att överskrida det egna jagets gränser och nå Upplysning, dvs

Lotusens land ligger inte i fjärran.
Lyssna till sanningen, ödmjukt och tacksamt;
prisa den, låt den bli ett med ditt liv.
Förtjänstfullt är detta, ett stort steg på Vägen.
Skådar vi in i vår sanna Natur
— det sanna Jag som är ett icke-Jag,
vårt eget Jag som är ett icke-Jag —
när vi långt bortom egot och ytliga ord.

Ur Mästaren Hakuins hyllningssång till Zazen.

den obeskrivbara insikt som har liknats vid "vågens uppvaknande till vatten". Människan ser att hon är en del av en helhet, liksom vågen tillhör havet. Detta är en upplevelse som är så omvälvande att främlingskap och självupptagenhet övergår i en universell medkänsla.

En vishetslära utan Gud

Zen är förankrad i en världsreligion, buddhismen. Denna målar inte som andra religioner upp ett gudomligt väsen, som existerar utanför och bortom människan. Buddhismen har ingen lära om Gud.

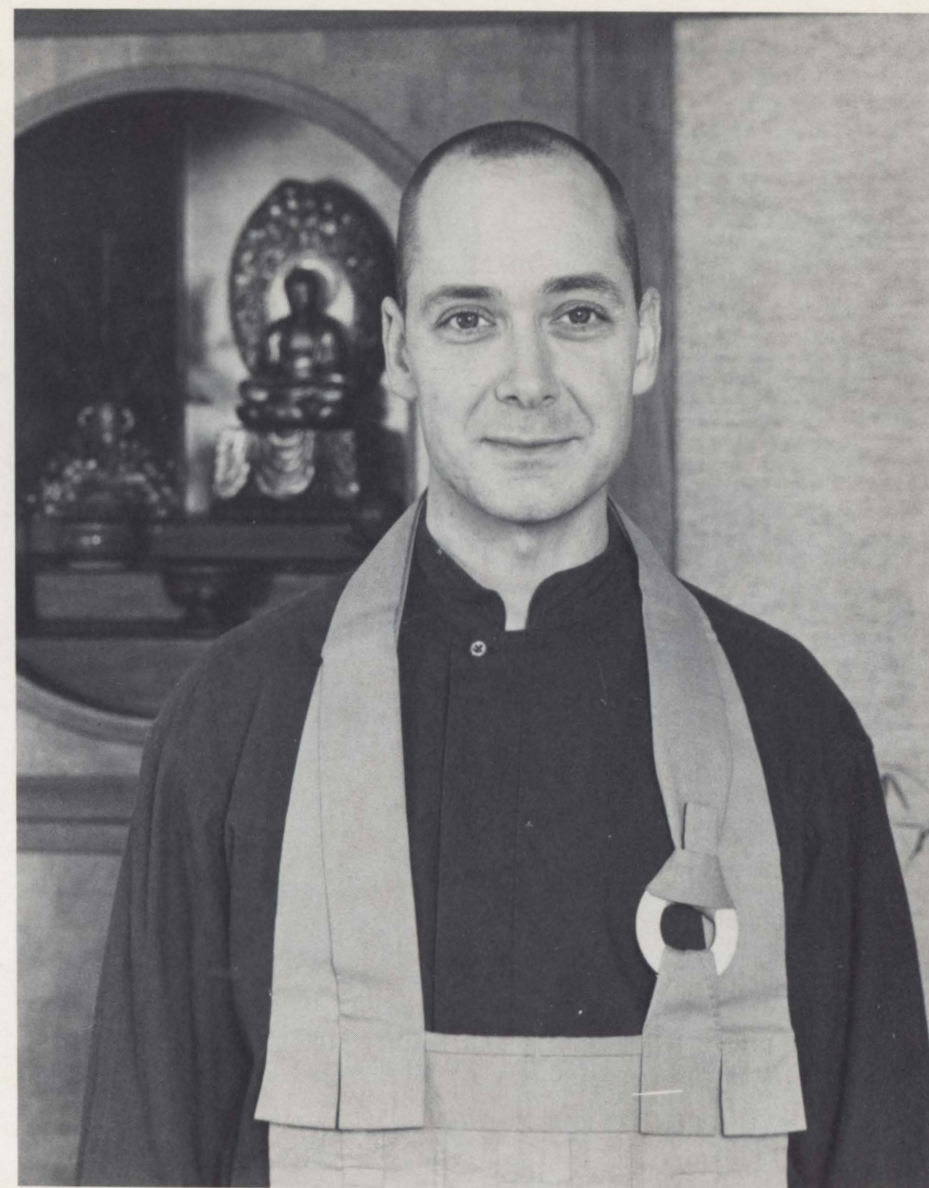
— Ändå är den en religion, eftersom den försöker besvara sådana grundläggande frågor som "Varför föddes jag?", "Varför måste jag dö?" och "Vad är meningen med mitt liv?". Men de djupaste sanningarna, de djupaste mänskliga insikterna, är enligt Zen bortom både sinnet och intellektet, säger Bodhin Kjolhede. Genom meditation tränger man djupare ner i medvetandet och väcker de nödvändiga intuitiva krafterna till liv.

Sensei Kjolhede fortsätter:

— I kärnan av den buddhistiska erfarenheten finns "uppvaknandet" eller "upplysningen". Den historiske Buddha nådde sitt stora Uppvaknande för 2 500 år sedan, och det är varje buddhists uppgift att själv nå samma grundläggande insikt.

Vilken är då insikten?

— Jo, att alla varelser i grunden är hela och fulländade, utan brister, och begåvade med gränslös vishet, medkänsla och godhet — även om vårt sonderdelande intellekt gör sitt bästa för att övertyga oss om motsatsen.

— I det svenska temperamentet finns en uthållighet och styrka som lämpar sig väl för Zen, säger Bodhin Kjolhede.

— Många människor instämmer säkert i att vi alla, på ett visst plan, är Ett. Men det räcker inte med en rent intellektuell förståelse! Sann Upplysning är något som man bokstavligen erfar med varje por i sin kropp.

— När man nått dithän, är man också i stånd att för en lärare demonstrera sin insikt i både ord och handling. Zenläraren är tränad i att bedöma sådant. Det finns en traditionell procedur för detta, som är både detaljerad och grundlig.

Zen i väst

Under de senaste decennierna har Zen lockat till sig allt fler västerländska sökare. Många läser böcker om Zen, några kanske provar att sitta i *zazen* på egen

hand. Men efter ett tag kan zensökaren känna ett behov av personlig vägledning.

Länge var zenintresserade västerlänningar tvungna att åka till japanska kloster för att hitta en lärare. — Från sitt ursprung i Indien nådde zenbuddhismen Japan via Kina för mer än tusen år sedan. På 1960-talet började japanska zenlärare att söka sig till USA för att sprida sin lära. Idag finns dussintals tempelliknande zencentra runt om i USA, där japanska och numera även inhemska lärare undervisar i Zen som ett sätt att leva.

Ett zenter är inte ett kloster i vanlig mening. Porten står öppen för var och en som under en kortare eller längre period vill komma i djupare kontakt med Zen.

Man har möjlighet att delta i gemen-

Också när natten förmörkar
den gröna jorden
vrider sig hjulet:
död följer på födelse.
Sträva genom natten
med varje andetag
så att Du må vakna
bortom dagen, bortom döden!

(Ur kvällsritualen vid Rochester
Zen Center)

samma zazenpass, få undervisning av läraren enskilt (*dokusan*) eller i grupp (*teisho*). Man kan också hjälpa till med det praktiska arbete som behövs för att ett center ska fungera.

Rochester Zen Center i staten New York grundades för tjugo år sedan av roshi Philip Kapleau, vars bok "Zens tre pelare" ger konkret handledning för zenbuddhister. Dit kommer människor från hela världen med högst skiftande bakgrund. Vi mötte en snickare från Montana, skådespelare från Nya Zeeland, en sjöman från Exxons tankerflotta och en läkare från Västtyskland.

Gemenskapen med likasinnade är både ett stöd och en sporre, när man följer zencentrets dagliga rytm. En tidig uppstigning, sedan två halvtimmeslånga zazenpass och först därefter frukost. Under dagen varvas sedan meditation och recitation med hushållsbestyr och trädgårdsarbete. Ingen arbetsuppgift värderas mer än någon annan, och lärarna deltar som alla andra.

Det sinnestillstånd som man når i zazen, ska man ta med sig i arbetet, och det faller sig därför naturligt att jobba samlat och ganska tyst. På så sätt stör man varken sin egen eller andras koncentration.

Under vissa perioder av året stramas disciplinen på zencentret åt. Man har en meditationsretreat, en s.k. *sesshin*, på mellan två och sju dagar. Det praktiska arbetet trappas ner till det allra nödvändigaste och i stället ökas zazenpassen till minst tio (!) timmar per dag.

Ingen lämnar centret, tystnad råder och blicken hålls sänkt även utanför *zendon* (meditationssalen). *Dokusan* blir till intensiva möten, där eleven direkt i ord och handling ska gestalta sina insikter för läraren. I gengäld ges råd och uppmuntran.

En elev som lärt sig koncentration genom att fokusera uppmärksamheten på själva andningen, får i uppgift att genom zazen hitta en intuitiv lösning på en *koan*, en zenparadox ur någon klassisk skrift. Exempel: "Visa mig ditt ur-

Zencentret: bakom två sammanbyggda villor en trädgård med gästhus i japansk stil.
Foto: Niklas Törnlund.

sprungliga ansikte som du hade innan dina föräldrar föddes!"

Svaret måste komma från ett djupare plan än både intellekt och känsla. Det krävs ett slags mentalt genombrott för att läraren ska kunna bekräfta att en gnista av Upplysning tänts i elevens medvetande. Det yttersta syftet med en *sesshin* är att driva fram ett sådant andligt språng.

Zen i Sverige

Sensei Bodhin Kjolhede, som 1986 efterträdde roshi Philip Kapleau — vilken med ålderns rätt drog sig tillbaka — som abbot för zencentret i Rochester, har skandinaviska (danska) släktrötter. Om zencentret i Stockholm säger han:

— Jag upplever att det är det mest seriösa och engagerade av alla de sju centra vi har runt om i världen. Det är som om det i det svenska temperamentet finns en uthållighet och styrka som lämpar sig väldigt väl för Zen.

— Inom Zen saknas inte de religiösa

elementen som andakt och ritualer, men de betonas inte heller. Ingen är tvungen att "tro" på Buddha, återfödelse eller andra traditionella buddhistiska principer. Jag tycker mig förstå att skandinavisk överlag inte är så våldsamt entusiastiska för sådant!

— Poängen med Zen är att det är en konkret metod där man inte avkrävs någon gudstro — man kan helt enkelt pröva Zen som metod och se att den fungerar.

Lästips

Philip Kapleau: *Zens tre pelare*. Livskraft 1983.

Philip Kapleau: *Zen: Dawn in the West*. Anchor/Doubleday 1980.

Elin Lagerkvist: *Zen* — en antologi. Natur och kultur 1980.

Bodhin Kjolhede besöker Sverige regelbundet. Närmare upplysningar kan fås från Stockholm Zen Center, Högervägen 32, 122 39 Enskede, tel: 08/48 38 33.

När vi når upplysning, kommer vi genom zazen till insikt om att tillvarons grund är en Tomhet ur vilken allting oupphörligt uppstår och till vilken allting oupphörligt återvänder och att denna Tomhet är någonting positivt, är levande; den är skiftningarna i en solnedgång eller harmonierna i en stor symfoni.

Roshi Philip Kapleau

Dagbok från en Zenretreat

Lena Mattisson

Dag 1: Zendons dörrar stängs. Klangklang, någon slår på klockan. Alla deltagare sitter på plats med korslagda ben, raka ryggar och halvslutna ögon. Altaret med Buddhastatyn, frukt och blommor är svagt belyst. En förväntansfull spänning ligger i luften.

Sju dagar ska jag tillbringa under tystnad, ivrigt koncentrerad på min koan. Känslan inför det hela är minst sagt blandad. Efter att ha varit med om det tidigare vet jag ungefär vad som väntar, på gott och ont.

Första kvällen upptäcker jag hur okoncentrerad jag trots alla förberedelser är. Tankarna susar omkring i huvudet som en flugsvärm. Hur ska detta gå? Sex och en halv dag till...

Dag 2: Fyra på morgonen, yrvaket och motsträvt kliver jag upp från madrassen. Ryggen värker. Att köra huvudet under kranen med iskallt vatten ger sinnet en chock. Men jag måste, annars kommer jag att somna i zendon.

Ut i trädgården, djupa andetag i gryningsluft och sen på plats i den snabba gående kinhin-meditationen. Alla verkar så pigga utom jag. Varför kom jag hit?

Tillbaka i zendon, halvsover i meditationsställning. Längtar redan efter stora middagar, härliga festmåltider flimrar framför ögonen. Frukost, sedan arbete och äntligen en stunds vila för att orka med resten av dagen.

Dag 3: Det är som om jag knappt hinner lägga mig förrän det är dags att gå in i zendon igen. Känslor av sorg, glädje, ilska, frustration, frid, stillhet rusar igenom mig som ett expresståg.

I dokusan spänner Roshi Kapleau ögonen i mig och avläser mitt röriga sinnestillstånd. Han ruskar om mig med några rappa frågor som återför mig till koncentrationen på min koan.

Energien återvänder, men hela dagen brottas jag med underliga synbilder och märkliga sinnesförnimmelser. Som om mitt medvetande gjorde allt för att hindra mig från att komma vidare.

Dag 4: Upp igen, tidigt och kallt. I dokusan får jag uppmuntran och under

förmiddagen går det lättare att hålla kvar uppmärksamheten inåt.

Stämningen har genom femtio personers intensiva meditation blivit ännu mera laddad. Upplever zendon som ett gungande skepp ute på en ändlös ocean.

Den rytmiska recitationen känns befriande. Vi får utlopp för all den energi som zazen bygger upp och orden går till hjärtat: "Hur nära är inte sanningen / och ändå söker vi långt borta..."

Lurar mig att tro att allt nu är väl, tills benen börjar värka. Varje minut känns som en evighet och det skär som knivar i knäna. Jag blir besatt av tanken att ta mig ut — fly från denna smärta. Under varje zazenpass sitter jag och hoppas på att det ska börja brinna eller att Roshi ska bli sjuk så att *sesshin* måste avbryts.

Dag 5: Rullar av madrassen, eftersom kroppen är stel och knäna så ömma. Det här går aldrig... Minns inte hur jag lyckades ta mig in i zendon.

Hasar iväg till dokusan och jämrar mig. Roshi ber mig att med hela min kraft koncentrera mig på min koan, då kommer värken att släppa. Tycker han är helidiotisk och funderar över nya flyktt försök. Glömmer att jag är här av fri vilja.

Inne i zendon gråter en del och andrastönar, medan jag brottas med egna demoner. Knävärken kulminerar på eftermiddagen och jag har inget annat val än att fokusera på min koan. Och se, värken släpper faktiskt!

Kan jag själv kontrollera mina upplevelser? Är det *motståndet* mot smärtan och inte själva smärtan som gör ont? Är det jag som styr? Då måste det ju gälla resten av mina upplevelser också!

Håller envist kvar min koncentration, vare sig jag sitter i zazen, skär morötter eller tömmer sopor. Märker hur jag fylls med energi, tar den långa trappan i tre snabba kliv.

Fortsätter sitta till långt in på natten. En och annan inre pusselbit börjar falla på plats.

Dag 6: De praktiska förberedelserna inför *sesshin* ger nu verkligen resultat.

Var och en utför sina arbetsuppgifter snabbt och smidigt. Uppmärksamheten skärps på alla plan.

Allt flyter bra, tills min medsyster bredvid får ett skrattanfall! Jag kan inte stå emot, utan ger mig hän åt denna spänningsupplösning. Skrattattackerna återkommer med jämna mellanrum och det är inte speciellt lämpligt eftersom vi stör de andra.

Senare, när koncentrationen i zendon åter är på topp, håller zendoleddaren ett kort och kraftfullt inspirations-tal. Jag absorberar varje ord helt och fullt. Känner styrkan återvända.

Dag 7: Pendlar i sinnet. Det är bara några timmar kvar, tid jag borde använda, men jag börjar redan längta till slutet.

I sista dokusan sporrar jag av Roshi att gå tillbaka till zendon och anstränga mig till det yttersta, verkligen bli ett med min koan. Tycker att jag är splittrad igen men Roshi menar att det är först nu som jag konfronterat min inre splittring på djupet. Återvänder till zendon med större bestämdhet.

Så ljuder de befriande klockslagen på eftermiddagen och *sesshin* är över! Det känns nästan överkligt att se sig omkring och börja prata igen. Går ut i trädgården. Stilla regn. Sju dagar av tystnad, av både smärta och glädje — och nu här. Ja, faktiskt *här*, och ingen annanstans.

Ljudet av trummor, klockoreller en gong-gong anger den dagliga rytmen.

Viktor Frankl i Sverige talade om livets mening

Åsa Freij

Det går att krama ut en mening ur varje situation. Det är möjligt för var och en, utan undantag, alltid, överallt och oavsett omständigheter att finna en god mening i livet — både i livet som helhet och i olika situationer.

Det sa den österrikiske filosofen och psykiatern Viktor E Frankl, 84, när han i maj framträdde i Stockholm i Föreningen Nytänkarnas regi.

Viktor Frankl, som är av judisk börd, bör veta vad han talar om, när han uttalar sig om möjligheten att se mening, eller skapa mening, i till synes omöjliga livssituationer. Han var fånge i nazistiska koncentrationsläger i tre år med allt vad det innebar av svåra upplevelser. Och just under den tiden lärde han sig konsten att skapa en mening och att överleva mentalt. Han byggde också sin mest berömda bok, "Livet måste ha mening", på erfarenheter från tiden i koncentrationslägren.

En mening fann Viktor Frankl i kärlek — i att glömma sig själv, gå utanför sig själv och leva så totalt som möjligt i världen, i nuet. Han upptäckte att det alltid gick att ha en förankring i det eviga och en livsuppgift i att hjälpa och glädja andra.

Viktor Frankl betonade att man inte blir lycklig genom att jaga lycka för egen del. Enda sättet att uppnå lycka är att glömma sig själv för andra.

— Om du inte kan utföra någon handling som kan vara till gagn för någon annan, så kan du ändå alltid älska, sa han. Och vad du gör, måste du göra med kärlek — för andras och för din egen skull.

Och han tillade:

— Tänk aldrig: Om inte andra gör något, varför ska då jag? Tänk i stället: Om inte jag gör något, vem ska då göra det?

Det är *counterproductive* att sträva efter lycka, säger Frankl också, dvs det motverkar sitt syfte. Lycka är en sideeffekt av något annat, av hängivet socialt arbete exempelvis.

Arrangörerna, Nytänkarna, var mycket glada och stolta över att Viktor Frankl hade funnit deras förening så viktig och intressant att han ville hålla ett föredrag där. Han framträdde numera mycket sällan som föredrags-hållare.

Frankl är en gigant på människokunskapens område. Han har erhållit över 20 hedersdoktorat och ses av många som lika betydelsefull som Freud — eller mer. Särskilt uppskattad är han av människor som söker sig till större andligt djup, i filosofin, psykologin och psykiatri och till en helhetssyn på människan och de existentiella frågorna. Det gjorde ju knappast Freud. C G Jung och Wilhelm Reich torde ligga närmare Frankl. De var samtida med Freud, men yngre, och tog intryck av den banbrytande Freud, men de var kritiska mot "mästaren" och gick sina egna vägar. Frankl nämnde Freud flera gånger i sitt föredrag och berättade om möten med honom. Han tycktes både uppskatta och respektera Freud.

Viktor Frankl har en ödmjuk framtoning. Men han var inte mer ödmjuk än att han ibland på ett mycket markant sätt framhöll sig själv och de förändringar han åstadkommit med människor.

Presentationen av Viktor Frankl, innan han själv gjorde entré, var översvallande. Presentatör och inledare var professor Hans Åkerberg från

Viktor Frankl kallar sin terapeutiska teori *logoterapi*. (Det grekiska ordet *logos* betyder mening.) Den är inriktad på framtiden, på den mening med sitt liv som individen skall förverkliga i framtiden. Medan Freud såg lustens utlevande som det centrala i mänsklig upplevelse och Adler såg viljan till makt som det viktigaste, uppfattar Frankl livets mening som det huvudsakliga.

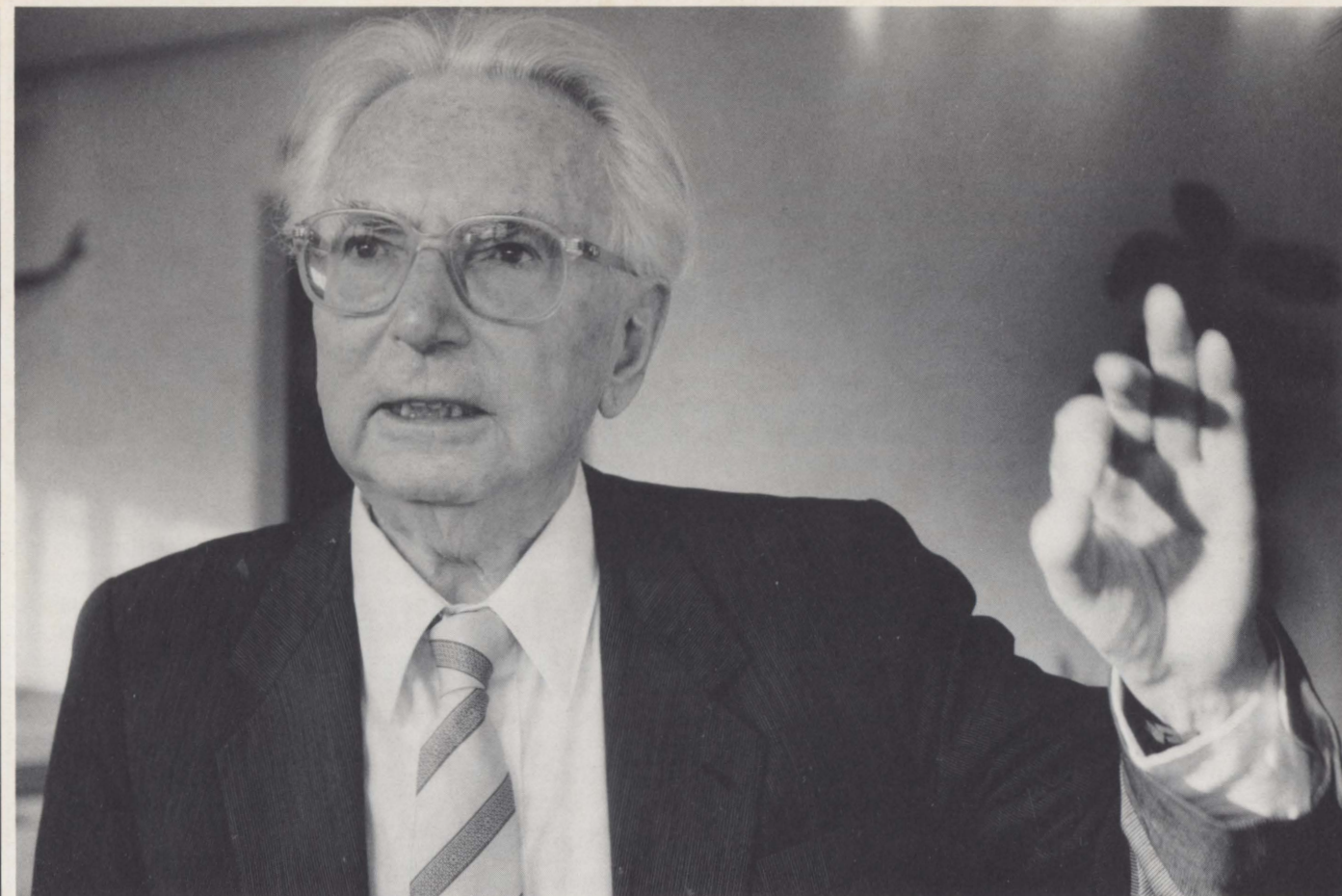
Strävan efter att finna en mening är enligt Frankl den grundläggande drivkraften för en människa. För en psykiater av Frankls skola gäller det alltså att hjälpa patienten att hitta sitt livs mening, dvs något att leva för.

Något allmängiltigt svar på frågan om livets mening finns inte. "Meningen med livet växlar från människa till människa, från dag till dag och från timme till timme." Ett sätt att ge livet mening är att i kärlek uppleva en annan människa. "Kärleken är den enda väg som gör det möjligt att lära känna och förstå en annan människa i hennes innersta personlighetskärna."

SM

Lunds universitet, som lär vara vår främsta Franklkännare. Även Kerstin Nordin, eldsjelen bakom Nytänkarna, framträdde och introducerade såväl föreningen som föredragshållaren.

Frankl hade också gjort en alldeles egen presentation av sig själv. Medan publiken i den fullsatta Berwaldhallen förvånatansfullt inväntade den stora lilla mannens entré, hade de en snitsig karikatyr av honom att titta på, gjord av honom själv på ett blädderblock. Viktor Frankl har nämligen många strängar på sin lyra. Förutom vis man är han också

Viktor E. Frankl i Stockholm. Foto: Torbjörn Zadig.

skämttecknare, och han har varit pilot och guide för bergsklättrare!

Bakgrunden till Viktor Frankls arbete och lära är hans egen ångest. Så börjar ju också mångas sökande. När han var ung, trodde psykologer och psykiatrer att de hade kartlagt vad som behövdes och vad som var möjligt att uppnå. Men i krigets spår fann man att det inte existerade något terapeutiskt system som kunde bota allt och alla. Så lär i alla fall Freud ha uttryckt det.

Viktor Frankl gick som ung student på Freuds föreläsningar. Dessutom läste han på egen hand och sökte på olika sätt bot för sina känslor av livets meningslöshet. Han sökte sig bland annat till Adler och individualpsykologin, men fann ingenstans någon hjälp mot existentiell ångest. Han skrev mycket i samband med sina studier, men förlorade alla manus, när han sattes i koncentrationsläger, och fick efter krigsslutet börja om på nytt.

Han lyckades väl i sin karriär som psykiater och blev alltmer respekterad. Så småningom fick han Sigmund Freuds fd lärostol i Wien, och han tog på allvar itu med frågor som "vem är jag?", "varför har jag kommit hit?", "finns det en mening i livet?".

Ja, vad är meningen med livet? Det är ju ingen liten fråga, som Hans Åkerberg sa i sin presentation av den berömda

gästen. Och vi har all anledning att ställa den idag, när känslan av meningslöshet breder ut sig och vår existentiella ångest ökar. Det är sällan som någon har ett så väl underbyggt svar på denna fråga som Viktor Frankl. Hans svar är att vi måste ge livet en mening. Ty beho-

vet av mening är ett grundläggande mänskligt behov. Meningen kan ligga i att i kärlek intressera sig för andra.

Av Viktor E Frankl finns tre böcker på svenska: Livet måste ha en mening, Viljan till mening och Gud och det omedvetna.

I nazisternas klor

Större delen av Viktor Frankls bok "Livet måste ha mening" (BonnierFakta) handlar om författarens upplevelser under tre år i nazistiska koncentrationsläger. Den skildringen kom ut på tyska med titeln "Ein Psycholog erlebt das Konzentrationslager" (första upplagan 1947). Det är en förfärlig berättelse om hur människor sadistiskt plågar andra människor. I koncentrationslägren manifesterades den potentiella mänskliga ondskan. Dagligen blev fångarna plågade för plågandets egen skull. Ett fåtal överlevde. Vid enstaka tillfällen visade vakter och chefer mänsklig medkänsla.

Den som uppfattar det mänskliga medvetandet som en droppe av det universella medvetandet, världsgrunden (atman-brahman) kan bara sorgset ruska på huvudet och fråga: hur kan "jag" i form av lägervakter göra mig skyldig till dessa brott mot "mig" i form av lägerfångar? Frankl ställer inte frågan på

det sättet, men han försöker ge en förklaring till den meningslösa grymheten i lägren. "Hur är det möjligt?", frågar han, "att människor av kött och blod kunde tillfoga andra allt detta som vakterna själva medger att de gjort?" Frankl svarar att det bland vakterna fanns personer som var sadister i termens kliniska betydelse. Just sadister valdes ut, när man ville ha en hård vaktstyrka. Och när man utsåg kapomän, alltså befäl bland fångarna själva, valde man särskilt brutala individer. Andra vakter hade blivit avtrubbade efter många år i koncentrationsläger, och även om de inte själva var sadister, så företog de sig ingenting för att hindra andras sadism.

Men det fanns, skriver Frankl, "en och annan anständig karl bland vaktmanskapet".

SM

Imago-tillståndet ett paranormalt fenomen

En redogörelse av Michail Dmitruk
översatt från ryskan av Ulf Sveds och bearbetad av SM

I Vetenskapens hus i Moskva höll en artist vid namn Valerij Avdejev en föreläsning. Hans framträdande väckte stort intresse hos de närvarande vetenskapsmännen.

Avdejev berättade hur han utvecklat vissa paranormala förmågor, och han demonstrerade en del av dessa.

På ett bord låg en kompass. Den svar- ta visaren pekade i vanlig ordning mot norr. Detta kunde alla åskådarna se, då en förstoring projicerades på en stor skärm. Avdejev närmade sig bordet. Hans ansikte var koncentrerat och han gick långsamt. Med lätta fingerrörelser liksom strök han något osynligt i luften. En meter från bordet stannade han, som om han stött på något hinder. Han höll andan och började försiktigt liksom flytta undan hindret, medan han samtidigt uppmärksam tittade på kompassen.

Det gick en minut, två... Visaren rörde sig inte. Så gjorde Valerij en häftig utandning och en rörelse med handen — och visaren vek av åt öster!

Berodde kanske visarens avvikelse på att luften kom i rörelse? För att demonstrera att detta inte var fallet placerade Valerij assistent — som var hans hustru — en glaskupa över kompassen. Visaren svängde ändå.

Då Valerij upprepade handrörelsen, svängde visaren kraftigt fram och tillbaka och började slutligen rotera snabbt.

Men ännu mer spektakulära händelser skulle inträffa. Efter ungefär en minut fick kompassen plötsligt liv. Den ryckte till några gånger och började sedan med jämn fart röra sig bort från artisten. När den förflyttat sig cirka 15 centimeter, stannade den och började

långsamt rotera. Efter några varv blev den stilla vid bordskanten.

Efter föreställningen gjorde reportern, Michail Dmitruk, ett besök i Avdejevs hem. Han försökte själv få kompassnålen att röra sig, utan resultat. Men när Avdejev kom in i rummet, med en tebricka i händerna, svängde visaren plötsligt! Då började reportern att ivrigt återigen röra händerna över kompassen — och nålen följde hans rörelser.

Det verkar, skriver Dmitruk, som om Valerij utstrålar någon form av okänd energi, som sprids till hans omgivning.

"När han tar min hand, börjar visarens svänga ännu starkare och gör till och med ett helt varv runt."

Var detta verkligen äkta telekinesi, eller rörde det sig om något trick? Hade artisten kanske gnidit brickan med ylle för att få den elektriskt laddad och på så sätt kunna påverka visaren? För att visa att detta inte var fallet närmade Valerij brickan till kompassen, och ingenting hände. Så började han röra sina händer över instrumentet, och inte heller då påverkades visaren.

Dmitruk var också närvarande när Valerij demonstrerade sin telekinetiska förmåga för "ledamoten av Sovjetunionens Vetenskapsakademi, det Socialistiska Arbetets Hjärte, Jurij Borisovitj Kobzarev". Vid det tillfället vidtogs alla tänkbara åtgärder för att utesluta naturliga förklaringar, såsom inverkan från luftdrag, vibrationer, magneter med mera. Ändå rörde sig visaren på ett avstånd av mer än en meter från Valerij händer. Kobzarev tvingades medge att det inte rörde sig om trick, utan var ett

I den sovjetiska tidskriften *Natur och Människa*, som utges av den statliga naturskyddskommittén (en motsvarighet till svenska naturvårdsverket) fanns i nr 2, 1989 en artikel som behandlade paranormala fenomen. Det tycks vara så att man åtminstone inom delar av det sovjetiska vetenskaps-samfundet inte självklart avfärdar paranormala fenomen, utan i stället försöker ge dem rationella förklaringar.

reellt fenomen, vars natur måste studeras.

Hur kan detta telekinetiska fenomen förklaras? Hittills har ingen övertygande hypotes lagts fram. Forskare har fastställt att händerna utstrålar elektromagnetiska impulser under experimenten, men styrkan är inte tillräcklig för att vrida visaren. Vetenskapen känner inte till några fysikaliska fält hos människan som kan framkalla telekinetiska effekter. Men kanske finns det okända fält?

Två sovjetiska forskare, Sotjevanov och Ochratina, har lagt fram en hypotes att det runt omkring varje materiell kropp finns koncentrisk höljen av ultralätta elementarpartiklar, mikroptoner. Särskilt känsliga personer kan upptäcka dem med hjälp av händerna.

Det var troligen, skriver Dmitruk, sådana höljen som Valerij Avdejev kände, när han tycktes stöta på ett osynligt hinder ett stycke från kompassen. Kroppen och dess höljen tycks påverka varandra.

Paranormala fenomen i Sovjet

Det kan vara så att när Valerij känner mikroptonhöjlet och börjar "slå" på det med handen, då överförs impulsen till kompassvisaren.

Avdejev visade under sitt framträdande i Vetenskapens hus också en annan märklig förmåga. Han blev fören stund en verklig fakir. På ett lakan strödde man ut skärvor från sönderslagna flaskor, och på den bädden lade han sig med bar överkropp. Därpå placerades en traskiva på hans bröst, och tre män ställde sig på skivan. Man kunde tydligt höra ljudet av glas som krossades, och man kunde tro att Avdejev nu var i behov av omedelbar sjukhusvård. Men han reste sig upp från sin bädd och åskådarna kunde se att det inte fanns en skråma på hans rygg!

Därefter vände sig Avdejev till publiken och sa att de själva kunde få visa upp ovanliga förmågor, om de ville. Han bad tre frivilliga att komma upp på scenen.

Avdejev instruerade försökspersonerna hur de skulle försätta sig i det speciella tillstånd som var nödvändigt för experimentet.

"Slut ögonen, koncentrera tankarna på era förnimmelser och försök känna er kropp. Hitta dess varmaste och kallaste del. Någonstans upptäcker ni smärta, någon annanstans behagliga förnimmelser. Känn detta samtidigt och tänk inte på något! Föreställ er att ni ser er kropp utifrån. Nu fylls den med värme och tyngd. Musklerna spänns kraftigt, som om de stelnar. Ni ser inte längre er själva, utan i stället stammen på ett mäktigt träd." I samma stund lyfte assistenterna de tre männen och lade dem var för sig mellan två stolsryggar, där de hade stöd endast med hämlarna och nacken. Där låg de stela som pinnar utan att falla ihop.

Ett underverk?

Avdejev förklarade att en person som ordentligt gått in i detta tillstånd kan klara inte bara sin egen kroppstyngd mellan stolsryggarna, utan dessutom tre personer stående på honom.

Rör det sig om hypnos?

Nej, man kan lätt se att försökspersonerna inte är hypnotiserade. De svarar klart på alla frågor och berättar med humor om vad de upplever.

Avdejev gör också detta experiment med några personer som betraktar sig som hans elever. En ung man samtalar obesvärat med omgivningen, läser dikter och löser komplicerade matematiska problem samtidigt som han hänger över golvet.

Vad är det för konstig förmåga som

dessa människor besitter? Avdejev förklarar att var och en av oss har den, ofta utan att vi tänker på det. Om man håller andan och koncentrerar sig på en inre bild, kan man framkalla olika förändringar i organismen. "Jag kallar detta tillstånd *imago*, från det latinska ordet för *avbild*", säger han. "För att nå tillståndet måste man ställa om medvetandet från ett språkligt-logiskt tänkande till ett bildligt. Då når man ett tillstånd där man kan upptäcka överraskande förmågor hos sig själv: man kan exempelvis lösa problem och gå barfota på glödande kol."

Avdejev omtalar att han gör alla sina nummer i imago-tillståndet och att han tidigare till och med uppträdde under pseudonymen *Imago*.

Det är också möjligt att författa dikter i detta tillstånd. En närvarande skeptiker ville prova Avdejevs förmåga på den punkten och bad att få en dikt om en ensam pilgrim som funderade över tillvarons förgänglighet. Avdejev sjönk liksom djupare och djupare in i sig själv, och till slut började han tala på vers. Mödosamt pressade han fram orden.

"Min vandringsstav är bruten.
Hjärnan trött
och fötterna utslitna
Jag är förtrogen med svärmodet.
Natt på jorden
men i mitt huvud dimma.
Själven söker stjärnornas lugn."

Av allt att döma är imago en typ av autoträning, reflekterar reportern. Skillnaden är bara att vid autogen träning arbetar *orden* — man intalar sig själv genom upprepningar: jag är helt lugn, mitt hjärta slår jämnt och rytmiskt — medan det är *bilden* som verkar i imago-tillståndet; man koncentrerar sig på kroppens förnimmelser utan påverkan från tankarna, dvs utan det "inre pladder" som ständigt upptar vår hjärna.

När en person förnimmer hela sin kropp, varje cell i den, då har det nödvändiga tillståndet uppnåtts, skriver Dmitruk. Sedan kan man ge bildliga order till hjärnan och dessa utförs nästan automatiskt.

Människor som har ett väl utvecklat bildtänkande, kan spontant gå in i imago-tillståndet.

Imago aktiverar skaparförmågan. Många geniala konstverk torde ha tillkommit i detta tillstånd. Då väcks vanligen det slumrande undermedvetandet, och dolda reserver i hjärnan blir tillgängliga. Med en otrolig hastighet kan man använda sig av i hjärnan lagrad in-

formation. Detta fenomen kan bero på att den vänstra hjärnhalvans rätlinjiga, primitiva tänkande stängs av. I stället väcks den höga hjärnhalvan, som tänker i flera plan och i tredimensionella bilder.

Valerij Avdejev förklarar att imago-tillståndet också är välgörande för hälsan. Han säger: "Jag är övertygad om att en människa som lär sig upprätthålla imago-tillståndet ständigt, inte kommer att erfara vare sig sjukdom eller åldrande."

Avdejev upphöjer faktiskt imago till ett världsfrälsande tillstånd. Det kan lösa mänsklighetens stora problem, såsom krig och miljöförstöringen och leda till ett fullständigt förverkligande av människan som en kosmisk varelse. "I imago", säger han, "som innebär en bildlig-intuitiv perception, befinner vi oss i harmoni med den omgivande miljön och är bärare av det kosmiska förnuftet."

Enligt Avdejev är universum ett väldigt och levande system, en enhetlig organism. Människan kan liknas vid en cell som bär information om hela organismen. "När människor slår ihjäl sina likar, undergräver de hälsan i hela enheten och orsakar i slutändan sig själva skada."

Avdejev hänvisar till Michail Gorbatsjovs idé om en förändring av tänkandet och säger att detta är vägen till räddning för mänskligheten. Det nya tänkandet finns i imago-tillståndet. Vi måste sjunka in i ett tillstånd av förändrat medvetande, imago. Detta är den högsta formen av meditation, ett intuitivt-bildligt tänkande i vilket allt skapande blir harmoniskt.

Det är det språkliga tänkandet som har skilt oss från naturen och som delat upp oss i olika nationaliteter, religioner, språk med mera, förklarar Avdejev. Vi begagnar oss av ord, bildar av dem logiska kedjor och tror att detta är enda sättet att få kunskap om världen. Men det finns inte bara ett logiskt, utan även ett bildligt tänkande. Ett ord är bara en överenskommen beteckning för en bild och innehåller ingen fullständig information. Därför är det uttalade ordet en lögn, medan bilden är sanningen.

Ytterligare ett experiment gjordes i Vetenskapens hus.

"Ni skall gå in i det psykiska tillstånd där inte det logiska tänkandet arbetar", sa Avdejev till några frivilliga ur publiken. "Ni kommer att tänka i bilder på liknande sätt som stora konstnärer. I ert medvetande uppkommer bilder så tydliga och levande att det är svårt att skilja

dem från verkligheten."

De frivilliga uppför sig nu som barn. Sedan de slutit ögonen, utför de lärarens alla order. I deras ansikten finns inget tvivel, endast en lugn koncentration och något slags andlig klarhet. Det står inte klart för dem att de från att ha varit åskådare nu har blivit deltagare i ett psykologiskt experiment. Det brukar kallas åldersregression.

"Varje dag i det förflutna ser ni klart", säger Avdejev. "Idag är det den 22 december 1982. Vad gör ni nu?"

Deltagarna i experimentet berättar utförligt vad de sysslar med "idag". De börjar röra sig på scenen och gestikulera som på pantomim-teater. De gestaltar badmintonspel, städning av lägenheten och arbete vid svarven. Åskådarna applåderar "skådespelarna", men dessa märker inte applåderna, utan fortsätter att leva i sina bilder som vore det den 22 december 1982.

Därefter bad Avdejev om uppmärksamhet och sa till sina försökspersoner att de snabbt skulle förflytta sig tillbaka i tiden några decennier. "Idag är det den 22 december 1922", sa han.

Pantomimen på scenen fortsatte, vilket var märkligt med tanke på att flera

av dessa människor var så unga att de inte hade sett dagens ljus 1922. En av dem bar något osynligt i handen och tycktes slänga detta med vida rörelser ut över scenen. På Avdejevs fråga vad han höll på med svarade han allvarligt: "Sår råg." En annan flätade bastskor och en tredje bankade tvätt med klapprå.

"Och nu är det år 5222 före Kristus", sa artisten med hemlighetsfull röst. "Vad händer er nu?"

På scenen inträffar något som får skämten i salen att tystna. En kraftigt byggd man i fyrtioårsåldern, med strikta kläder och slips, ställer sig plötsligt på alla fyra, kastar huvudet bakåt och börjar tjuta som en varg. Han tjuter så högt och naturtroget att huden knottrar sig på åskådarna.

Mannen fortsätter att tjuta utan att se eller höra vad som finns omkring honom och utan att reagera på Avdejevs ord. Då går artisten fram och för en hand över mannens huvud som för att riva sönder tankekedjorna. Och så tystnar tjutet. Mannens kropp blir mjuk, och huvudet faller ned mot bröstet. Han får sätta sig på en stol. Långsamt kommer han till sans och tittar sig förvånat omkring.

Efteråt frågade Michail Dmitruk en medicine doktor Leonid Grimak, välbekant specialist på det mänskliga psykets dolda resurser, vad man kunde tro om detta. Doktorn erinrade om att hundratal miljoner människor i östern tror på reinkarnation, dvs att det efter kroppens död finns kvar någon form av informationsenergi, som innehåller alla uppgifter om det avslutade livet. Denna energi kan bilda en ny kropp, inte nödvändigtvis en människokropp, utan till exempel en vargs. Den kan till och med ta gestalt i en sten. Enligt österländsk filosofi är även stenen levande, fast den befinner sig på en mycket låg nivå i evolutionen. I Indien skulle många förklara experimentet i Vetenskapens hus i Moskva så att försökspersonerna i det förändrade medvetandetillståndet kom ihåg episoder ur sina tidigare liv.

Idag kan vetenskapen varken styrka eller vederlägga reinkarnationsläran, men doktor Grimak hoppas att sovjetiska vetenskapsmän börjar fundera över de problem som Avdejevs framträdanden skapar och gör seriösa undersökningar av fenomenen.

Kristina Bryngel

Allt är ett

Det som är

Vi är
ALLA
förenade i vårt högre jag

I det som ÄR...

Vi är
varandras speglingar
i vårt växande

Vår enda levnadsregel är:
Direktkontakt med det som ÄR

Att inte blockera flödet

Vishet är
att inse
att illusion
inte är verklighet

Det finns
bara DU

Det som ÄR

Allt är ETT
Allt ÄR

Vi är ETT
Vi ÄR

Gud är ALLT
Gud ÄR

Vändpunkten

I
— Det gäller att HA...
— för att kunna GÖRA...
— så att man kan VARA...

II
— Det gäller att VARA...
— för att kunna GÖRA...
— av det följer att HA...

Ett nytt paradig är här!

NYHET! Första boken på svenska om kristaller...

KRISTALLboken

En bästsäljare i USA, nu på svenska. Författarinnan Uma Silbey visar på ett inspirerat sätt hur man använder bergskristaller för sin egen personliga utveckling. Stenar och kristaller i synnerhet, sägs ha en positiv påverkan på oss människor om de används på rätt sätt.

Inbunden. 224 sid.

Pris: 165:-

Annika Langlé Ljus och färg som helande kraft

Vi påverkas av färgerna omkring oss, så även av ljuset. Boken lär ut hur man använder ljus och färg för att hela sig själv och andra. Med färgtest och separat övningskassett. Ca 185 sid.
Utkommer i april 1989. Pris: 168:-

Louise L. Hay

Min kärleksfulla kropp

Boken ger dig en kärleksfull attityd till din kropp. Lär dig att älska dig själv som du är, genom affirmationer i dagboksform under en månad. Utkommer i april 1989. Ca pris: 75:-

Shakti Gawain

Speglingar i ljuset

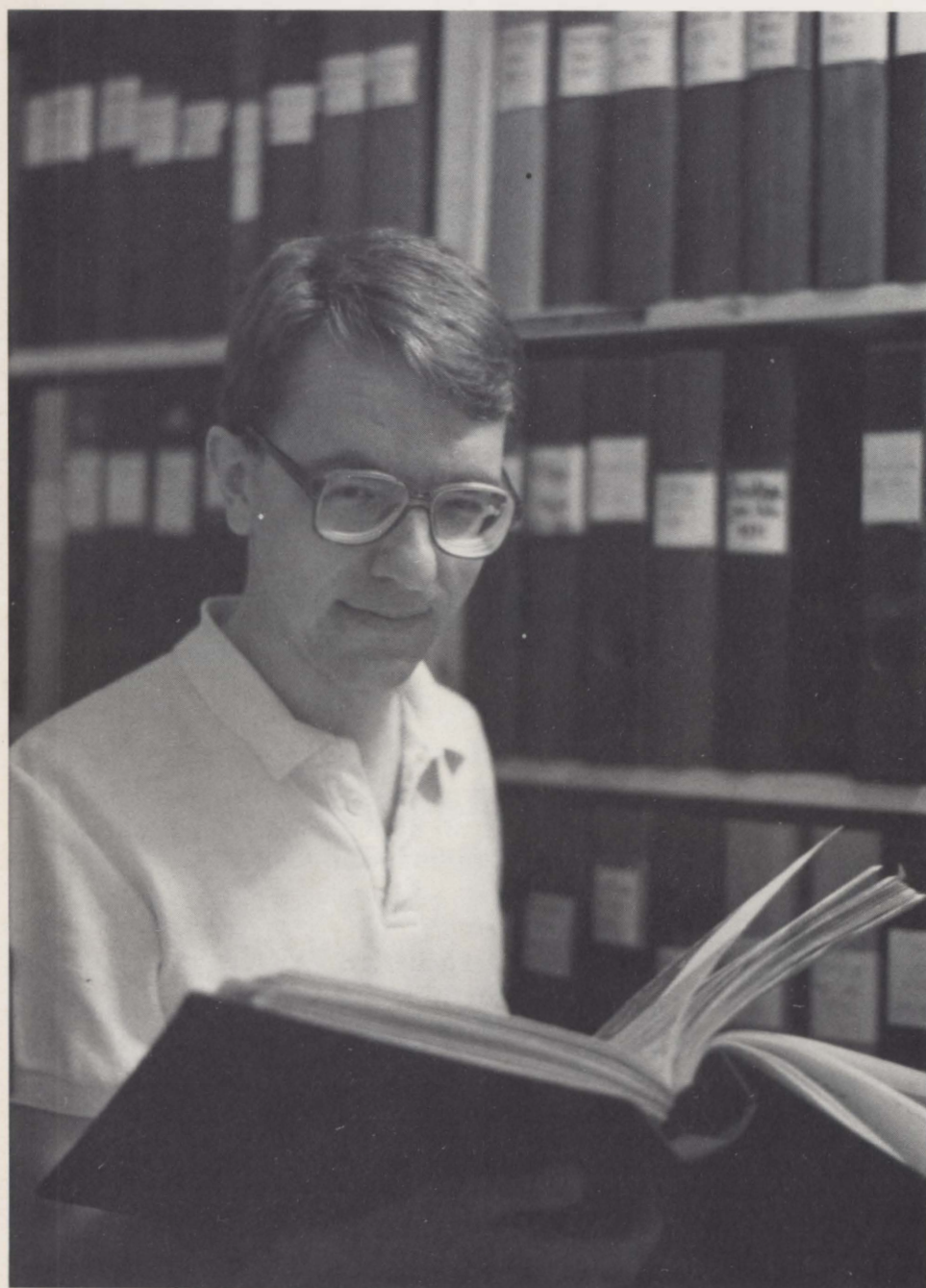
Succéförfattarinnan till Kretaiv visualisering och Att leva i ljuset. En dagbok med affirmationer för årets alla dagar. Ca 380 sid.
Utkommer i juni 1989. Ca pris 156:-

Alla våra andra böcker finns i bokhandeln: Du kan hela ditt liv av Louise L. Hay, Musikens helande kraft av Hal A. Lingerman och naturligtvis Kreativ visualisering och Att leva i ljuset av Shakti Gawain (båda nu sålda i över 10.000 ex vardera!). För utförlig katalog ring eller skriv till:

ENERGICA FÖRLAG, Box 8, 794 00 Orsa. Tel 0250-424 42

Anders Liljegren — en skeptisk UFO-forskare

Håkan Blomqvist

Anders Liljegren studerar UFO-material i AFU:s arkiv. Foto: Håkan Blomqvist.

I sammanlagt tjugo år har Anders Liljegren, 39, i Norrköping sysslat med UFO-frågan, från 1973 som aktiv inom Arkivet för UFO-forskning (AFU) och redaktör för den delvis engelskspråkiga tidskriften AFU newsletter. Nyligen publicerade han, tillsammans med journalisten Clas Svahn, dokumentet "Domstensfallet. En svensk närbild 1958", som klart och entydigt visar att det internationellt kända och mycket omskrivna fallet var en ren bluff. Två unga män, Hans Gustafsson och Stig Rydberg, påstod att de natten till den 20 december 1958 varit nära att bli kidnappade av varelser från ett flygande tefat som landat nära Domsten utanför Helsingborg.

Håkan: Hur såg du på Domstensfallet innan du började jobba med den här rapporten?

Anders: Det var väl ett fall som man räknade bland de bästa svenska observationerna. Man tyckte ju då att det var ganska väl undersökt. Inte ens försvaret kunde knäcka nöten. Trots en massa intervjuer av både poliser och en psykolog kunde man inte komma till någon riktig slutsats. Försvaret trodde visserligen att det hela var en bluff, men några säkra bevis fann man aldrig.

H: Men vad säger du om Stigs mamma, Anna Berggren, som fortfarande tror att händelsen är sann?

A: Har man konfronterats med något från början och trott på det så är det väldigt svårt att ändra åsikt. Det är ju också en familjerelation där. En mamma ställer ju gärna upp och försvarar sin son.

H: Du tror inte hon har några ytterligare fakta att komma med?

A: Nej, hon har ju haft chans att redovisa dom.

H: Idag räknar du alltså Domstensfallet som hundraprocentigt säkert löst?

A: Ja, det måste man säga, speciellt efter de tre vittnen som ställt upp och sagt

samma sak, dels Hans bror Artur Gustafsson och sedan Christian Johansen och hans mor Martha Christiansson. Alla tre har ju av pojkarna fått veta att det här är en bluff. Det verkar övertygande, tycker jag.

H: Den stora frågan är förstås: varför bluffade dom?

A: Dom såg det som en chans att tjäna pengar och stå i rampljuset. Grabbarna var fantasifulla upptågsmakare och skådespelartyper, speciellt Hans Gustafsson. De var kända i trakten för sin påhittighet. Hans Gustafsson körde tex med historien att han var bror till boxaren Ingemar Johansson. Han kom på att det var ett bra sätt att imponera på flickor.

H: Vet man hur mycket de tjänade på det hela?

A: Nej, det går förmodligen inte att kolla upp idag. Men dom åkte runt och höll föredrag. Christian Johansen höll i biljettförsäljningen när Stig och Hans skulle prata i Landskrona Folkets hus. Tydligt fick de också en rejäl hacka för att medverka i radions Tumbatimmen. Men inslaget sändes aldrig. Kanske tyckte man att det var alltför bisarrt?

H: Men varför en tefatshistoria? Det måste ha funnits andra sätt att tjäna pengar på?

A: Att det blev just en tefatshistoria pojkarna kom med måste ses mot den anda som rådde vid den tiden, rymdintresset efter första sputniken och det nymornade intresset för tefaten som stimulerades genom bokförlaget Parthenons aktiviteter i Helsingborg. Stig och Hans var också senare över i Köpenhamn för att hålla föredrag men då hade dom spätt på historien så att den blivit rena Adamskifantasierna med sköna venusianer. Tydligt trodde dom att det skulle gå att tjäna mer pengar om dom kom med flera historier.

H: Vad skall man då säga om läkarna som gjorde hypnosen och som var tämligen positiva till historien?

A: Man får se på deras bakgrund. Lars-Erik Essén satt ju med i Parthenons styrelse och hade skrivit ett rekommendationsbrev riktat till George Adamski bara några månader tidigare. Ingeborg Kjellin och Wilhelm Hellsten var också intresserade av andliga och ockulta ting. Dom var ju positiva till UFO-saken som sådan även om dom inte trodde på alla detaljer i det här fallet.

H: Till och med Gösta Rehn svalde den här historien efter undersökning?

A: Ja, men det är ju ingen kritik mot Gösta Rehn eller Sven Schalin eller någon annan av de inblandade. Det var den tidsandan. Man hade inte bättre möjligheter att följa upp det här.

H: Men man hade kunnat titta mera på

personerna?

A: Det hade man kunnat göra. Men i det läget då man har ett aktuellt fall är det lite känsligt. Det är lättare nu trettio år efteråt när båda vittnena är döda.

H: De var ju kända i trakten som upptågsmakare?

A: Ja, det är en sak som man skulle ha kunnat få fram genom att lyssna lite mera med bekanta och folk som bodde grannar. Men då skall inte kritiken bara riktas mot ufologerna utan framför allt mot journalisterna som gick på det här. För journalisterna hade ju betydligt större resurser att göra en utredning. Det visar vårt dokument som i stor utsträckning är ett journalistiskt arbete av Clas.

H: Vad drar du för slutsatser av den här undersökningen?

A: Man måste vara mycket mera försiktig med det som är publicerat i litteraturen. Man får inte dra alltför bestämda slutsatser av det. Domsten har ju varit ett av paradfallen i en viss kategori av observationer där man påstått att de här varelserna skulle vara fientliga. Det har fått mycket stor publicitet internationellt.

H: Domstensfallet kallas "UFO dokument 1". Vad blir tvåan?

A: Det vet vi inte än. Kanske spökraketerna 1946 men det är så mycket mera data så jag har svårt att tänka mig att man skulle kunna klämma in det i samma format. Spökraketerna representerar också en helt annan typ av fall. Det är den andra sidan av fenomenet, den som jag tycker är intressantast — alltså vanligt folks UFO-observationer. Människor som inte har något intresse av publicitet, som hellre gömmer sig anonymt, rapporterar till försvaret och inte bryr sig om att gå till tidningarna. Genom att vi fick tillgång till försvarets rapporter så har vi ett ovärderligt basmaterial.

H: Skiljer sig din bedömning från försvarets?

A: Försvarets bedömning var att man inte kunde identifiera det här. 80 procent av observationerna kunde man förklara, typ meteor och flygplan. Men det fanns en rest som man lade åt sidan. Det handlar om mellan två hundra och fyra hundra rapporter.

H: Vad var försvarets teorier?

A: Man spekulerade väldigt mycket omkring detta med ryska raketer, och det är en av huvudfrågorna för oss att titta på den teorin eftersom den är den enda realistiska.

H: Så din tolkning idag är att det skulle röra sig om ryska raketer?

A: Nej, jag vill inte säga så. Man kan hålla frågan öppen så länge. Jag har lite

svårt att med dom observationsdata vi har fått ihop få det till att det skulle vara ryska robotflygplan. Det man kom att kalla spökraketer var raketformade föremål som kom med ganska låg hastighet och på låg höjd och ofta gick ner i sjöar. Det har man svårt att få ihop med V1 och V2.

H: Vad är ditt närmaste projekt inom UFO-forskningen?

A: Det jag håller på med nu är att bygga upp ett rapportarkiv, att samla ihop och systematisera det rapportmaterial vi har. Sedan skulle jag vilja lägga upp det i ett enkelt dataregister så att man i framtiden kan söka fram olika kategorier av fall. Det rapportmaterial vi nu har kommer säkert att omfatta mer än trettio A4-pärmar.

H: Om man gjorde motsvarande djupundersökning av de intressantaste svenska rapporterna som ni har gjort i Domstensfallet, skulle det bli något kvar?

A: För mig spelar det egentligen inte någon roll om det skulle bli något kvar. Det är ju ändå ett fenomen i samhället som jag tycker borde studeras. Mitt intresse är inte avhängigt om det finns tefat eller inte. Och den inställningen har jag haft sedan mitten av 70-talet. Jag fick en mättnadsperiod då när jag omvärderade en hel del saker. Jag jobbar ganska förutsättningslöst.

H: I Domstensrapporten kommer det fram en grundläggande skillnad hur man skall arbeta med UFO, om man jämför AFU och UFO-Sverige?

A: Vilka personer som är inblandade i ett UFO-fall är ju oerhört viktigt. Ett fall blir aldrig starkare än svagaste länken. Och svagaste länken är ju ofta vittnet. Det skulle krävas betydligt mera personundersökningar, tror jag. Men i UFO-Sveriges rapportmaterial kan man också se en klar förbättring i undersökningarna om man jämför med 70-talet.

H: UFO-Sveriges ideologi är väldigt informationsbaserad. Man vill övertyga och missionera.

A: Det har ju sina för- och nackdelar. Man får in mera rapporter, men får samtidigt det där sociologiska problemet att man påverkar omgivningen med den information man sprider. I många lägen vore det bättre att hålla tyst och samla in information. Informationsideologin lockar lätt fram bluffmakare typ domstenskallarna. Helst skulle jag vilja se att det i Sverige utvecklades en liten forskningsgrupp som förutsättningslöst samlade in information och dokumenterade rapporter.

H: Du har arbetat med UFO-frågan sedan 1970 och med AFU sedan 1973. Hur har din inställning ändrats med åren?

A: Jag har väl blivit mera skeptisk. Många av dom myter man gick på i början av 70-talet har spruckit. Och det finns inget som säger att saker man tror på idag inte skulle kunna vara helt felaktiga. Man får vara beredd till omvärderingar i princip varje dag. I det material vi får in till AFU ser vi att den internationella ufologin går mot en mera kritisk inriktning. Ufologer går mera in på den psykologiska/sociologiska biten och ser andra möjligheter än utomjordiska besökare. Själv har jag aldrig haft någon riktig favoritteori och har på det viset inte egentligen ändrat ståndpunkt under alla åren. Det viktiga tycker jag hela tiden har varit rapporterna.

H: Eftersom du blivit mera skeptisk med åren, hur ser du då på föreningen Vetenskap och folkbildning?

A: Deras inställning är värdefull och nyttig men den bör paras med att man ger sig i kast med egna undersökningar och verkligen försöker visa i svart på vitt att de svenska UFO-fenomenen kan ges naturliga förklaringar. Det jag ogillar är väl lite den här attityden att bara racka ner på ett fenomen utan att ha undersökt det.

H: I USA gör några i CSICOP fältundersökningar, t ex Philip Klass, James Oberg och Robert Schaeffer.

A: Ja, dom har också kommit in en hel del på det här att titta på personerna bakom rapporterna, och det visar ju då att det är ett ganska känsligt område. Man kommer in väldigt mycket på värderingar. Det är av integritetsskäl svårt med psykologiska studier av vittnen.

H: I AFU-biblioteket finns mycket basmaterial för forskning inom olika discipliner. Tror du akademiker och forskare känner till AFUs samlingar?

A: Nej, det tror jag inte. Vi borde kanske informera mera om vår verksamhet i den akademiska världen. Man kan tänka sig många forskningsgrenar som skulle kunna dra nytta av det material vi har, alltifrån astronomi till psykologi. Tre, fyra universitetsuppsatser har

gjorts med AFUs hjälp. I USA har det kommit ett tjugotal doktorsavhandlingar på UFO-temat. Jag har läst några av dom, t ex Herbert Strentz, som gjort en avhandling ur presshistorisk synvinkel — analyserat vad man skrev i pressen de tre första åren 1947-1950.

H: Hur skulle du vilja utveckla AFU vidare?

A: Det som är begränsande är pengar, och det är samma gamla problem som alla har haft som jobbat med det här. Jag har lagt ner oerhört mycket pengar på det här under åren, bl a satsat på en dator och en kopieringsmaskin. Det är nödvändigt för en arkiverksamhet. På sikt vore det önskvärt att få igång också ett ljudbands- och fotoarkiv. Jag skulle också vilja se oss som ett slags folkrörelsearkiv som försöker samla material om rörelsen som sådan och alla dess yttringar, från den mera filosofiska sidan till tekniska undersökningar.

H: Vad har UFO-forskningen gett dig själv under åren?

A: Jag är en sådan där kalenderbitare, systematiker. Det går igen i mitt yrkesval (systemman, data-HB). Jag har väl aldrig riktigt fascinerats av den filosofiska inriktningen som är så vanlig inom UFO-rörelsen, även om jag nosat lite där för att orientera mig. Att samla in information och fakta och försöka bedöma det har för mig varit det intressanta.

H: Tror du att det går att lösa gåtan?

A: Tja, jag tror det handlar om flera gåtor, flera slags fenomen som delvis överlappar varandra. Jag tror man skulle kunna åstadkomma en hel del om man specialiserade sig och tog en grupp av de här fenomenen i taget — utan att glömma helhetsbilden. Tex alla dessa ljusklot som ses över hela Sverige. Försöka systematisera den typen av rapporter och se var dom inträffar, vilka tidpunkter och under vilka förhållanden. Man skulle också kunna, som Dan Mattsson i Nyköping, gå vidare i studier av fenomenets förhållande till geologiska

fakta.

H: Men då är man inne på naturliga förklaringar. Tror du ändå att det i det hela finns någon främmande teknologi?

A: Många av rapporterna gäller ju uppenbarligen någon form av plåtburkar som far omkring, det ser ut så för oss i alla fall. Det verkar nästan som om det skulle finnas en främmande teknologi i det här. Men vissa rapporter, typ närkontakter och humanoidfall, har jag svårt att tänka mig att det skulle vara utomjordiska intelligenser bakom — att de skulle bete sig så. Många av fallen är så underliga så det är mera logiskt att söka andra, kanske mera jordnära, psykologiska förklaringar till den typen av händelser.

"SUNRISE"

är en Engelskspråkig tidskrift från
TEOSOFISKA SAMFUNDET —
PASADENA

Pris 60:- för 6 nr/år. Skriv gärna och
begär ett gratis ex. till Anne Eek,
Eriksbergsgatan 18, 114 30 Stock-
holm.

Stödföreningen för Djupterapi
Box 7060 20042 Malmö

DJUPTERAPIN

söker inte mentalsjukdomarnas orsak i människans kemi utan i hennes livserfarenhet.

Gå med i Stödföreningen för Djupterapi!

Medlemsavgift 200:-
Informationspaket 20:-
Pg 495 11 33-0 Bg 585-5119
Tel. 040-30 19 19 onsdag 18-19

KVIGÄRDE KURSGÅRD

Utanför Stockholm

Låga priser — möjlighet till självhushåll

Kontakta Sunna Cronstedt 08/33 27 64

Altruistiska personer

Om en omänsklig orättvisa begås framför våra ögon, hur handlar vi då? Om främmande soldater skulle komma till vår hembygd och under vapenhot föra bort en del människor, exempelvis judar, homosexuella eller motståndsmän, hur skulle vi reagera då? Skulle vi protestera, försöka hjälpa eller tyst titta på, eller skulle vi vända bort ansiktet?

Inte många av oss vet svaren på de frågorna.

För att hjälpa fordras mod, som vi kanske inte har. De flesta tänker nog i första hand på sig själva och vill inte utsätta sig och sin familj för fara. De blir passiva åskådare.

Är vi, vanliga människor, över huvud taget villiga att ta risker för andras skull?

Bryr vi oss ens om att ge pengar till välgörenhet?

Samuel och Pearl Oliner, professorer vid ett amerikanskt universitet, har skrivit en bok med titeln *The Altruistic Personality* (The Free Press, Macmillan, Inc). Den handlar om icke-judar som med fara för sitt eget liv räddade judar i nazi-Europa. Boken bygger på intervjuer med nära 700 människor i de delar av Europa som en gång ockuperades av nazisterna. Samuel är själv jude. Han räddades av en polsk bondkvinna, som gömde honom och gav honom en ny identitet.

Den amerikanska tidskriften *New Age* har i november-decembernumret 1988 en intervju med Samuel och Pearl Oliner.

Vi känner nog alla en vördnadsfull respekt för sådant moraliskt mod, som förenas med risk för det egna livet, säger de. Vad är det då som gör en del människor så modiga? Författarna har funnit att sådant mod inte föds i ögonblicket, utan har sin rot i dessa människors sätt att leva och tänka.

I nazi-Europa mördades folk för det enda brottet att de blivit födda. De flesta människor såg tyst på, utan att ingripa. Men några inskred för att rädda liv. Dessa kan ses som förebilder: så borde vi alla handla.

Tyranner studeras i tjocka böcker. Det ger en nedslående bild av mänsklig moral. Därför bör vi också studera altruister, som visar vilka möjligheter till godhet som finns hos vanligt folk.

Det är fel att tro att alla människor bara handlar i eget intresse. Många har en förmåga att handla för andra människors skull. Med sin bok vill Samuel och Pearl Oliner slå ett slag för det altruistiska förhållningssättet.

De som tittar på, när orätt begås, är

inga onda människor, framhåller författarna, utan vanligt folk. De ser ingen möjlighet att inskrida till hjälp. De vill i första hand överleva själva.

De altruistiska människorna är av skilda typer. En del av dem känner en stark samhörighet med någon grupp. Andra handlar utifrån vissa moraliska principer: liv måste räddas, orättvisa skall bekämpas. Åter andra har en förmåga att placera sig i de utsattas ställe: den där personen kunde vara jag. Jag kan inte uthärda att han pinas. Jag måste göra något.

Samuel och Pearl Oliner skriver i sin bok bland annat om skolornas betydelse. I skolorna skall eleverna få lära sig medkänsla, vänlighet och omtanke om andra.

Källa: *New Age*, november-december, 1988, intervju gjord av Barbara McNeill.

Verkliga UFO:n

UFO-skeptiker säger gärna att ett fåtal fall — fem till tio procent av samtliga — är oförklarade endast för att de inte har undersökts tillräckligt. Undersökarna har inte trängt till botten av händelserna, eller också har det inte varit möjligt för dem att få veta tillräckligt för att kunna finna de riktiga, prosaiska förklaringarna. Om alla UFO-fall kunde undersökas grundligt, skulle det inte finnas några genuina UFO:n kvar, anser skeptikerna.

Jerome Clark, redaktör för den amerikanska tidskriften *International UFO Reporter*, skriver att det där är nonsens. I själva verket förhåller det sig tvärtom. Ju mer grundligt ett fall kan undersökas, ju bättre kvalificerade vittnena är och ju bättre observationsförhållandena har varit, desto mer sannolikt är det att UFO:t förblir ett UFO. De genuina UFO-fallen är inte dåligt undersökta, utan i stället väl undersökta fall, där en naturlig förklaring inte kunnat hittas.

Den statliga Condonkommittén fann exempelvis att en tredjedel av samtliga fall, som den tog upp och studerade mycket noga, förblev oförklarade. Däremot, när amerikanska flygvapnets projekt Blue Book lyckades "förklara" praktiskt taget alla UFO-fall, då gjorde de knappast några undersökningar alls.

Källa: *International UFO Reporter* juli-augusti 1988.

Hela världen är fylld av underverk, men vi är så vana vid dem, att vi betraktar dem som vardagsting.

H. C. Andersen

Den inre likheten är mänsklighetens sanna broderskap.

Olle Wedholm

Vi lever inte i en omvärld, vi är i en medvärld, när vi låter naturen utarmas utarmar vi oss själva.

Rolf Edberg

BUDDHASASANAFÖRLAGET Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas stora meditationstal
40 sidor, ca 20:—

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:—

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:—

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:—

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Lotusblomman

— bokhandeln med böcker om personlighetsutveckling, filosofi, religion, astrologi, terapi, meditation m m.

Öppettider

Vardagar 14.30—18

Lördagar 10—13

Västergatan 8,
352 30 VÄXJÖ
Tel 0470/237 37

Spotta inte på skolan!

Man blir så att man kan hoppa ur skinnet, när man läser Sven Magnussons artikel om etisk fostran. En artikel som är fjärran från verkligheten. Enligt Sven Magnusson är den viktigaste orsaken till våldet i samhället — skolan. Skolan överför inte goda värderingar till barnen. SM räknar upp goda värden såsom medmänsklighet, hänsyn, förståelse, omtanke och nästakärlek.

Dessa ovan uppräknade värden har ibland blivit en huvudsyssl i skolan. Många elever har svårt att koncentrera sig och det uppstår ofta konflikter eleverna emellan. Det är svårt att bedriva undervisning med oharmoniska barn. Alltså måste vi i skolan ständigt aktualisera medmänsklighet, hänsyn, förståelse, omtanke och nästakärlek.

För att SM ska bli lite bättre informerad, ska jag ta lite konkreta exempel från skolvärlden. Jag kan börja med min sons klass.

Där har man regler som lärare och elever gemensamt bestämt. Reglerna är vackert dekorerade och har suttit upphängda i tre år. När någon brutit mot dessa regler, har man på nytt läst upp dem och diskuterat händelsen.

Man ska inte bråka i klassrummet och kapprummet.

Man ska hjälpa varandra.

Man ska lyssna när någon talar.

Man ska lyssna när fröken talar.

Man ska säga förlåt, när man varit dum.

Tag med alla i leken. Låt ingen vara ensam.

Vänta på din tur.

Man får inte kasta nypon på varandra.

Gå lugnt genom vårt gemensamma utrymme.

Se dig om när du går till skolan. Trafiken är farlig.

Var rädda om varandra.

Allt vad jag vill, att andra ska göra mot mig, det ska jag göra tillbaka. Som en röd tråd för fröken har varit, att barnen ska känna sig lyckliga. De ska inte tävla med varandra, utan glädjas åt sina egna framsteg. Fröken har gått i en studiecirkel om fred på sin fritid för att få mer kött på benen. Under en veckas tid

läste klassen om ett invandrarbarn och försökte sätta sig in i detta barns känslor. Klassen har skrivit till statsministern och miljöministern om miljön. De fick också svar. Miljöministern föreslog klassen, att de kunde plantera träd i Kenya. Klassen samlade in pengar och köpte 60 träd.

Detta var exempel tagna från lågstadiet.

Jag ska nu komma med exempel från mellanstadiet vilket är mitt eget stadium.

För tre år sedan tog jag emot en årskurs fyra. Det var 26 elever fördelade på 17 pojkar och 9 flickor. Klassen var upp och ned. Jag kände att det hade behövts en militär som ledare. De var elaka mot varandra. Av en slump upptäckte jag mobbning av två elever. Jag vet att lågstadieläraren hade haft tre slitsamma år.

Vad var att göra? Jo, jag satte mig och lyssnade på varje elev, en och en. Jag var tvungen att hitta rötterna till osämjan och mobbningen. Jag hittade en stor bit av det hela och hade återigen enskilda samtal med alla eleverna. Föräldrarna fick en "bibba" på 15 maskinskrivna A4-sidor, där det stod hur eleverna bar sig åt. Enskilda samtal med föräldrarna följde och jag bad om deras hjälp, vilket jag också fick. Jag var tveksam till att delta i klassen i en fredsdemonstration på fredsdagen. Kan man inte hålla fred med varandra, så bör man inte gå ut och vädja till övriga världen att hålla fred.

Julfest ställde jag ej upp på, eftersom det inte passade att ta alla kamrater i hand. Man brukar ha ringlekar vid jul.

Resultatet blev ganska lyckat. Mobbningen upphörde.

Jag har lagt ned mycket tid på att reda ut saker och ting under dessa tre år.

I höstas kallade jag föräldrar, rektor, psykolog, kurator samt alla övningslärare och speciallärare till ett möte. En storm i ett vattenglas hade blåst upp. Det började med en stol. Det slutade med att jag fick en utskällning av en av eleverna, så att jag var inte vatten värd. Dessutom var jag oskyldig till det hela. Föräldern ringde hem och var stolt över elevens verbala förmåga. Jag sade ifrån

på mötet, att nu fick en psykolog ta över konflikterna mellan flickorna. Jag sade också ifrån, att skolan inte tolererar förolämpande och ohyfsat uppträdande mot skolans personal. Flickorna fick gruppsamtal med kuratorn under hela årskurs 6. Dessa samtal var mycket uppskattade av flickorna. Ibland när de såg kuratorn, så påtalade de, att nu var det snart dags för ett samtal.

För sju år sedan hade jag en klass på 30 elever — 21 pojkar och 9 flickor. Vi satte upp en fredspjäs. Bernard Bensons "Fredsboken" satte vi roller till. Jag ville att alla skulle vara delaktiga. Denna pjäs åkte vi runt med. Det var mycket slit och släpande på kulisser.

I lärarrummet hör jag ofta mina kollegers bekymmer med sina elever. Jag vet, att i nästan varje klassrum arbetas det intensivt med de etiska värderingarna.

SM efterlyser diskussion om alkohol, narkotika, tobak, kost, motion och kriminalitet.

Vi har något som vi kallar ANT = Alkohol, Narkotika och Tobak. Detta tas upp i undervisningen på låg-, mellan- och högstadiet. Hälsofostran ingår också på dessa stadier och då givetvis kost och motion. Kostcirkeln behandlas både på låg- och mellanstadiet i teori och praktik. Ämnet kriminalitet, och då bl a att snatta, får vi hjälp av polisen med några lektioner.

Jag delar inte SM:s uppfattning att tex biologi bör stryka på foten. För att förstå ANT bör man kunna lite om sin egen kropp. Miljön kommer att bli än mer aktuell, och då bör biologiska kunskaper vara bra att ha i bakfickan.

Att förstå sin egen tid är nog inte så dumt, men att kunna blicka tillbaka är nödvändigt, så vi kan nog inte sova bort lite historia heller.

SM föreslår att man kan diskutera olika religioner och livssyner. I åk 6 har vi läst om islam, kristendomen, judendomen, hinduismen, buddismen och naturfolkens religioner. Vi har haft diskussioner. Om en del invandrarfamiljer med annan religion och hur de utövar sin religion i Sverige, har vi läst, samt hur de ser på vår religion. Vi har haft

som välskrivningsuppgift på färgat papper "Den gyllene regeln"; om jag inte minns fel, så uttrycktes den med lite olika formuleringar i sex olika religioner. Eleverna skrev alltså alla dessa och till vilken religion den hörde. Alltså att samma regel finns för väldigt många människor. Även U Thants regel "Älska varandra eller dö". Varje elevs skrivelse sattes upp på väggen. Vi hade sedan prov på religionerna, vilka föregåtts av bl a gruppdiskussioner.

SM anser också att geografin kunde stryka på foten.

Tyvärr blev det mycket av namngeografi, tex Asien i min klass. Vi hade dock en föreläsare om Bay Bang i flera timmar. Han fick oss tex att förstå, varför man lägger sig och sover på jobbet.

Varje mellanstadielklass på vår skola har en fadderklass på lågstadiet.

Jag skulle kunna hålla på att räkna upp i det oändliga om hur skolan arbetar. Jag antar att utrymmet är begränsat.

Sluta att spotta på skolan!

Lärarna har en tung arbetsbörda. Klasslärarna sliter hårt. Vi ska vara psykologer, kuratorer, socialarbetare och samtidigt försöka att hjälpa eleverna att skaffa sig kunskaper. Konferenser ska vi sitta i i tid och otid. Vi är inga trollkonstnärer, även om det vore ett önskemål. Stötta oss i stället! Se till att vi får ordentliga löner, så att inte det manliga könet flyr skolan totalt. De behövs i skolan. Eleverna omges av kvinnor från födseln fram till gymnasiet. Se till att vi får anständiga lokaler att arbeta i. Mina elever gick runt i stan i butikerna och tiggde äggkartonger som vi tänkte sätta upp i klassrumstaket mot buller. De ramlade dock ideligen ned. Se till att det inte sparas på skolskjutsar. Eleverna får svårt att få ordentliga raster, eftersom schemat måste komprimeras. Spara inte på läromedel. Geografiboken är nio år gammal och skall användas en runda till. Religionsboken är lika gammal. Den är dock mera användbar, men ser ej rolig ut. Ryggarna har fallit bort. Studieböcker har jag slopat. Vi har sparat på detta och istället inhandlat Bra Böckers lexikon i klassrummet. Det är böcker som används flitigt och med glädje av eleverna.

Man skulle kanske kunna spara in en del av den svällande förvaltningen både på kommunal-, läns- och riksnivå. Låt personerna på förvaltningarna gå tillbaka och arbeta i skolan några år och låt beslutsfattarna cirkulera. Man glömer lätt hur det är i skolan, när man sitter bakom ett skrivbord. Alla utredningar och jippon klarar vi oss förutan. Än dimper det ena än dimper det andra ned

som förväntas av oss, att vi ska ta upp och genomföra. Vi storknar snart. Många vill komma in i skolan och informera om sitt intresse, religiösa samfund så väl som idrottsföreningar. Var och en med sin specialitet. I mitt postfack dansar ideligen ned inbjudningar till turneringar och tävlingar från alla de håll.

Lite mer om klassrumssituationen: Eleverna traskar ut och in ur klassrummet under lektionstid. Någon ska spela flöjt, några går på körsång, en grupp går till specialläraren, en annan till talpedagogen, andra behöver prata med skolsköterskan, en tredje ska till tandläkaren, några till elevrådsmöte och en grupp ska borsta tänderna. Det är alltid rörelse i ett klassrum, där bara flyttningen av en stol ekar. Akustiken i matsalen är än värre. Det kan ej vara bra för magen. Tala om hälsofostran. Ibland vet man inte om man har ätit eller inte. På vår skola åter klassläraren med eleverna. Många elever har svårt att koncentrera sig och lyssna på en instruktion. De är kanske vana att prata framför TV:n, vilket medium lärarna har svårt att konkurrera med.

En del elever har kanske lite väl många fritidsaktiviteter. De kan ha tre till fyra om inte fler aktiviteter i veckan. Till jul har varje sådan förening givetvis julfest + fritidssamt ofta i klassen. Eleverna är uppskrivade av allt detta festande som börjar redan i början av december. De borde vara uttjatade vid jul, när den väl infinner sig.

Hur är det förresten med solidariteten utanför skolan? Hur ser det till exempel ut inom idrottsrörelsen? Är det inte elit-tänkande och att vinna till varje pris som börjar långt ner i åldrarna? En liten kille i tex ishockey som är med och tränar vid varje träningstillfälle, men när det drar ihop sig till match, då får han stå där med sin dyra utrustning. Han är inte tillräckligt bra. Det gäller att vinna.

Jag vet att sådant förekommit.

Avslutningsord: Satsa på skolan! Satsa på lärarna! Ge skolan arbetsro! Vi gör vad vi kan för att motverka våld. Än en gång: Vi kan inte trolla!

Charlotta Helgesson
mellanstadielärare

Kommentar:

Jag menar att det bör finnas läroböcker i etik, där värden som nästakärlek, medmänsklighet, omtanke och solidaritet starkt framhävs. Det duger inte att lämna dessa viktiga principer för mänsklig samlevnad åt lärarnas godtycke att vid behov ta upp i klassrummen. De skall skrivas in i läroplanen.

Geografi, historia och andra traditionella ämnen skall alltid ha en plats i skolan. Men etisk fostran är viktigare.

Etik bör vara ett centralt läroämne.

I Karlstadsskolor förekommer studiematerial om drogbekämpning, etik, värderingar och normer, som tagits fram av Lions Club och till stor del har bekostats av försäkringsbolaget Wasa. "Lions Quest — med ungdom för livskvalitet" heter studiematerialet, som riktar sig till 10-13-åringar. Man vill lära eleverna att ta ansvar, fatta kloka beslut, kommunicera, öka sitt självförtroende, sätta upp mål för livet m.m.

När ledningen av skolväsendet inte förstår betydelsen av etik, kan alltså företag och organisationer rycka in. Men detta är givetvis otillfredsställande. Skolan måste själv till slut förstå betydelsen av planerad etisk undervisning. På det området är mycket att vinna för samhället i minskat våld, minskad mobbning m.m (och säkerligen bättre ordning och disciplin i klasserna).

SM

MINNS TIDIGARE LIV!

Du får:

- Nya perspektiv och ny kunskap
- Förnyad livsenergi
- Förståelse för relationer som beror på händelser i tidigare liv
- Känna igen dina närmaste från annan tid.

Sunna Cronstedt
08-33 27 64

Rudolf Steiner skapade antroposofin

Ockultismen som blev rumsren

En kritisk granskning av antroposofin

Håkan Blomqvist

Det vetenskapliga arbetet är för oss den enda vägen, som kan föra oss till kunskap om verkligheten utanför oss. Det är återigen illusion, om man väntar sig något av intuitionen eller självförsjunktandet... Att fylla luckan med sina egna godtyckliga upplevelser och efter eget tycke förklara den ena eller den andra delen av det religiösa systemet för mer eller mindre antagligt, det vore brottsligt.

Sigmund Freud, *En illusion och dess framtid.*

"Kultur som ger liv" var namnet på en nordisk idé- och kulturkonferens som arrangerades av Antroposofiska Sällskapet i Sverige 17 juli — 5 augusti 1988. Konferensen samlade kända författare som Sara Lidman och Sven Lindqvist och dessutom ett stort antal forskare, politiker och journalister från de nordiska länderna, tex Christian Christensen, miljöminister i Danmark, och Matti Roukola, generaldirektör för Finlands medicinalstyrelse.

De tre veckorna gick helt i antroposofins tecken med seminarier, föredrag och studiebesök, vilka alla hade anknyt-

ning till antroposofiska aktiviteter som eurytmi, läkepedagogik, biodynamisk odling m m. Men jag är övertygad om att de flesta inbjudna talarna var i stort sett okunniga om antroposofins världsbild och människosyn. Med en större kunskap som bakgrund hade sannolikt inte så många ställt upp för denna sekt, utan tackat nej med motiveringen att man inte ville främja primitiv vidskepelse.

Antroposofin vinner idag allt mer stöd, intresse och aktning bland politiker, journalister och intellektuella. Waldorfpedagogik och biodynamisk odling har blivit integrerade delar i samhällslivet. Med antroposofin har ockultismen blivit rumsren. Riksdagskvinnan Kerstin Anér skrev för en tid sedan i Svenska Dagbladet att "antroposofin är ingen religion, den är en kunskapsväg". (1) Det är tragiskt att se den enorma brist på kunskap som de flesta, även högt utbildade, visar i diskussioner om antroposofin. Den är definitivt inte en "kultur som ger liv", utan snarast motsatsen.

Den historiska bakgrunden

Rudolf Steiner föddes 1861 i dåvarande Österrike-Ungern, som son till en ganska fattig järnvägsarbetare och en mycket from katolsk mor. Som ung var Steiner

överkänslig och hämmad. Han grät när han såg blommor vissna. (2) Familjen flyttade så småningom till en plats nära Wien så att Steiner kunde gå på den tekniska högskolan och där studera matematik, fysik, kemi och biologi.

I Wien träffade han den inflytelserike teosofen Friedrich Eckstein och introducerades i hans krets av vänner med intresse för teosofi och mystik. Men han knöt också vänskapsband med radikala aktivister som feministen Rosa Mayreder.

Det stora intresset för Goethe ledde till att han inviterades till Weimar för att under sammanlagt sju år arbeta med utgivningen av Goethes vetenskapliga skrifter. Trots sällskapslivet i Weimar kände sig Steiner under denna tid mycket ensam och oförstådd. På fritiden skrev han på en avhandling i filosofi som senare skulle bli den filosofiska grunden för den antroposofiska världsbilden. 1891 fick Steiner sin filosofie doktorstitel i Rostock. Avhandlingen hade den långa titeln "Kunskapsteoriens grundfråga med särskild hänsyn till Fichtes vetenskapslära. Prolegomena till det filosofiska medvetandets förståelse av sig självt". Det huvudsakliga innehållet i avhandlingen publicerades ett år senare med titeln "Sanning och vetenskap. Förspel till en frihetens filosofi".

Johann Gottlieb Fichte (1762-1814) blev Steiners stora filosofiska inspirationskälla. Fichte, som i sin tur utgick från Kant, förnekade den materiella till-

"Han skådade in i andevärldar, såg spöken och naturandar."

varons verklighet. Det är jaget som skapar den yttre verkligheten, ansåg han. Kunskapens urkälla var "den intellektuella åskådningen". Med denna romantiska idealism hade Fichte trollet bort alla föreställningar om en objektiv yttre värld. Inte undra på att Steiners filosofi blev ett subjektivistiskt sammelsurium med denna grund.

1897 flyttade Steiner till Berlin och blev ansvarig utgivare för tidskriften Magazin für Literatur. Han blev snart välkänd i intellektuella och radikala kretsar bland annat som god vän med anarkisten och ateisten John Henry Mackay. 1899 gifte han sig med änkan Anna Eunicke, mor till fem barn. Äktenskapet blev kort och hon lämnade Steiner efter några år.

Samma år som sitt första giftermål återupptog Steiner det ockulta intresset och gav ut en liten skrift som förklarade den esoteriska betydelsen av en av Goethes berättelser. Teosofiska sällskapet i Berlin intresserade sig för skriften och inviterade Steiner som föredragshållare. Där höll han bland annat föredraget "Kristendomen som mystisk verklighet".

I Teosofiska sällskapet träffade Steiner Marie von Sivers, en aristokratisk kvinna av rysk härkomst. 1902 for de till London där Steiner introducerades för Annie Besant. Det var mycket på grund av Marie von Sivers inflytande som Steiner blev aktiv teosof och 1902 utnämnd till generalsekreterare för den tyska sektionen av Teosofiska sällskapet. Övergången från Goethe-specialist till ockultist och teosof förvånade många, speciellt med tanke på Steiners tidigare hänfulla kommentarer om teosoferna där han bland annat förklarat att "deras inre upplevelser inte är något annat än hyckleri". (3) Steiners kanske bittraste kritiker, kännaren av gnosticismen Hans Leisegang, gjorde också ett stort nummer av att Steiners årslön som generalsekreterare var på 30000 mark, en ekonomiskt tryggad tillvaro som var långt från den tidigare mera bohemiska och osäkra.

Åren 1902—1913 höll Steiner föredrag och skrev böcker inom teosofins ram. Men den teosofi han förespråkade var i flera stycken långt från Blavatskys. Steiner var i grund och botten en kristen mystiker och ville bygga sin lära på det egna skådandet i andevärlden. Detta ledde till en allt mera fördjupad mot-

sättning till Besants idéer, speciellt sedan hon fört fram den unge Jiddu Krishnamurti som den nye Messias. De tyska teosoferna krävde 1913 Besants avgång men istället uteslöts den tyska sektionen från teosofiska sällskapet. De flesta medlemmarna följde Steiner, som grundade antroposofiska sällskapet.

Under sin tid som teosof skrev Steiner några av de verk som senare kom att räknas som grundläggande för den antroposofiska världsbilden. "Teosofi" samt "Hur uppnår man kunskap om de högre världarna" utkom 1904. "Grunddragen av vetenskapen om det fördolda" publicerades 1910.

1914 gifte sig Steiner i hemlighet med Marie von Sivers. Men det var inte ett äktenskap i vanlig bemärkelse. Författaren Peter Cornelli skriver: "Steiner ansluter sig till de stora invigdas tradition också i sin yttre livsföring. Han är renlevnadsman, absolutist, vegetarian och sexuellt avhållsam. Båda hans äktenskap hade karaktären av kamratakenskap utan erotiskt samliv." (4)

Från 1913 och framåt arbetade Steiner huvudsakligen på att bygga upp det antroposofiska sällskapet som fick sitt högkvarter i Dornach, nära Basel i Schweiz. Rörelsen spred sig snabbt över Europa och etablerades i Sverige redan 1913. Under sina sista år attackerades Steiner hårt av olika nationalsocialistiska grupper. Den stora byggnaden Goetheanum stacks i brand nyråsnatten 1922—23. Tyngd av bekymmer och en stor arbetsbörda avled Steiner den 30 mars 1925.

Rudolf Steiners antroposofi är sammansatt av flera element. Från Fichte hämtade han subjektivismen, från teosoferna idéerna om karma och reinkarnation. Dessa blandade han med europeisk ockultism och föreställningar från Goethe. Till skillnad från teosoferna sätter han Kristus i centrum, varför hans lära får betraktas som en form av kristen mystik i den gnostiska traditionen.

Redan som mycket ung hade Steiner klärvoajanta upplevelser. Han skådade in i andevärldar, såg spöken och naturandar. Steiner kom att hela sitt liv existera i två världar. Hans litterära produktion är mycket omfattande. Förutom cirka 6000 föredrag som nedtecknats finns en mängd verk av Steiner själv. Hans samlade produktion är på cirka 350 band.

Det första man slås av vid en läsning av Steiner är hans tröttande brist på koncentration. Det tar ofta flera sidor innan han kommer fram till vad han vill säga. Ordrikedomen och den grundläggande avsaknaden av klart innehåll ger ett minst sagt flummigt intryck.

Antroposofins kunskapsväg

Antroposofer är alltid mycket noga med att framhålla att deras lära inte är en tro utan bygger på kunskap. Som vi såg av inledningen anser även den svenska riksdagskvinnan Kerstin Anér att antroposofin är en "kunskapsväg". Men kunskap i vetenskaplig bemärkelse är alltid något som skall kunna kontrolleras av vem som helst som skaffat sig tillräcklig utbildning. Så är inte fallet i antroposofin. Hela läran vilar på Steiners auktoritet. Antroposofernas svar är att Steiners utsagor kan kontrolleras av den som följer den antroposofiska utvecklingsvägen och själv blir skådare i andevärlden. "En människa, som en gång har börjat göra sådana iakttagelser och sedan upplever hur de ständigt bekräftas, har nått fram till en inre erfarenhet som aldrig låter sig resoneras bort, och som ingen kan ta ifrån henne", skriver Frans Carlgen i Den antroposofiska kunskapsvägen. (5)

I sin bok Hur uppnår man kunskap om de högre världarna har Steiner själv givit en handledning hur man kan bli skådare i andevärlden. Vägen är studier, meditation och moraliskt övande. Steiner förklarar att känslor och tankar är lika verkliga som bord och stolar. Känslor och tankar är i själva verket inte bara inre upplevelser utan har del i en objektiv andlig värld. Första stadiet i skådandet består i att studera andevetenskap: "Han bör till utgångspunkt ta skrifter som själva härstammar från dylika uppenbarelser under meditation. Sådana skrifter finner lärjungen i den mystiska, den gnostiska och den nutida andevetenskapliga litteraturen." (6)

Med studier och meditation förbereds lärjungen för kontakt med andevärlden. Genom att umgås med sina tankar och känslor som om de vore ting kommer så småningom översinnliga väsen att framträda för den inre synen: "För lärjungen uppenbaras så småning-

Rudolf Steiner demoniserade känslolivet.

om sanningar från den andliga världen. Han hör denna värld tala till sig. Alla högre sanningar ernås genom sådant 'inre tal'." (7)

I ovanstående beskrivningar ligger vad jag skulle vilja kalla antroposofins grundläggande kunskapsteoretiska misstag: tron eller övertygelsen att visioner och auditioner ger kunskap om en reellt existerande andlig värld. Som åtskilliga religionspsykologer klarlagt är dylika inre upplevelser endast en återreflektering av det undermedvetnas innehåll. Man får tillbaka vad som en gång stoppats in, vad man läst, sett och hört. Alla religiösa upplevelser förutsätter inläring av en viss tradition, något som Steiner också förklarar som första steget i skådandet. Den som läst antroposofi kommer att få visioner i enlighet med Steiners beskrivningar — precis som en teosof tycker sig få kontakt med mästarna i Tibet och en kristen med Jesus. Upplevelserna kan vara mycket omskakande men de är dock bara ett slags drömmar i dagsmedvetenhet.

Alla mystiker och visionärer presenterar olika och helt oförenliga budskap från andevärlden. Det går aldrig att bygga upp en enhetlig världsbild utifrån mystikers visioner. Alla säger mot varandra. Det är vattentäta skott mellan världarna. Om man som antroposoferna försöker bygga ett samhälle på mystik, hamnar man ofelbart i auktoritetstro. Och auktoritetstro är aldrig förenlig med demokrati. Steiners åsikt "att det rena, i sig arbetande tänkandet kan ge upplysningar om världen, livet och människan" är en illusion och en mycket farlig sådan. (8)

Steiners och andra antroposofers påståenden att det skulle gå att skilja på äkta översinnliga varseblivningar och hallucinationer är bara subjektivistiskt nonsens. Den svenska antroposofen Frans Carlgren menar att äkta visionära erfarenheter skiljer sig från hallucinationer genom att de får en "djupgående betydelse för människan och hennes fortsatta liv, medan de rent illusionära upplevelserna inte har några sådana följder". (9) Carlgren är tydligen helt okunnig om alla mystiker som tagit sina upplevelser på blodigt allvar och inrättat hela sitt liv och många andra människors liv efter dem. Steiner avfärdade för övrigt flera andra ockultisters uppenbarelser som falska. Om teosofen Charles Leadbeater skrev han t ex: "Jag

kan tala helt öppet om Leadbeaterhistorien, eftersom jag alltid har ansett det viktigt att avfärda de metoder med vilka han får sin ockulta information." (10) När uppenbarelserna stöder den egna läran räknas de som äkta. Andra sektledare har bara hallucinationer.

Antroposofins så kallade kunskapsväg är ingen kunskapsväg alls utan en illusionernas och fiktionernas väg. Beteckningen andevetenskap borde strykas. Steiners lära har inget gemensamt med verklig vetenskap.

Världsbild och livssyn

Antroposofin är en magisk världsbild där allting styrs av goda eller onda andemakter. Den är den i vår tid kanske klaraste uttrycket för en gnostisk livshållning. Gnosticismen, av gnos = kunskap, konkurrerade med kristendomen om makten under de tre första århundradena efter Kristus. Den lärde att människan är fången i den onda materien och att hennes uppgift är att med hjälp av den andliga kunskapen återvända till sitt urhem — andevärlden. Steiner uttrycker det så att människan "måste befrias från jorden, ryckas lös från jorden, i det att en del av hennes väsen bringas tillbaka till den andliga världen". (11)

Alla antroposofiska aktiviteter är underordnade denna grundläggande inställning till den jordiska tillvaron. Att detta måste skapa en kluven känsla inför den materiella verkligheten är givet. Rädslan för att inte vara tillräckligt andlig finns så att säga inbyggd i systemet. Människor skiljer sig från varandra just genom i hur hög grad de lyckats bemästra sina passioner och känslor. Antroposofen strävar ständigt efter förfinade önskningar och begär för att på så vis stiga högre i den andliga hierarkin. Man ser ner på människor som fortfarande lever jordiskt och köttsligt. Andlig högfärd över att ha kommit längre i utvecklingen är mycket vanlig i antroposofkretsar.

Som de flesta religiösa och ockulta sekter har man en synnerligen naiv syn på framtiden, då den egna sektens lära vunnit gehör i hela världen och omfattas av alla människor, vilket naturligtvis också innebär att man har den politiska

makten. I en artikel i Antropos kommenterar dr Hans Mändl framtiden på följande sätt: "Han (Rudolf Steiner-HB) har ofta målat den kommande epoken i de skönaste färger. Den kommer att bli en tid då det innerligaste broderskap skall råda bland människorna, då endast andevetenskap skall anses vara sann kunskap..." (12) Att byta ut vetenskapen mot andevetenskap vore en återgång till medeltiden, något som doktorerna Steiner och Mändl inte tycks ha insett.

En populär myt i new age- och nyandliga kretsar i Sverige är att Norden är beskyddad av högre makter och att en stark och orädd andlig ledare skall framträda här snart. "Enaren kommer från Norden", säger man i new agekretsar. Motsvarande myt dök som bekant upp i Tyskland under 1920- och 1930-talet. Det psykologiska klimat som skapades därav hjälpte Hitler till makten. Även Steiner talar i högstämda ordalag om Norden och i Antropos februarinumner 1968 kunde man läsa följande förklaring: "Från Norden skall den nya kulturimpulsen utgå, ty genom det nordliga läget är här sambandet mellan den materiella och den eteriska strukturen redan uppluckrat av naturen. (13)

Den gnostiska världsbilden och människosynen inom antroposofin kan betecknas som en flyktfilosofi, ett misslyckat sätt att hantera en svår verklighet. Man söker trygghet och tröst i en magisk världsbild.

Asketism och psykologisk osundhet

Antroposofin har kritiserats utifrån många synpunkter. Men den i mitt tycke värsta effekten av Steiners lära är demoniseringen av känslolivet eller vad jag brukar benämna *förfiningssyndromet*. Antroposofins ideal är det kristna asketiska levnadssättet och här används ockultisternas klassiska metod att skrämman människor för det egna känslolivet.

Steiner skriver: "Därför är moralisk utveckling alltid någonting asketiskt. Detta asketiska måste bara förstås på rätt sätt. Det är alltid ett övande i att bekämpa det animala." (14) Och vidare: "... människan har möjligheter till ut-

veckling, att hon kan luttra och rena sina drifter och lidelser genom sina högre själsförmögenheter." (15) Antroposoferna skrämmer sina lärjungar på två sätt i denna fråga, dels genom att påpeka att individer som har sina lägre känslor kvar efter döden, får ett helvete i ast-rälvärlden för där finns inga möjligheter att tillfredsställa begären. Dels säger Steiner också att det finns väsen vilka till sin näring har lidelser och begär så att den som ger efter för sina känslor blir mer eller mindre besatt av dessa väsen. Tankar och känslor är kopplade till olika varelser i andevärlden. Aggressivitet och sexualitet är sammanbundna med onda väsen.

Direkt psykologiskt osunt är följande råd som ges i Hur uppnår man kunskap om de högre världarna: "Lärjungen strävar efter att bibehålla sin lugna sinnesstämning, vare sig han träffas av sorg eller glädje" (16) och på ett annat ställe: "Beror det av något annat än mig själv om jag förargar mig eller ej, då är jag inte herre över mig själv eller — ännu bättre uttryckt — jag har ännu inte funnit 'härskaren' inom mig." (17) Vidare förklarar Steiner att det är det "ofrivilliga gråtdandet" som skall undertryckas.

Som väl varje psykolog och något så när bildad människa vet idag så är undertryckandet av känslor bland det sämsta råd man kan ge, speciellt åt unga människor. Om man dessutom skrämmer dem med att känslorna har demoniskt ursprung så har man alla chanser att skapa en neurotisk, känslomässigt snöpt individ. Vad händer t ex med den tonåring som verkligen tror på följande Steineruttalande: "Lucifer är den som drar ner det sant mänskliga till emotioner, egoismer eller himlastormande svärmerier." (18)

Steiner var emot sexualupplysning därför att det förde ner kärleken till "sexualitetens demoner". Att erotik är ett uttryck för materialistiskt tänkande framgår på flera ställen i hans skrifter. Sexuell njutning för dess egen skull är en omöjlighet inom antroposofin såvida man inte vill falla i demoners grepp. I ett föredrag hållet i Dornach 1923 säger Steiner: "I civilisationens tal om sexualiteten är, kan man säga, mycket av det inbegripet, som idag eftersträvas som sk sexualupplysning. I detta intellektualiserade tal om sexuallivet lever kärlekens demonologi." (19) Som om detta

inte skulle vara nog förklaras också att den tidigare atlantiska civilisationen sjönk i havet därför att människorna ägnade sig åt otillåten sexualitet. Den staccars antroposofiske lärjungen får dessutom veta att han skall "betrakta livet som ett medel för arbete och inrätta sig i överensstämmelse därmed". (20)

Antroposofin framstår som en glädjelös, njutningsfientlig, luthersk plikt-moral. Den är psykologiskt osund, neuros- och ångestskapande. Sexuellt förtryck och rädsla för känslor är antroposofins kännemärke.

Demoner och svarta magiker

En sida av Steiners lära, som antroposofen inte gärna presenterar offentligt, är demonologin. Orsaken är förstås att den även för den troende antroposofen måste te sig väl fantastisk och bisarr. Steiner räknade med tre kategorier av onda väsen: luciferiska, ahrimanska och de sk asuras. Något förenklat skulle man kunna säga att de luciferiska väsendena är upprorsandar, som förkastar den gudomliga ordningen och vill gå sin egen väg. Vid ett föredrag i Dornach, oktober 1917, berättade Steiner om en maktkamp i andevärlden: "Denna kamp, som tog sin början i begynnelsen av fjortioalet (1840-HB), slutade med att vissa andliga väsen, som under dessa årtionden uppträtt som rebeller i den andliga världen, besegrades och stöttes hösten 1879 ned som mörka andar i området för människoutvecklingen. De lever alltså nu bland oss, och de lever så bland oss, att de sänder in sina impulser inte bara i vår världsuppfattning utan i vår känsla, i våra viljeimpulser och även i våra temperament." (21)

Återigen finner vi här den mycket osunda demoniseringen av känslolivet. Luciferiska andar besätter alla människor som inte vill finna sig i gudomlig ledning. En mycket populär skrämselfmetod i religiösa kretsar är att förklara att alla som inte tycker likadant är satanister eller demonbesatta. Steiner skriver t ex följande om den dåvarande presidenten i USA, Woodrow Wilson: "... det finns en demonisk besatthet i hans undermedvetna. Där bor något som inger honom hans tankar. En de-

mon, som naturligtvis framträder på ett speciellt sätt hos en amerikan på 1900-talet, talar genom hans själ." (22)

Ahriman är speciellt viktig i den antroposofiska demonologin. Människor som är påverkade av ahrimanska andar försöker sprida ateistiska och materialistiska läror. De som bara koncentrerar sig på den materiella verkligheten är offer för dessa demoner: "Att i människan döda och förmörka medvetandet om att hon är en avbild av gudomen, det eftersträvar de ahrimanska väsendena i vår tid för medvetenhetssjälens och de gör det med hjälp av allehanda raffinerade vetenskapliga medel." (23) Om jag själv idag skulle ta det här resonemanget på allvar skulle det innebära att jag var besatt av både luciferiska och ahrimanska andar, eftersom jag kritiserar antroposofin utifrån en ateistisk och materialistisk världsåskådning. Dessutom är jag enligt Steiner fysiskt och psykiskt sjuk: "... i varje sådant fall där människan förnekar 'Gud Fader' — alltså något gudomligt över huvud taget... uppträder en verklig äkta fysisk brist i människokroppen. Att vara ateist betyder för en andevetenskapare att vara sjuk i något avseende." (24)

Antroposoferna har också en egen variant av antikrist. Enligt Steiner skall nämligen Ahriman födas i fysisk kropp i en snar framtid för att förleda världen. Diskussioner om denna kommande antikrist hittar man lite varstans i olika antroposofiska tidskrifter. Man spekulerar friskt i vem denne "man" kan vara. Särskilt den engelske teosofen Benjamin Cremes påståenden 1982 att Kristus återkommit och bodde i London vållade ett förnyat intresse som bl a märktes i tidskriften Antropos. I ett föredrag 1917 avslöjade Steiner att en grupp av svarta magiker kommer att försöka introducera antikrist: "Det finns västerländska broderskap som vill motverka Kristusimpulsen och i hans ställe sätta en annan individ som aldrig uppträtt i det fysiska — en eterisk individ, mycket starkt Ahrimansk... Denna andra varelse, som dessa broderskap vill ha som härskare, kommer att kallas 'Kristus' av dem." (25) I samma föredrag kallar Steiner denna individ för "Antikrist" och påpekar att han kommer att framträda under 1900-talet.

Steiner skiljer på arbetssätten för de västerländska och österländska sataniska broderskapen. De västerländska

Rudolf Steiner hade rasistiska idéer.

grupperna sprider materialismen på alla sätt de kan, bl a fångar de upp människors själar efter döden för att för egna syften hålla själarna kvar inom "jordsfären". Steiner levererar den fantastiska förklaringen att dessa västerländska broderskap låg bakom spiritualismen. Man ville få mänskligheten att tro att bakom medierna endast fanns "högre naturkrafter", (26) men istället bildades föreställningen om de dödas andar. Ett underligt sätt att sprida en materialistisk världsbild får man väl säga.

Österländska sataniska broderskap arbetar genom att låta demoniska väsen klä sig i människors avlagda eterkroppar. Dessa väsen inspireras sedan till olika former av dyrkan: "Förfädersdyrkan introduceras, men förfäderna som dyrkas är helt enkelt de demoniska varelser som har iklätt sig förfädernas eteriska kroppar." (27)

Den tredje onda principen som Steiner laborerar med har fått benämningen Asuras. Dessa demoniska andar griper tag i människans innersta — medvetenhetssjälen — och drar ner den till det sinnliga. De river ut jaget så att det för evigt är förlorat till de asuriska makterna. (28) Steiner förfasar sig över "... storstädernas kaotiska orgier av ändamålslös sinnlighet". I dessa, menar han, "... ser vi redan groteska helveten som måste härledas från de andar som vi kallar de asuriska." (29)

Det kan inte vara lätt för en ren och trogen antroposof att fungera i vardagsverkligheten. Som äkta gnostiker har Steiner demoniserat den fysiska tillvaron, materien, drifts- och känslolivet. Kvar blir inget annat än ett negerande av verkligheten och människans fysiska tillvaro. Antroposoferna säger nej till livet.

Rasismen

Från teosofin övertog Steiner föreställningen att människans andliga utveckling försiggår genom ett antal olika rot-raser. Därmed är rasismen ofrånkomlig och så att säga inbyggd i systemet. Den högst utvecklade rasen är den ariska, som naturligtvis Steiner själv tillhör. De färgade raserna representerar enligt Steiner olika tidigare utvecklingsfaser i mänskligheten.

I föredraget "Den andliga bakgrunden till motsättningar mellan folkgrup-

per", hållet i Stuttgart den 13 februari 1915, presenterar Steiner en mycket grov rasism: "Människorna har sin vita hudfärg av det skålet, att det andliga då verkar i huden, när det vill stiga ned på det fysiska planet... där, varest de blir tillbaka, antar en demonisk karaktär, inte fullständigt genomtränger köttet, där uppträder inte den vita hudfärgen, därför att där finns atavistiska krafter, som inte låter det andliga komma i samklang med köttet." (30)

Här får alltså färgade veta att de har sin mörka hudfärg därför att de i sig har demoniska krafter och är lägre andligt utvecklade. Som om detta inte skulle räcka förklarar negern också ha en "stelnad eterkropp".

Rasfrågan diskuteras då och då i antroposofiska tidskrifter. Ett typiskt exempel är "Den vita rasen i sitt förhållande till den svarta: Tankar kring ett aktuellt problem" av L F C Mees. Genom sina vistelser i Afrika har denne Mees på platsen kunnat studera resultatet av de färgades "stela eterkropp" som gör dem mindre intelligenta: "Som karaktistik skulle man kunna säga, att negrerna till största delen verkligen stannar i sin utveckling vid tolv års ålder, fast det naturligtvis finns undantag. Därför är undervisningen i högre skolor för de flesta afrikaner så svår." (31)

Eftersom de färgade bär på demoniska och atavistiska krafter, så måste det, påpekar Steiner, leda till oerhörda ras-krig mellan den högre utvecklade ariska och de lägre färgade raserna. (32) Vi kan vänta väldiga stridigheter inom de mest skilda områden, menar han. Att den ariska rasen då naturligtvis måste vinna kampen är självklart. Vad det innebär i praktiken har Steiners lärjunge Max Heindel uttryckt utan omskrivningar: "Det är också sant, emellertid, att även om den vita rasen inte hade massakrerat, svält ut, förslavat, fördrivit och på andra sätt misshandlat dessa äldre raser, så skulle de inte desto mindre ha dött ut — låt vara något långsammare, ty sådan är utvecklingslagen. Naturens ordning." (33)

Den antroposofiska rasismen är grym och omänsklig och en stor samhällsfara, om idéerna sprids till stora grupper. Antroposoferna vill alltid själva framställa sin lära som ett mjukare och människovänligare alternativ i vår tid. Men antroposofi och humanism är på ljusårs avstånd från varandra.

Waldorfpedagogiken

Den del av den antroposofiska verksamheten som syns mest i samhället och fått störst genklang är utan tvekan Waldorfpedagogiken. Många föräldrar skickar sina barn till dessa skolor mer eller mindre ovetande om den magiska världsbild som ligger bakom pedagogiken.

Som antroposoferna själva påpekar, så går det inte att skilja ut waldorfpedagogiken från den övriga helhetssynen. Den metodiska grunden för pedagogiken ligger i antroposofins "människokunskap", dvs vad Steiner har skådat i andevärlden. I "Allmän människokunskap" påpekar han att "all undervisning i framtiden kommer att behöva byggas på en verklig psykologi, hämtad ur antroposofisk världskänedom". (34)

Den kända svenska psykologen och författaren Madeleine Kats var till en början mycket positiv till waldorfpedagogiken och satte sina barn i Kristofferskolan i Stockholm. Efter många bittra erfarenheter gick det upp för henne att pedagogiken var byggd på religiös tro och att hon projicerat sina egna önskingar och förhoppningar på vad den skulle vara. Kats skriver: "Antroposofi är inte vackra lampskärmar och hus med oregelbundna hörn och växtfärgning och flöjtkonserter och allmän andlighet, där allt möjligt och omöjligt kan drömmas in. Den är ett trossystem och fordrar som alla religioner tro." (35)

En övertygad ateist eller materialist kan omöjligt vara waldorflärare. Inte heller är det lämpligt att ha ett för starkt driftsliv. Rudolf Steiner skriver: "Hos en människa med mycket starka begär, vilken framför allt tycker om att äta och dricka gott och även för övrigt åstundar mycket, visar det sig, om hon till exempel är lärare eller pedagog, att de ord hon riktar till sina elever inte har någon större verkan. De går in genom ena örat och ut genom det andra." (36) Vidare förklarar Steiner att en asketisk lärare däremot är en bra pedagog. Han kan med sin andliga kraft påverka eleverna enbart med sin blick och blotta närvaro. "Allt detta verkar på eleven. Det beror på graden av försakelse inför de vanliga begären", skriver han. (37)

Den kristna asketismen går som en röd tråd genom waldorfpedagogiken och tar sig ofta rent bisarra uttryck. På Kristofferskolan i Stockholm är flera lä-

"Att ta den egna inre fantasivärlden för yttre verklighet och leva efter den leder till grova vanföreställningar."

rare emot att eleverna spelar fotboll eller dricker choklad. Det kan nämligen stimulera sexualiteten. 14-åringar får av biologiläraren veta att sex är enbart för barnalstring. En annan lärare gör horoskop på eleverna för att studera de andliga krafter som påverkar barnen.

Mycket typisk är också den diskussion om musik som fördes för en tid sedan i Kristofferskolans meddelandeblad. Några elever hade anordnat en fest med rockmusik. En lärare skrev då att detta var "urartad musik", som negativt påverkade de ungas driftsliv. Den kunde också döda växter. Istället skulle barnen lyssna på fin och andlig musik därför att "äkt musik = något som inspirerar till det goda och som hjälper oss att vinna herraväldet över 'djuret' inom oss." (38) Några fler rockfester skulle det inte bli på skolan.

Rädslan för drifts- och känslolivet lyser tydligt igenom här. Jag har hört antroposofer säga att de nu utvecklats så långt andligt att de "kommit ifrån" jazz och rockmusik. De står över den. Hela den här diskussionen påminner om 1940-talets svenska debatt om "dansbaneeländet". Antroposoferna kan säkert hålla med den pastor som uttryckte sig ungefär på följande sätt: Man skall komma ihåg att jazzmusiken uppfanns av negrer och inte nog med det utan av berusade negrer, dessutom av negrer i bordellmiljö.

Det är omöjligt att tänka sig en rockmusiker som antroposof.

Det går inte att på något sätt "rena" waldorfpedagogiken från antroposofin, som vissa vill göra gällande. Lärare samlas varje vecka till antroposofiska studier. Och skolornas medlemsblad är fulla av information om andra antroposofiska aktiviteter som tex Kristet Samfund. Jag anser att det är både grymt och oansvarigt att låta barn växa upp i en magisk världsbild med skräck för känslor och sexualitet.

Några kritiker

Åtskilliga kritiska röster har under åren höjts mot antroposofin. Hans Leisegang menade på sin tid att Steiner var en ren charlatan. Men det finns ingen anledning att betrakta honom som skojar. Med största sannolikhet trodde han själv ärligt på sina uppenbarelser, liksom de flesta mystiker.

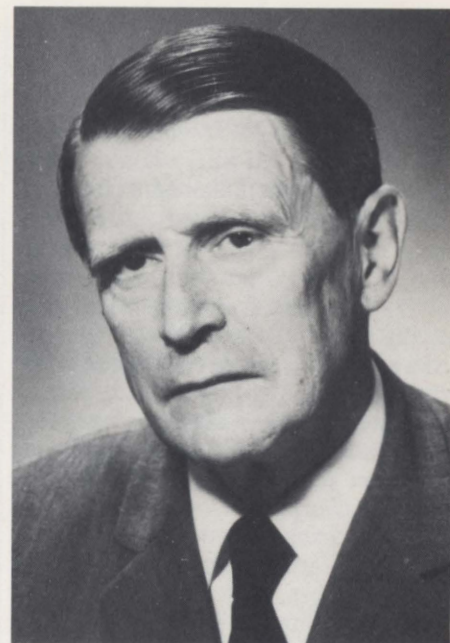
Den i vår tid intressantaste kritiken har lämnats av den svenske religionspsykologen Hjalmar Sundén. I sin 1962 utkomna "Rudolf Steiner. En bok om antroposofin" ger Sundén en svidande psykologisk kritik av Steiners skådande. Han betraktar dennes klärvoajans och visioner som självbedrägeri. Sundén slår fast att det steinerska skådandet är reproduktivt: "Vad det rör sig om är en dissociation av sömnfunktionen, ett slags partiell sömn, under vilken subjektet bildmässigt upplever vad det i vaket tillstånd tillägnat sig genom läsning och tänkande i ord." (39)

Sundéns sk reproduktionsteori avfärdades i tidskriften Antropos med att den som inte själv gjort andliga erfarenheter inte har förutsättningar att uttala sig om andevetenskap. Recensenten förklarar att "tillvaron av det andliga kan inte bevisas, annars vore alla människor religiösa". (40) Lustigt nog slår man i samma stycke fast att "antroposofi är vetenskap".

På liknande sätt bemöttes norrmanen K E Steffens kritik av antroposofin i Sökaren. (41) Oddvar Granly skrev i sin kommentar: "Steiners beskrivningar av de översinnliga fenomenen kan inte bevisas eller motbevisas från utsidan. Man kan bara överbevisa sig själv genom att gå skolvägen." (42)

Antroposoferna visar att de inte förstått kritiken. Det enda man bevisar med att gå den antroposofiska skolvägen är att det går att lära sig uppleva visioner och auditioner. Men dessa härstammar från det egna undermedvetna och ger bara tillbaka de egna religiösa föreställningarna i inre upplevelser. Någon kunskap om yttrevärlden kan aldrig den antroposofiska skolvägen leda till. Vill man vara krass, kan man säga: Skräp in — skräp ut.

Att ta den egna inre fantasivärlden för yttre verklighet och leva efter den leder i själva verket till grova vanföreställningar. Psykologiskt sett innebär det en form av schizofreni. I boken "Hitler, Steiner, Schreber" av dr Wolfgang Treher ger författaren en detaljerad studie av Steiners och Hitlers inre världar. Han kommer fram till att både Hitler och Steiner led av schizofreni. (43)

Hjalmar Sundén.

Personliga erfarenheter

Som vi har sett avfärdar antroposofer ofta kritiker med att dessa inte förstår andevetenskapen, då de inte upplevt den inifrån. Det kan därför vara av värde för diskussionen att jag delar med mig av några personliga erfarenheter.

Jag är uppväxt i ett antroposofiskt/teosofiskt hem. Från 12-årsåldern läste jag de böcker av Steiner, Blavatsky m fl som fanns i mina föräldrars bokhylla. Givetvis var det inte mycket jag som tonåring förstod av innehållet. Men resultatet blev att jag påverkades av Steiners asketiska renhetsideal. Det handlade i princip om att vara lugn, fin och andlig, tänka och känna positivt.

Att sexualiteten inte passade in i denna världsbild var självklart. En släkting, också antroposof, gav min mor rådet att ej ge mig choklad, då det ofelbart skulle leda till onani. Som tonåring är det naturligtvis omöjligt att lägga lock på sexualiteten. När jag lyckades avhålla mig från sexuella aktiviteter en tid, upplevde jag mig som andlig och duktig. Men så föll jag åter. Resultatet av Steiners asketisk ideal blev för mig en neurotisk inställning till sexualiteten, som det sedan tog många år att komma över. Samma problem fick andra tonåriga antroposofer. En vän till mig, vars föräldrar också var

”Mer än tjugo år av mitt liv har kastats bort på kunskaps- och livsfientligt nonsens, på grubblande över fiktiva problem och föreställningar utan grund.”

antroposofer, avskärmade sig från all kontakt med jämnåriga kamrater och ägnade sig enbart åt meditation och andligt liv. Han var oerhört blyg, hämmad och ensam. På frågan varför han inte umgicks med sina skolkamrater, svarade han: Dom tänker bara på erotik.

En annan antroposof läste mina auror och förklarade att jag var högt andligt utvecklad och skulle bli ”mycket fin” i framtiden. Dessutom påpekades att jag inte skulle bry mig om min fysiska kropp. Det var det andliga som var viktigt. För en okunnig tonåring skapade detta naturligtvis ännu större krav att vara så andlig som möjligt. I freudianska termer utvecklade jag ett hårt och krävande överjag.

Som 21-åring började jag i en meditationsgrupp att gå den antroposofiska skolningsvägen, dvs att med hjälp av Steiners meditativa övningar utveckla ett skådande i andevärlden. Jag blev också officiellt medlem i Antroposofiska Sällskapet och läste oerhörda mängder andevetenskaplig litteratur. Med tiden förändrades mitt psyke så som Steiner beskriver det i Hur uppnår man kunskap om de högre världarna. Mitt drömliv utvecklades till ockulta och visionära halvvaknupplevelser, och jag förnam röster och krafter då och då också i vardagen. En natt förde jag en lång diskussion med Steiner angående problemet med ”väktaren vid tröskeln”. Upplevelsen var mycket påtaglig och verklig, som ett fysiskt möte.

I Steiners bok ”Esoteriska betraktelser över karma i den enskilda människan och i mänsklighetens utveckling” läste jag om att ”talrika antroposofsjälar skulle komma igen vid 1900-talets slut för att bidra till att det som idag med stor kraft bör grundas som antroposofisk rörelse må nå sin kulmen.” (44) Det var den sk profetian om ärkeängeln Mikales herravälde på jorden. Spådomen påverkade mig mycket starkt och i september 1975 fick jag en kallelseupplevelse att starta en antroposofisk kristen orden. Den meditationsgrupp jag tillhörde döptes i en helig ceremoni den 26 september 1975 om till Mikaelorden. Vi såg oss själva som riddare i andens tjänst. Efter några år i denna grupp lämnade jag antroposofin för att istället gå in i en teosofisk sekt.

Mer än tjugo år av mitt liv har kastats bort på kunskaps- och livsfientligt nonsens, på grubblande över fiktiva pro-

Mikaelorden konstituerades den 26 september 1975 med inledningsorden:

Härmed grundar vi idag Mikaelorden - Ordre de Michel, för att vi med ökad kraft och medvetenhet skall kunna verka som den mikaeliska impulsens förmedlare. Vi betraktar oss från och med idag som riddare i Mikaelns tjänst. Må vi genom Kristus och Mikael få kraft och styrka att utföra vår uppgift.

+ + + + +

blem och föreställningar utan grund. Min djupa önskan är att inga barn skall behöva växa upp på samma sätt, utan istället ges en livsbejakande, positiv humanistisk grund att stå på, en grund som gör dem starka att ta itu med alla de verkliga inre och yttre problem som världen bjuder på.

Sammanfattning

Det finns flera delar av den antroposofiska rörelsen som jag inte berört, antroposofisk medicin, biodynamisk odling, eurytmi m.m. Istället har jag valt att visa att den världsbild och människosyn som Steiner presenterar saknar grund. Därmed faller också övriga antroposofiska aktiviteter. Givetvis finns det här och var bra och vettiga idéer, men de är försvinnande få i den allmänna vidskepelsen.

Ursprungligen hade jag också planerat ett avsnitt med rubriken bisarrerier. Vid den förnyade genomläsningen av tusentals sidor steineriana har jag flera gånger skrattat högt åt de otroligt befängda påståenden som det vimlar av i den antroposofiska litteraturen. Men jag lämnar den glädjen åt läsaren själv. Det känns också lite patetiskt att det trots allt finns hundratusentals människor som tar denna lära på allvar.

Min kritik av antroposofin kan slutligen sammanfattas i tre punkter:

1. *Det kunskapsteoretiska misstaget.*

Antroposofin är ingen vetenskap, utan en tro på en magisk världsbild, skapad ur Rudolf Steiners fantasi. Den inre kunskapsvägen är en återvändsgränd.

2. *Den psykologiska faran.* Genom att demonisera delar av känslolivet och predika ett asketiskt livsideal lägger antroposofin grunden för neuroser och andra psykologiska problem.

3. *Den sociala och politiska faran.* Antroposofin för till en auktoritetstro som aldrig är förenlig med demokrati. Antroposofer sväljer ett totalitärt bete bara för att det påstås komma från en förment andlig källa.

Framgången för den antroposofiska världsbilden kan ses som en del av den förnuftets kris som västerlandet nu tycks genomleva. Det är allvarligt när politiker, journalister och folkbildare förleds av dylika rörelers mjuka framtoning och inte skaffar sig kunskaper om vad de egentligen står för. Antroposofin strandar människan på en öde ö, separerad från verkligheten genom en ocean av illusioner.

Noter

- ¹ Kerstin Anér. ”Man skall veta vad man gör”. Svenska Dagbladet, 27 augusti 1988.
- ² Patrick Ravignat. Ändelige vejledere i vår tid I. Religion og magi. Thaning & Appels Forlag 1973, s 105.
- ³ K E Steffens. Antroposofin — andevetenskap eller diktning? Sökaren nr 10, 1984, s 21.

⁴ Peter Cornell. Den hemliga källan: om initiationsmönster i konst, litteratur och politik. Gidlunds 1981, s 60.

⁵ Frans Carlgren. Den antroposofiska kunskapsvägen. Robert Larson AB, Täby 1980, s 101.

⁶ Rudolf Steiner. Hur uppnår man kunskap om de högre världarna? Antroposofiska bokförlaget, Stockholm 1977, s 36.

⁷ Ibid, s 48.

⁸ Rudolf Steiner. Grunddragen av vetenskapen om det fördolda. Antroposofiska bokförlaget, Stockholm 1948, s 259.

⁹ Carlgren, 1980, s 57.

¹⁰ Gregory Tillett. The elder brother: a biography of Charles Webster Leadbeater. Routledge & Kegan Paul, London 1982, s 90.

¹¹ Rudolf Steiner. Nedstörtandet av mörkrets andar. Antropos, nr 6, 1977, s 12.

¹² M (Hans Mändl). Rasfrågans andliga innebörd. Antropos, september 1965, s 4.

¹³ M (Hans Mändl). Tankar till ungdomens betende. Antropos, februari 1968, s 161.

¹⁴ Rudolf Steiner. Allmän människokunskap som grundval för pedagogiken. Telleby bokförlag, Järna 1981, s 82.

¹⁵ Steiner. Grunddragen... s 231.

¹⁶ Steiner. Hur uppnår... s 117.

¹⁷ Ibid s 33.

¹⁸ Rudolf Steiner. ”Var på vakt mot det onda”. Antropos, februari 1971, s 125.

¹⁹ Rudolf Steiner. Kärlekens demonologi. Antropos, november 1971, s 58.

²⁰ Steiner. Hur uppnår... s 110.

²¹ Rudolf Steiner. Nedstörtandet av mörkrets andar. Antropos, nr 6, 1977, s 3.

²² Rudolf Steiner. Hur verkar ängeln i vår astralkropp? Hur kan jag finna Kristus? Antroposofiska bokförlaget, Stockholm 1979, s 60.

²³ Ibid s 18-19

²⁴ Ibid s 32.

²⁵ Rudolf Steiner. The wrong and right use of esoteric knowledge. Rudolf Steiner Press, London 1966, s 21-22.

²⁶ Ibid s 19.

²⁷ Ibid s 25.

²⁸ Jostein Saether. Kampen om människans jag II. Ljus som utgår från människan själv. Antropos, juni 1982, s 30.

²⁹ Rudolf Steiner. ”Var på din vakt mot det onda”. Antropos, februari 1971, s 126.

³⁰ Rudolf Steiner. Den andliga bakgrunden till motsättningar mellan folkgrupper. Antropos, januari 1978, s 10.

³¹ L F C Mees. Den vita rasen i sitt förhållande till den svarta. Antropos, maj 1968, s 246.

³² Rudolf Steiner. Rasfrågans andliga innebörd. Antropos, september 1965, s 3.

³³ Cornell. 1981, s 67.

³⁴ Steiner. Allmän människokunskap... s 28.

³⁵ Madeleine Kats. Tro vad du vill — inom lärans

gränser. Svenska Dagbladet, 20 augusti 1988.

³⁶ Rudolf Steiner. Evolutionen från verklighetens synpunkt. Antroposofiska bokförlaget, Stockholm 1967, s 45.

³⁷ Ibid s 45.

³⁸ Kristofferskolan. Meddelandebladet, november 1984, s 4, 6 samt personlig korrespondens med musikforskaren och fd waldorfläraren Paul Becker, Stockholm.

³⁹ Hjalmar Sundén. Rudolf Steiner — en bok om antroposofin. Diakonistyrelsens bokförlag, Stockholm 1962, s 179.

⁴⁰ Hans Mändl. Ovetenskaplig kritik. Hj. Sun-

déns bok: Rudolf Steiner och antroposofin. Antropos, februari 1963, s 122.

⁴¹ Se not 3.

⁴² Oddvar Granly. Antroposofien — åndsviten-skap eller diktning? Noen kommentarer. NIV-FO bulletin, nr 4-5, 1986, s 19.

⁴³ James Webb. The occult establishment. Vol II. The age of irrational. Richard Drew Publishing, Glasgow 1981, s 493.

⁴⁴ Rudolf Steiner. Esoteriska betraktelser över karma i den enskilda människans och mänsklighetens utveckling. Antroposofiska bokförlaget, Stockholm 1960, s 51.

Letar du efter oxen
den som du rider på?

Var tyst
då kommer frågorna
de är svaren

Bli stilla
den ljuvligaste rörelse väcks
själen slår kullerbytta med Gud

djävulen gäspar
uttråkad i sitt hörn

Klia oxen bakom örat

Eva Jagrell

En domsöndag i pastor Efraims liv

Barbro Johansson

Efraim kastade en sista blick i spegeln och rättade till mässhaken ytterligare ett par millimeter, innan han med fromt knäppta händer och blicken i ett andligt fjärran öppnade dörren från sakristian in till kyrkan och skred fram emot altaret. Wilhelmsson spelade som vanligt preludiet med stor inlevelse, ännu efter 35 år i denna kyrka. I ögonvrån såg Efraim ut över sin församling innan han vände sig mot altaret. Det var de vanliga: Gamle Axel på sin plats fjärde bänken till vänster närmast gången. Systrarna Klasson, söndagsfina som vanligt. Familjen Bergsten, äldste pojken hade de visst inte fått med sig den här gången. Så Roland och Karin och Forslunds och några andra som han var van att se där varje söndag, kyrkoåret runt. Dessutom ett okänt par, till höger strax framför en pelare. Unga människor, han hade aldrig sett dem förr, det var alltid inspirerande att predika för några helt nya, om än tillfälliga besökare.

Preludiet var slut och Efraim hade vänt sig mot församlingen och lät sin röst kraftigt ljuda ut över den 20-hövdade skaran:

— Helig, helig, helig är Herren Gud allsmäktig. Hela jorden är full av hans härlighet.

Luften dallrade kring hans stämma. Han visste att folk ogärna satte sig på de främre bänkarna just för hans starka sångs skull, men han njöt av att höras och att känna att han med bara rösten kunde uppfylla hela sin kyrka. Ja, det var hans kyrka. Här hade han nu i 40 år söndag efter söndag hållit högmässa. Han hade predikat över kyrkoårets texter på otaliga sätt, han hade delat ut tusentals oblater, han hade döpt, konfirmerat, vigt och begravt denna församlings medlemmar i 40 år. Han kände

dem, han älskade denna plats och denna kyrka, åt vilken han i stark gudstro och förtröstan vigtt sitt liv. Och de välkända orden flöt ur hans mun:

— Herren är i sitt heliga tempel, hans tron är i himmelen. Han är ock när dem som hava en ödmjuk och förkrossad anda. Han hör de botfärdigas suckar och vänder sig till deras bön. Låtom oss därför trösteligen gå fram till hans nåde-tron och bekänna vår synd och skuld.

Och ändå, just idag kände han en oro som var främmande, och i sig själv så oroande. Redan ett par dagar tidigare, när han suttit och funderat över söndagens predikan, hade den där oron kommit över honom, som en kall käre från en vindsdörr som plötsligt står på glänt in mot ett varmt och tryggt rum. En skrämmande känsla av något som fanns utanför hans värld och som började tränga sig på, utan hans vilja. Hur han än försökte täta och täppa till. Bara en svag känsla, en aning, men hotfull. Vid tanken på det gick en rysning längs hans ryggrad när han knäböjde vid altaret och bad:

— Jag fattig, syndig människa, som, med synd född, i alla mina livsdagar på mångfaldigt sätt har brutit emot dig...

Vad var detta? Det nästan svindlade för hans ögon. Varför kändes det så egendomligt att läsa de välkända orden? Han hade ju läst denna syndabekännelse otaliga gånger. Han hade med hela sin själ känt hur han böjde sig och ödmjukade sig inför sin mäktige Gud. Djupt i stoftet hade han bett om Hans nåd och misskund. Vad var det nu som steg inom honom? En svag men envis röst av protest! En djävulsk stämma som trängt sig innanför hans rättfärdighets mässthake och började mumla om en orättvis straffande Gud, som inte hade rätt att trycka ner sina egenhändiga skapelser.

Som var alltför hård och grym att ödmjuka sig inför. Nej, detta var förfärligt! Efraim svettades innanför kragen, och kom av sig vid strofen om "botfärdiga syndare", hoppade över flera meningar, innan han med darrande stämma kunde avsluta:

— ... och förlåta mig alla mina synder, ditt heliga namn till pris och ära.

Han reste sig på svaga ben och vände sig mot sin församling som inte visade om de märkt något av hans tillfälliga förvirring.

— Du allsmäktige, evige Gud...

Tack och lov, rösten bar honom igen. Han måtte vara trött. Han hade suttit länge med dagens predikan, det var som om inspirationen hade trutit. Visst kunde han ha tagit en gammal predikan och filat lite på, men det bar honom emot.

Nästa söndag skulle allt kännas bättre. Då skulle kyrkan fyllas till bristningsgränsen. Första advent! Nytt kyrkoår, förnyelse av allt, och julens förtröstansfulla budskap, som han med så stor glädje burit fram till alla dessa varje år, de som kom till kyrkan på första advent och på julottan. Han hade sett en viktig uppgift i att kunna nå så många, att delge dem några korn, kanske få dem att komma tillbaka någon gång även efter jul.

Men idag, domsöndagen, det var en svår text att ta itu med, ett svårt budskap. Efraim var ingen helvetespräst. Hans Gud var god och nåderik. Hur skulle han bäst lägga fram budskapet om domen, om skiljandet av fåren från getterna? Det hade varit svårt, ovanligt svårt just i år. Han hade suttit länge uppe vid skrivmaskinen, och rivit sönder det ena halvskrivna arket efter det andra. Resultatet som han till slut fått fram hade ändå varit ganska bra, ja han var nöjd med det.

Så följde Herre förbarme dig, Ära vare Gud, Allena Gud i himmelrik och kollektbön. Folket reste sig och satte sig vant och säkert. Under de två fullsatta dagarna under kyrkoåret brukade Efraim få vinka diskret när det var dags att stå upp och sitta ner. Så inte nu. Idag var det bara erfarna kyrkobesökare. Efraim log plötsligt vid minnet av något han hört: att gudstjänstordningen var så pedagogisk. Församlingen aktiverades hela tiden med sång och rörelse. Var det en kvarleva från den tiden, då folk satt och somnade i kyrkobänkarna under alltför långa gudstjänster? Eller kanske ännu längre tillbaka, då församlingen hade en så stark vilja att verkligen aktivt deltaga i detta att förrätta gudstjänst, att hylla sin Gud? Efraim kände ett plötsligt häftigt vemod, och rösten lät grumlig när han återigen fick folket att resa sig med orden:

— Hören Herrens ord i episteln på domsöndagen.

Medan han läste, kom den ogudaktiga tanken för honom att han undrade hur många som egentligen lyssnade på det han läste. Var hade de tankarna? Varför kunde han inte verkligen leda dem, kontrollera dem, som en sann herde? Följde de verkligen med i texten?

Förstod de vad han sa? Han läste med stor inlevelse, och i den följande psalmen sjöng han med en sådan darr och känsla att han tyckte sig överrösta såväl församling som Wilhelmsson på den brusande orgeln. För att väcka och övertyga dessa som tycktes mer eller mindre sovande i sina innöta bänkar.

— Herre, för din helga vrede, bävar himmel, bävar jord!

Jag mig då i tid berede Give akt på Jesu ord.

Hör upp då församling, hör upp arma människor, besinna er, domens dag är nära! Han kände ansiktet hetta, och slog upp dagens evangelietext:

— Så skriver evangelisten Matteus: När människosonen kommer i sin härlighet och alla änglar med honom, då skall han sätta sig på sin härlighets tron. Och inför honom skola församlas alla folk, och han skall skilja dem ifrån varandra, såsom en herde skiljer fåren ifrån getterna...

Nu nådde den honom igen, den lilla djävulska stämman, ännu starkare denna gång: Var det verkligen rättvist detta? Vad var det för en grym Gud, som först skapade människan ofullkomlig, och sedan satt och delade upp dessa arma själar åt höger eller vänster, åt evig salig-

het eller evig pina? Efraim stirrade ner i texten och tvingade ögonen och rösten att följa orden, de välkända, som han längesedan kunde utantill:

— ... Ty jag var hungrig och I gaven mig att äta, jag var törstig, och I gaven mig att dricka; jag var husvill, och I gaven mig härbärge; naken och I klädd mig...

Ja, nog kunde det kännas bra för dem som stod där inför tronen och fick höra hur gott och väl de hade levt sina liv, och se fram emot himmelrikets lycka. Men om de verkligen var så goda och så mänskliga, skulle de då kunna stå där och se sina svagare bröder och systrar visas åt sidan och dömas till evig förtäpelse? Efraim kände svetten bryta fram i pannan, och bokstäverna började flyta sig över sidan och lät sig endast med yttersta motvilja fångas in av hans blick.

— Därefter skall han ock säga till dem som stå på hans vänstra sida: "Gån bort ifrån mig, I förbannade, till den eviga elden, som är tillredd åt djävulen och hans änglar..."

Är detta din gode Gud, Efraim? Är det en barmhärtighet och mildhet utan gräns? Är det den ousinliga nåden? Är det förlåtelse sju gånger sjuttio gånger? Vad är det för en Gud, Efraim, som du

KASSETTBAND

MED SUBLIMINALA AFFIRMATIONER

Nu har du chansen att påverka dig själv på ett positivt, enkelt och ansträngningslöst vis. När du slår på kassettbandspelaren, hör du på underbar musik bl a från Findhorn eller Ralph Lundsten. Samtidigt hör ditt undermedvetna de positiva budskap från en röst som ligger "inbäddad" i musiken. Denna metod har visat sig effektivare än hypnos och vanlig affirmationsteknik. Våra budskap är på svenska. Vi erbjuder dig nu 30 helt nya titlar att välja mellan. Beställ komplett lista, med bl a meditation, reinkarnation, auratitlar.

SKYDDSDIOD Mot all skadlig strålning, bl a bildskärmar, 170:- fickmodell

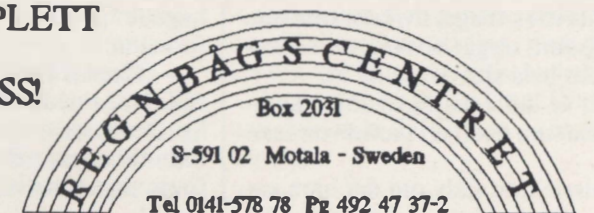
KURSER

PENDEL & SLAGRUTA: i Växjö: 7-8/10. KRISTALL & FÄRGTERAPI: för healing och paranormal utveckling: Yetlanda 30/9-1/10, Landskrona: 21-22/10, Bohus-Björkö: 9-12/10, Skövde: 28-29/10. METAMORFOS & SJÄLVHEALING: Växjö: 6/10, Landskrona: 20/10, Göteborg 14-15/10.

VID BESTÄLLNING BEGÄR HELST KOMPLETT

BESTÄLLNINGSLISTA ELLER RING OSS!

VÄLKOMMEN ÖNSKAR:

har tjänat i 40 år? En Gud som skapar en människa för ett kort jordeliv och sedan låter henne pinas i evighet? Hur kan en kärleksfull Gud nännas skapa dessa miljontals människor om det finns risk för att en enda av dem skulle dömas till den eviga elden, tillredd åt djävulen och hans änglar?

Rösten blev allt starkare, uppfyllde honom. Efraims händer darrade, evangeliet skakade i hans händer. Kyrkväggarna och takmålningarna tycktes komma närmare. De små änglarna med sina trumpet, hänlog de åt honom, och åt alla de olyckliga, som fick se paradiset portar slås igen framför deras hjälplöst utsträckta händer? Apostlarna stod där så höga och heliga, såg de inte alls de arma syndiga varelser som krälade i stoftet, bönande om nåd? Nej, "Sannerligen säger jag eder: Vadhelst I icke haven gjort mot en av dessa minsta, det haven I icke heller gjort mot mig!" Och där, längst nere vid dörren, hin onde själv, med sin bockfot och svans, smilande, samlande sina offer, som den rättfärdige guden så frikostigt delade ut! Med den allra yttersta möda kunde Efraim återföra blicken till texten:

— Och dessa skola då gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt liv.

Han blev stående kvar med boken mellan sina skälvande händer. Såg med hjälpsökande blick ut över sin lilla församling. De satt där så trygga och lugna, hade inte sett, inte hört, inte förstått. Insåg de inte vad han nyss hade läst? Att till vilken skara de än räknade sig — och det var inte så svårt, på deras lugnt förvissade ansikten att döma, att här satt idel får, som skulle motas in i den högra fållan — så var hela tanken omöjlig! Hur kunde någon acceptera tanken på ett evigt straff, för att man i sin mänskliga svaghet inte klarat att leva som en sann kristen under några fattiga jorde-år? Hur kunde någon sutt kärleksfull människa acceptera att själv få njuta evig frid, när andra, ens grannar, släktingar, kanske ens egna barn, under tiden led under helvetets plågor? Skulle inte den gode kärleksfulle hellre ta deras lidande på sig själv? Som Mästaren själv hade gjort?

Efraim stod och såg med vidöppna ögon ut över denna församling, åt vilken han vikt sitt liv, och såg dem ändå inte. Såg istället in i sitt eget liv, i det som han så förnöjsamt, tryggt och trosvisst, hän- givet ägnat hela sitt vuxna liv åt.

— Vad är det egentligen för människor, dessa som dväljes i paradiset lustgårdar?

Han visste inte själv om det bara var en tanke, eller om han sa det högt. För-

samlingen såg på honom, undrande, skruvade på sig, kastade blickar på varandra. Vad hade hänt med pastorn? Det var för längesedan dags att gemensamt läsa trosbekännelsen. Någon började hosta. Kyrkvaktmästaren öppnade försiktigt dörren från sakristian och gjorde en rörelse med handen. Efraim besinnade sig. Skulle han efter 40 år i denna kyrka plötsligt bryta samman inför ögonen på sin församling? Och det på domsöndagen, kyrkoårets sista söndag? Nej, det gick inte an. Han höjde åter sin röst och kände igen sin mässande kyrkostämma:

— Låt om oss nu gemensamt bekänna vår kristna tro.

Församlingen reste sig under ett svagt lättat mummel, och lät pastorn med kraft och auktoritet leda dem i bönen, som vanligt. Och i psalmen efter sjöng man av sina lungors kraft, som för att släppa ut spänningen, och tryggt kunna konstatera att allt var som vanligt.

Efteråt sades det att något underligt måste ha hänt ute i sakristian under predikostolpsalmen. Även om kyrkvaktmästare Antonsson inte hade något att tillföra den gissningen. Eller att pastorn hade gått och överansträngt sig. Eller drabbats av något okänt virus. I alla fall var det något som mycket plötsligt kommit över honom, och vi bör nog inte lasta pastorn alltför mycket, sa man, han har ju ändå plikttröget skött sitt arbete i 40 år, och aldrig har något sådant hänt förut. Kanske har han läst för mycket, kanske är det något ont som legat dolt i arvet. Nej, vi ska inte belasta honom för detta eller lägga någon skuld på honom, men självklart kan han inte få behålla sitt ämbete, men det förstår han ju själv.

Men att något var annorlunda kunde var och en se genast som Efraim kom upp i predikstolen. Hans ansikte var rödflammit, blicken glänsande, tecken på en upphetsning som inte hörde hemma i kyrkan. Han höll redan från början sina glasögon i handen, och han började inte, som vanligt, med att läsa bibeltexten. Han såg ut över församlingen med underligt öppen och klar blick och började tala:

— Det vi nyss hörde i evangelietexten är icke sanningen!

De höjde blickarna och tittade vak- sammt på honom. Hade de hört rätt? Behagade pastor Efraim skämta? Han fortsatte:

— Herren Gud är god och kärleksfull. Hans nåd och hans makt är oändlig. Den gode Guden sänder inga av sina barn till något helvetes pina. Nej, ty det finns inget helvete! Det finns ingen satan!

Nu rörde sig folk tydligt i bänkarna och såg i smyg på varandra. Vad var detta?

— Sanningen är att allt är gott. Ja...

Efraim höjde blicken och såg ut genom ett av de färgade fönstren, och anade något där utanför, uppe i almkronan, vad var det? Ett leende. Någon som svarade JA!

— Ja, allt är gott! Det onda är blott en illusion, det finns ingen ondska, endast okunnighet!

Han sökte deras blickar, ville se in i dem, få dem att se det han såg. Han andades häftigare. De fann honom anstötlig och såg neråt i bänkarna. Önskade att de kunde försvinna därifrån, eller ännu hellre att någon måtte komma och förpassa denne man från predikstolen. Han märkte inte att han höll på att försvinna från dem. Han såg och såg ut mot leendet där ute i almen, kände att han aldrig varit närmare livet och sanningen än nu.

— Ja, Gud är allgod, allvetande och allsmäktig, och på domens dag ska alla jordens människor dömas till evig salighet. Gud ske pris!

Almen började gunga i vinden. Allt tydligare såg han den leende vännen där ute.

— Se Guds lamm som borttager världens synd!

Hans röst steg och han gjorde en svepande gest ut genom fönstret. Ingen följde hans rörelse med blicken. Man började samla ihop sina ytterkläder, och röra sig i bänkarna. Efraim märkte det inte.

— Ja, världens synd är borta. Ingen synd och skuld finnes mera. Mänskligheten är fri att leva utan rädsla för straffdomen, utan att längre nödgas kräla i stoftet efter nåd!

Han kände sig som en profet, som den förste förkunnaren av en ny lära. Han såg inte hur hans trogna församlingsmedlemmar en efter en sakta och tyst drog sig ut ur bänkarna och försvann längs gången och ut genom dörren, för sista gången från hans högmässa. Han talade och tårarna kom i hans ögon, och saliven började sippra fram i hans mun- gipor. Han talade om Guds oändliga godhet och om den lättnad som nu äntligen kunde vederfaras allt folk, när de fick lägga av sig syndens och skuldens tunga börda. Han märkte inte att hans röst slutligen dränktes i bruset från orgeln, när Wilhelmsson i ett försök att ändå hålla högmässan igång, spelade postludiet just när de sista församlingsmedlemmarna lämnade kyrkan.

Men Efraim måste ändå sluta tala. Gråten steg allt större och mäktigare inom honom, och han böjde sig fram

över kanten på predikstolen och lät tårarna strömma, tårar som inte gråtits på årtal. Hejdlöst grät han, och tackade Gud mellan tårarna, grät högt som ett barn inför sin mor, grät och tackade. Äntligen var han hemma. Äntligen kunde han efter år av falsk tro gråta ut inför sin faders ansikte där ingen dom eller rättfärdig vrede stod att läsa. Han var fri att leva sitt liv efter sin egen vilja, utan oro och ständigt lyssnande efter en dunkel samvetets röst. Det var inte en dömande och straffande Gud han tjänade längre, det var kärleken själv som var hans ledstjärna. Vilken lättnad! Vilken ousäglig lycka!

När han till slut kom ner från predikstolen, stod det unga paret där, nykomlingarna i kyrkan. Den unga kvinnan sträckte fram handen:

— Tack för den vackra predikan. Vi kommer gärna tillbaka och lyssnar fler gånger.

Mannen vid hennes sida nickade instämmande.

Efraim såg på dem genom dimman av tårar och tog hennes händer i sina båda.

— Tack, sa han, tack barn, men det blir nog inte tillfälle till det någon mer gång.

Han log uppmuntrande, klappade hennes hand och gick sedan ut till sakristian och stängde dörren efter sig.

Anm. Barbro Johansson är lärare och författare.

Vi går i kyrkan

Vi svenskar går i kyrkan ungefär lika mycket som vi går på bio och idrott.

Under en vecka:

9 procent gudstjänst, 8 procent idrott, 7 procent bio, 7 procent musik, 5 procent museum eller utställning, 2 procent teater eller opera.

Under en månad:

25 procent bio, 22 procent gudstjänst, 20 procent musik, 20 procent idrott, 17 procent museum, 9 procent teater eller opera.

Under ett år:

59 procent museum eller utställning, 54 procent bio, 54 procent konsert, 54 procent gudstjänst, 42 procent idrott och 41 procent teater eller opera.

Dessa siffror — hämtade ur en artikel av Karl-Axel Elmquist på DN-debatt 13 maj i år — visar att kyrkan hävdar sig väl som intresse vid sidan av idrott, underhållning och kultur.

Örjan Björkhem: Provokation

Ibland är den absolut enda trösten att föreställa sig Madame Helena Petrovna Blavatsky någonstans uppe i empyreen, eller kanske i Shangri La tillsammans med Koot Hoomi och andra mahatmor, där hon vrålar av skratt så den väldiga stofthyddan skakar och ett tunt moln av cigarettaska sprider sig över världen.

För det var ju stackars HPB som från början lanserade uttrycket "andlig utveckling", men hon gjorde det resolut och bestämt i den fasta tron att det fanns värdiga och mindervärdiga raser och i hela sin tids arroganta övertygelse om den vite man- nens överlägsenhet.

Men hon sa aldrig att hon själv nödvändigtvis var mer andligt utvecklad än andra. Idag används uttrycket nästan enbart som ett tillhyge. Har man invändningar mot de allra flummigaste "energierna" så kan man få höra att det beror på den egna bristande andliga utvecklingen.

Och man kan ge sig på att människor som talar om denna utveckling talar om sig själva — liksom människor som talar om ödmjukhet numer tillskriver sig själv en sådan.

Det fina i kråksången är naturligtvis att "andlig" utveckling, till skillnad från all annan, inte kan kontrolleras. Den har idag förvandlats till ett vapen — som huvudsakligen används av dem som har svårt för att komma med något annat.

Och egendomligt, men samtidigt också naturligt, nog används detta uttryck huvudsakligen för att försvara det oförsvärliga. Människor som måste gå och kråkas när de har utfört healing, människor som sysslar med numerologi utan att någonsin ha hört talas om Pythagoras, människor som säljer "healingkristaller" utan att ha en aning om vare sig geologi eller de stora klassiska traditio- nerna om kristaller, kort sagt människor som inte gitter lära sig någon- ting om det de försöker slå i andra — det är oftast de som talar om "andlig utveckling" och det är oftast de som ställer de mest vansinniga kraven på sin omgivning. "Nej, tack, jag vill

bara ha en kopp te. Men det måste vara örtte. Är det säkert att vattnet har hunnit rinna tillräckligt länge? Det är kanske bäst att koka nytt vat- ten för jag tål inte gammalt vatten. Inget besvär för min skull, jag dric- ker gärna ur ett glas, jag tål inte pors- lin. Skeden är väl av äkta silver, an- nars får jag utslag. Jag vill aldrig ställa till besvär, så jag dricker bara en enkel kopp örtte, man måste vara litet ödmjuk. Förlåt, men jag tror att någon har tvättat glaset med diskme- del. Jag är så känslig, det kan jag inte rå för."

Naturligtvis passar många av dessa beteenden, som exempelvis den kråkande healerns, bäst på en gammaldags varieté, bredvid skäg- giga damen, ormmänniskan och den amerikanske ismannen.

Det egendomliga är att alla in- vändningar kan tystas helt auktori- tärt med påståendet att det är den "andliga utvecklingen" som ligger bakom de bisarra beteendena. För vi är ju så rädda för att bli betraktade som outvecklade.

Kanske borde man inte bry sig om det. Men de av oss som haft den oer- hörda förmånen att få träffa verkligt andliga människor, vi kan inte låta bli att reagera när vi hör dessa ut- tryck använda i ett sammanhang som gör dem till hädelser. Vi reagerar när viktiga saker förvandlas till gott- köpskram.

Jag tänker exempelvis på en gång när jag stod och svor en tidig morgon i Indien. Inte långt ifrån mig satt en "helig man" som suttit blickstill i 12 dagar av de 21 han föresatt sig. Han reste sig genast och frågade om han kunde hjälpa mig.

Vi talades vid i tio minuter. Sedan gick han och satte sig, han fick börja om från början igen. Nirvana var inte viktigare än att det kunde vänta.

Händelsen sa mig inget särskilt om den "heliges" utveckling, men myc- ket om hur långt jag själv hade kvar.

Åtminstone har jag långt kvar in- nan jag som HPB kan skratta åt eländet.

Barbro Johansson

Månadens bibelcitat: SE JAG SÄNDER UT MIN ÄNGEL

"Se, jag sänder ut min ängel framför dig, och han skall bereda vägen för dig." (Mark 1:2.)

När något nytt är på väg in i världen, när vi håller på att ändra inriktning på våra liv, börjar vi kanske först med det som är näraliggande och enkelt. För den som är på väg ut ur materialismen, kan första steget vara, att gå en vegetarisk matlagningskurs. Via konkreta, materiella ting går sedan vägen vidare mot mer subtila företeelser. Kanske fortsätter man med att få sitt horoskop ställt eller gå en kurs i psykodrama. Har man fortfarande inte funnit allt man sökte, går man vidare, och kommer så småningom in på en alltmer andlig väg, ända tills man börjar ana vad det är man söker: kunskapen om livets innersta existens. Och det är nu, i början av mitt sökande, som jag är som mest tvärsäker!

Vi människor har, som alla vet, lätt för att döma. Vi tror oss gärna om att sitta inne med, om inte hela sanningen, så i alla fall mer än de flesta andra, och det förvånar oss ofta, att andra människor inte fattar det som är så självklart för oss. Man faller lätt i fällan, att tro att om man bara lägger sina argument på rätt sätt, så är det möjligt att övertyga en människa om att det är man själv som har rätt. Men det är något som man aldrig kommer att kunna göra. Att vinna i en diskussion är långt ifrån detsamma som att övertyga.

Det finns bara en sanning, men det finns oändligt många vägar dit. Inga människor, inte ens två enäggstvillingar, går samma väg dit. Det är som om vi alla stod nedanför ett berg och såg upp mot ett guldkimrande slott vid bergets topp. Jag själv, som står vid bergets norra sida, har en smal stig framför mig, som tycks leda rakt uppför berget. Jag

ropar då till min kamrat som står på bergets södra sida, att här är stigen som leder upp till slottet. Men min kamrat har en linbana på sin sida, som går ett stycke uppför berget, och vill förstås hellre pröva den. En tredje person väljer kanske att först gå ett stycke nerför berget, för att plocka några goda äpplen att ta med sig på sin vandring. Alla har sin väg att gå, och det är omöjligt att säga vem som först kommer till slottet, om man alls behöver ha så bråttom, eftersom det kanske finns mycket viktiga och roliga saker att göra längs vägen.

Jag som har börjat att söka mig fram på den andliga vägen, upplever gång på gång att jag funnit den rätta stigen, den som alla andra också verkligen borde följa. Bara för att efter ett halvår eller år se att det där var ju bara ett litet avsnitt av den väg, som jag ska gå. En stig leder fram till en annan. Ibland skymtar jag slottet däruppe på bergets topp. Ibland skymtar sikten av mörka träd eller åskmoln, men för var gång jag ser slottet, anar jag att jag har kommit närmare. Jag kan inte hoppa över någon bit av vägen, jag måste gå hela. De erfarenheter och kunskaper jag får blir till byggstenar i mitt fortsatta växande. Jag ser målet, men av vägen ser jag bara en bit i sänder. Och kanske vågar jag släppa taget, lita till universum och med tillförsikt följa den väg som "ängeln bereder för mig". Eller som Karin Boye skriver i sin dikt:

"Så drivs vi, vilsna själar, fram från lägerbål till lägerbål, vet ingenting om nästa rast och ingenting om resans mål, men känner att vårt hjärta dras oemotståndligt utan val in mot ett okänt hemmets hav, som sorlar djupt i snäckans skal"

Nej till kiromanti

Brittiska patologer har undersökt om det finns något samband mellan den skivlinjen i handflatan och en människas livslängd. De har studerat 100 döda kroppar och inte funnit något samband. Undersökningen ger alltså inget stöd åt kiromantin, konsten att spå i händer.

Källa: TT-Reuter 18 juni 1989.

Psyket påverkar aids

Forskaren George Solomon vid Kalifornienuniversitetet och hans medarbetare studerar aidssmittade, som överlevt länge, för att se hur dessa skiljer sig från personer med aids, där sjukdomen fått ett mer förväntat förlopp.

Inledande intervjuer gav följande resultat:

De aidssmittade som överlevt en längre tid accepterade den diagnos som de fått, men de vägrade att betrakta sitt tillstånd som omedelbart livshotande. De var måna om sin hälsa och tänkte att de själva kunde påverka sitt tillstånd.

Det fanns fortfarande mycket som de ville uträtta. De såg en ny mening i sitt liv, sedan de drabbats av aids, och de hade en altruistisk kontakt med andra aidsdrabbade.

Källa: Brain/Mind Bulletin, maj, 1988.

Subjektiv journalistik

Den som hittade på namnet *Human Potential Movement* (rörelsen för mänskliga möjligheter) var den amerikanske journalisten och författaren George Leonard. Det var när han jobbade på tidningen Look (som lades ned 1971, utkonkurrerad av TV). Detta läser vi i Svenska Dagbladet, Idagsidan 2 april. Han uttalar sig kritiskt om den journalistik som till varje pris skall vara objektiv. Intervjuar man en representant för freds rörelsen, säger han, så måste en talesman för förvaret också höras. Det gäller att hålla distans, aldrig bli entusiastisk. Hellre förlöjliga än förhålliga! Gärna vara ironisk.

Men entusiastisk blev Leonard, när han för Look skrev om Human Potential Movement. Därmed drog han på sig stark kritik från chefer och kolleger på tidningen, och försök gjordes att få honom avskedad.

Själv har han en personlig infallsvinkel, när han skriver.

Han säger, enligt reportern Ami Lönnroth:

— Jag föreslår att vi startar en tidning för subjektivitet och personlig befrielse. Inte en objektiv rad får förekomma!

BOKKLUBBEN NYA TIDSÅLDERN

Böcker för personlig och andlig utveckling

Vi ger Dig möjlighet att köpa böcker för Din personliga och andliga utveckling var Du än bor i landet.

Dessutom ger vi Dig ca 10—20% rabatt på cirka priset.

Vi bjuder på portot och tar endast ut en exp. avg. på f.n. 15 kr.

Skicka in kupongen (eller avskrift) till
Bokklubben Nya Tidsåldern,
Box 34, 793 03 Tällberg,
eller ring oss på tel. 0247-509 05.

Ja tack, skicka mej ert senaste bokblad.

Namn

Adress

Postnr

Ort

Texta gärna

MÅ BRA! av böcker.

Ibland är det lite så och så med hälsan, både fysiskt och psykiskt. En bok är till stor hjälp många gånger. Här presenteras 4 nya titlar ur höstens utgivning från ICA bokförlag.

BESEGRA DIN ALLERGI

av Peter Wilhelmsson

Allergi och överkänslighet är ett mycket större problem i dag än det någonsin tidigare varit. Den här boken förklarar sambandet mellan allergi och olika sjukdomar samt ger många praktiska tips om hur man lättare kan leva med sin allergi. Ca 300 sidor, teckningar. Hft. Cirkapris 175:-

LEVA ENSAM OCH MÅ BRA

av Barbara Powell/Övers M Löfström

Många av dem som av olika skäl tvingats leva ensamma känner sig ofta besvikna och frustrerade eller tycker synd om sig själva. Det är till dem den här boken riktar sig. Praktiska råd ges om hur man ska handskas med den här typen av känslor samt hur man ska utveckla sin personlighet. 236 sidor. Hft. Cirkapris 150:-

DIN SINNLIGA KROPP

av Lucy Lidell/Övers P Szil

Den här boken handlar om kroppsmedvetenhet och livsglädje. Att vara kroppsmedveten innebär att vibrera av liv, att vara trygg, harmonisk och förankrad i sig själv och uppleva en sensuell kontakt med omvärlden. Boken innehåller kroppsövningar som påverkar och förenar både kropp, själ och ande. 192 sidor, färgfoton, akvareller, färgteckningar. Hft. Cirkapris 250:-

HUSKURER OCH HELHETSTERAPI

av Gunilla Boman

En spännande bok om gamla tiders kunskap och funderingar om vart vi är på väg. Har vi tappat förståelsen för naturens helande krafter och läkeväxter? Hur påverkas vi av strålning och elektromagnetiska fält? Läs om allt från kloka gummors special till intervjuer och slutsatser om den nya tidens medicin. Ca 300 sidor, teckningar. Inb. Cirkapris 225:-

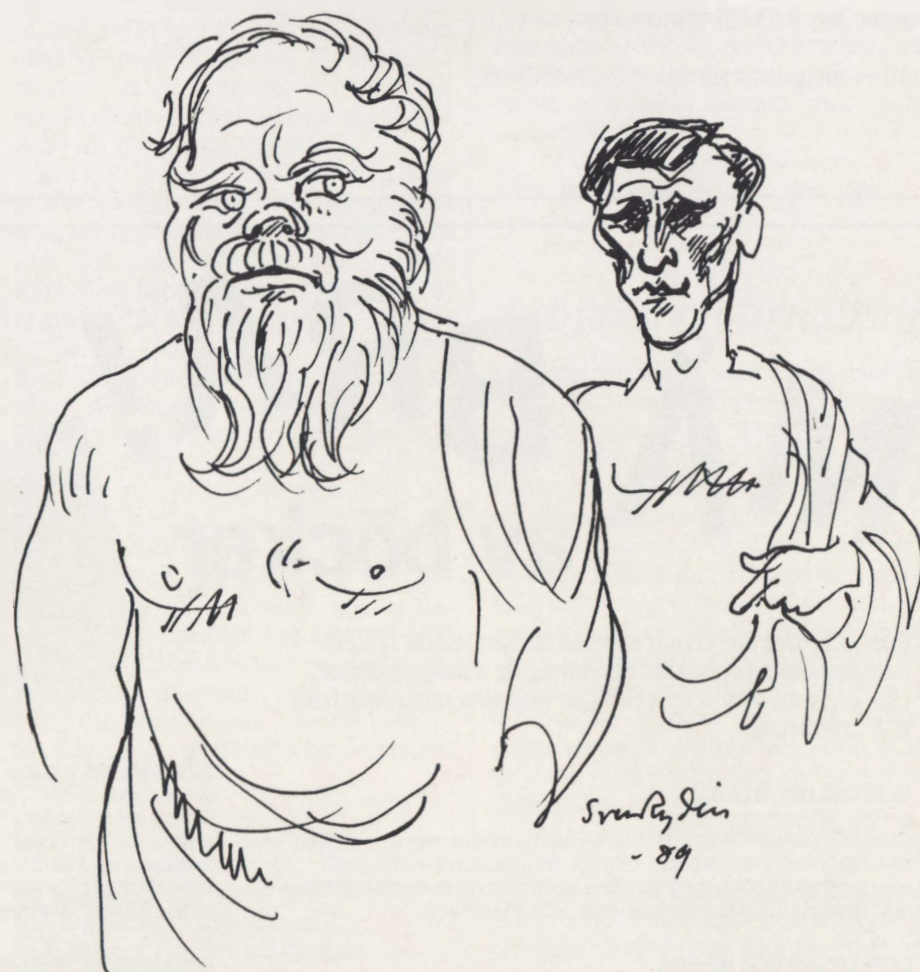
Köp böckerna i din bokhandel eller direkt från ICA bokförlag, 721 85 Västerås.

SOKRATES

Christer Nilsson

Sokrates har en rad personlighetsdrag som nog kan fascinera. Han är unik, ingen är som han. Med en så stark utstrålning att han på gott eller ont måste kallas karismatisk. Han är modig och stark, inga strapatser biter på honom, går nästan alltid barfota, även på vintern. I en och samma mantel. Hans moraliska mod är perfekt. Men han kan dricka vin kopiöst, hålla på hela natten utan att ens nicka till och sedan gå ut på stan för att som vanligt filosofera. Ingen har sett honom full. Ibland får han ett "ett gudomligt tecken", *daimonion*, som varnar honom när han frestas göra något olämpligt. Detta samvete är en gudomlig röst som aldrig tar fel. Då står han länge alldeles stilla, försänkt i filosofisk, kanske religiös meditation. Han är sällskaplig, kan vara skämtsam, ibland skarp och inte alltid artig och snäll, men mestadels fryntlig och på gott humör, inte minst när han är omgiven av de vackra ynglingar ur överklassen som han älskar och som i sin tur älskar honom.

Hur vet vi egentligen något om människan Sokrates? Inte ett ord skrivet av honom själv finns bevarat. Enligt Aristofanes var han en löjlig naturfilosof. Hos Xenofon avbildas han som en tråkig moralist. Den Sokrates som vi ärvt i den västerländska historien finns hos Platon, älsklingslärjungen. Dessa tre porträtt är så olika varandra att det kan tyckas gälla tre olika människor. Men det är bara Platons bild av Sokrates som man verkligen har brytt sig om. Hans porträtt har en enastående friskhet och en så kraftig utstrålning av mänskligt liv, att intresset för dess historiska trovärdighet nästan blir av underordnad vikt. När man talar om Sokrates tänker

Sokrates med en lärjunge, ritad av SvD-tecknaren Sven Rydén.

man inte på hur han var i verkligheten, utan på Platons Sokrates.

Han föddes i Aten, fadern var bild-

huggare och själv ska han någon tid också ha utövat detta yrke. Modern var barnmorska. På äldre dar sa Sokrates

att han ärvt anlagen av sin mor, fastän han förlorade män, och själar i stället för kroppar. En gång hade han ett lägre statsämbete som han skötte med stort allvar och rättrådighet. Hans fattigdom har blivit en tradition. Men någon tigarfilosof eller snyltgäst var han nog inte. Hans giftermål med Xantippa är allmänt bekant och har varit ämne för äldre och nyare komediförfattare. Tillsammans hade de tre barn. Enligt traditionen var hon trätgirig och elak och när hon en dag hölldevatten över sin man svarade han lugnt: "Har jag inte sagt att det följer regn på Xantippas åska?" Sokrates gick omkring på gator och torg, i baden och gymnastikhallar, i pelargångarna och salustånden och talade med alla. Av oraklet i Delfi hade han som ledning fått orden: känn dig själv! Sokrates blir snart också i stor stil verksam som humbugavslöjare. Det är den uppblåsta sofismens dumdryghet, maktgalenskapen och den okunnigheten som han finner överallt och som han nu går till storms mot. Som vapen använder han sitt skarpa intellekt och sin grova ironi. Pass på, nu kommer en ny humbug! Genomgången av dessa påstått stora män och den ironiska examinationen av dem formar sig till en förbimarsch av den offentliga visdomens idioti i Hellas. Hans samtal har alltid två delar. Först gäller det att sätta den han talar med i förlägenhet genom att få honom att inse sin brist på visdom. Åhörarna genomskådar ironierna och gottar sig åt dem på offrets bekostnad. Men det är i den andra delen av samtalet Sokrates visar sin storhet och ger oss efterkommande något viktigt i arv. Efter att offret har erkänt sin totala ovetenhet hjälper Sokrates honom nu att komma till klar insikt om vad dygden är. Orsaken här till är den filosofiska sats som Sokrates blivit så berömd för nämligen att om man vet vad det rätta är, så felar man inte utan man gör då osvikligen vad som är rätt. Sokrates' undervisning gick ut på att lära vad ett gott och rättrådigt liv innebär och hur en människa ska leva. Dygd är vetande. Dygd kan läras. Vägen till sedlig förbättring, vapnet med vilken man "övermannar lustarna", heter självbesinning. Allt enligt den delfiska siargudens maning: "Känn dig själv!"

Sokrates lever som han lär. Sina lägre så kallade kroppsliga lustar håller han i styr. Fastän pederast i erotiskt avseende övergår han aldrig till handling. Till synes fullkomligt oberörd motstår han de väl planerade förförelseförsök, som den sköne Alkibiades utsätter honom för. Inte därför att han är gift utan därför att det av vissa filosofiska skäl skulle vara

ottillbörligt. Nästan alla samtal omges av en erotisk atmosfär. Någon kärlek mellan kvinnor och män hör vi inte talas om, ty vad som intresserar hos Platon är bara kärlek mellan äldre män och yngre män. Men denna pederasti var desto viktigare. Några grövre sexuella handlingar får vi väl inte tänka oss i denna miljö, utan bara vad som i *Staten* kallas "ärbara kyssar och smekningar".

År 399 f.Kr. dömdes Sokrates, 70 år gammal, till döden. Med få rösters övervikt bland sina 500 domare. Anklagad för att fördärva ungdomen och tro på nya gudar. Bilden av Sokrates inför sina domare när han håller sitt försvarstal tillhör världslitteraturen. Han visar öppet sitt förakt för sina fiender. Detta förakt har inget att göra med vare sig förbannelser eller revolutionärt trots. Det uttrycker bara hans mod och hans sublima inre säkerhet. Förhållandena i Aten på Sokrates' tid var rättslösa. På en punkt stod han i klar opposition till vad som ansågs vara rätt i samhället. Han tog nämligen avstånd från all vedergällning och hämnd av det skälet att man aldrig får tillfoga någon annan människas något ont. Hans vänner vill att han ska fly, men Sokrates väljer att stanna och tömma giftbägaren. Enligt dialogen *Kriton* angav han två starka skäl: Det skulle undergräva rättsordningen om han olovligt gav sig iväg. Enligt det andra skälet skulle han inte vinna någon fördel genom att fly. Han måste då bege sig utomlands och ett liv i landsflykt bleve i så fall inte av något värde för honom. Hans hustru och barn skulle tas om hand av förmögna vänner. Därför var det bättre att dö nu. Hans sätt att vara inför döden är inte det ringaste fränstötande, hans storhet är orubblig och upphöjd. Han var leende och mild. All ironi var nu som bortblåst. I rummet där han tömde giftbägaren och inväntade döden var det en egendomlig stillhet, en stämning full av poesi. Mot bakgrunden av vännernas oro och sorg avtecknar sig hans upphöjda lugn. Allt finns på plats i denna oförgätliga tavla.

Vi moderna människor har nog en del att lära av Sokrates. Genom årtusendena lyser hans ledstjärna och klingar hans appell: "Det enda som betyder något för dig är vad *du* har förstått, inte vad mer eller mindre mäktiga auktoriteter vill att du ska tro. Du ska våga tänka och våga ta konsekvenserna av vad du själv har tänkt. Endast då kan du förverkliga dig själv och bli fri."

Hej! Positiv sökare söker positiv sökare. Du finns. Jag finns. Fast Du är flicka. Med eoner bakom oss spelar nuvarande ålder ingen roll. Kanske är Du 20, kanske 40. Tid är ett betraktelsesätt, sann kommunikation är det värdefulla. Jag, Malmö, 37, lekfull, ändå mogen, gillar musik, teater, måla, kramas, trivas, uppleva saker och mycket annat. Ta ett djupt andetag och hör av Dig! Svara från Malmö, Lund, Näset till "Miracle of love", Sökaren f.v.b.

Vi är ett par i femtioårsåldern som vill leva i Sverige under sommaren och i ett varmt klimat på vintern. Vi har en vision av en grupp som driver ett "centrum" där vi arbetar under kortare eller längre perioder med vår egen och andras andliga, mentala, konstnärliga och fysiska utveckling. Vill Du vara med? Svar till "Värme, jord, arbete, pengarna", Sökaren f.v.b.

12-45-åriga tjejer, väninnor, som önskar sig en Borlänge-kille, 21 ung, afrobrun, muskulös, bredaxlad, 174 cm, vacker kropp, bruna ögon, som är intelligenta, känsliga, medvetna, älskande.

Jag slutar skolan våren 1990 och vill flytta, eller flytta till dig eller bo med mig i Gävle centrum eller någon annan stans i Sverige eller utomlands.

Du är blond eller afrobrun, har blåa eller bruna ögon, är vältränad med fasta former.

Du som vill hjälpa människor. Hur! med fördomsfri mjuk sensualitet. Varför? För en kärleksfullare värld. Alla former av massage tillbudes, erogen zonerapi, olje-, avslappningsmassage och vanlig massage.

Du är intresserad av att förmedla friskvård, parapsy, allmän intr, massage, kärlekens TAO, andlighet, UFO, plejaderna, pyramidernas funktion, New Age tro o livsf, Ambres drömtolkning, K. Wennergrens bok "Inre harmoni", Martinus F vår bön, meditation, yoga, Tai chi, discodans, leva livet, uteliv, vegan, fri tänkande, personlig utv, självutv, fri krav.

Svar till OM, Tånggringsg 41, 781 51 Borlänge.

Pris för kontaktannonser 50 öre per ord + 5:- i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 15:-. Moms inräknad.

Älska djuren, älska växterna, älska varje ting! Älskar du varje ting, skall du också framtränga till Guds hemlighet i tingen. Har du en gång fattat den, skall du ständigt tränga allt djupare in i den för varje dag. Och till sist skall du älska hela världen med en allt omfattande kärlek.

Fjodor Dostojevskij

Antroposofin granskas

I nr 4, 1988 av tidskriften Folkvett, organ för föreningen Vetenskap och Folkbildning, tas antroposofin upp till kritisk granskning. Sven Ove Hansson skriver om antroposofins raslära. Rudolf Steiner, som grundade antroposofin, karakteriserade olika raser på olika sätt. Negrer, indianer och asiater hade han inte så höga tankar om. Negrerna var barnsliga med svag jagkänsla, indianerna var degenererade och asiaterna alltför inåtvända. Den vita rasen däremot uttalade han sig uppskattande om. Hansson påvisar också att Steiners raslära återspeglas i nutida svenska antroposofers uttalanden. Men han lägger också märke till att antroposoferna visserligen menar att människoraserna har olika egenskaper men att de ändå har lika värde.

René Palmqwist har under tio år jämfört resultaten av biodynamisk odling — som utgår från Steiners tänkande — och vanlig giftfri odling. Hans slutsats är att de båda odlingssätten är likvärdiga. Det biodynamiska, som tar hänsyn till månens läge, är inte bättre. Den slutsatsen kan dock ifrågasättas, eftersom de poäng som Palmqwist sätter, efter en femgradig skala, på skördestorlek, hållbarhet och smak, ger den biodynamiska metoden en övervikt på 9 poäng. Dock, om man jämför endast de fyra år då han odlade både giftfritt och biodynamiskt, är resultaten likvärdiga.

Psykets inverkan på immunförsvaret

Undersökningar vid Princetonuniversitetet i USA har visat att studenternas antikroppar, som bekämpar infektioner, är reducerade vid tiden för en viktig, avgörande examen.

Men hos studenter som kände starkt stöd och uppmuntran från andra människor, var minskningen av antikropparna mindre. Detta stöder en hypotes att människor med många goda vänner har ett starkare immunförsvar än andra.

John Jemmott och Kim Magloire vid Princeton mätte koncentrationen av immunoglobulin i saliven hos 15 studenter, dels på examensdagen, dels två veckor senare. Koncentrationen var avsevärt lägre under examen, som studenterna upplevde som mycket stressande.

Forskarna menar att de nu närmar sig en förståelse av sambandet mellan stress och sjukdom.

Källa: Brain/Mind Bulletin, maj 1988.

Biorytm

Din biologiska klocka

För 40 kr får Du Ditt biorytmschema och intressant läsning om svängningarna i Ditt liv. Sänd 40 kr, namn, adress och födelsedag till pg 491 24 11-8, ©"Visibel", Box 14190, 400 20 Göteborg

VISDOMENS SJU ÄDELSTENAR

I denna brevsérie behandlas de existensiella frågorna. Ur innehållet: Sökandet efter en livsåskådning. Världsalltets uppkomst och utveckling. Jorden och dess naturriken. Reinkarnation. Människans dödsförlopp och mellanlivstillvaro. Världsskeendets lagbundenhet.

Serien kostar 70:- och består av 10 studiebreve som utsänds 2 ggr/mån.

För närmare upplysningar och anmälan, ring 08-11 65 81, 08-767 41 60, 0520-728 58 eller skriv till

Teosofiska Samfundet
Sveavägen 45
111 34 Stockholm

Problemet med vår värld är att de dumma människorna är så säkra på sin sak, medan de kloka är så fyllda av tvivel.

Bertrand Russell

Nytt hopp!

Om du har förlorat allt hopp och funderar på att ta livet av dig — vänta! Ring eller skriv först till Yogi Praptap, indisk yogi och psykolog, känd från svensk press.

Avgift enl överenskommelse.
Tel 040-13 59 56. Dr Mishra,
Stadiongatan 55 B, 9 v,
217 62 Malmö

Ur innehållet:

Gamla testamentets etik — Adam och Eva och världens skapelse — Mänsklig inskränkthet — Nya testamentet och de apokryfiska evangelierna — Kanons tillförlitlighet — Traditionens trovärdighet — Den enfödde sonen — Treenighetsläran — Jesu födelse — Jungfrudogmen och Jesu släktskapsförhållanden — Guds moder — Marias eviga jungfrudom — Dop — Offer och kommunion — Försoning — Det ondas problem — Uppståndelse — Himmelsfärd — Kristi återkomst och domens dag — Paradis och helvete — Universell försoning — Mellan död och dom — Gudstjänst och kult — Helgondyrkan — Den heliga allmänliga kyrkan — Kyrkans framtid

"Med klart förnuft, utan elakhet, granskar han huvudteser i kristen tro... skriver föredömligt klart och har väsentliga synpunkter... en utmärkt guide för den som vill överväga sanningens värde i kristna lärosatser... Vackra och delvis ovanliga bilder pryder bokens sidor"

SM i SÖKAREN

"... inte svårläst och kan vinna anklang hos religionshistoriker, som tycker att Ingemar Hedenius är för radikal"

Hans Nystedt i BOKREVY

"Den som oindoktrinerad läser Kaléns bok får en hederlig och stabil grund att stå på i sitt fortsatta sökande efter andlig sanning bortom alla skymmande och förvirrande mänskliga utanverk... Sällan har undertecknad känt sig så manad att rekommendera en bok till allmänt studium..."

L Lindberg i UTAN GRÄNS

Hälsans Förlag, Vasavägen 9, 181 42 LIDINGÖ

Sänd mig Nils Kaléns bok Kristendomens hedendom å Kr 55:- (+ porto)

Namn:
Adress:
.....

Brev

Hej Sökarna.

Jag är en realistisk tjej i tjugo-års-åldern som skulle vilja kommentera och berätta lite för läsarna i Eran tidning.

För åtta år sedan fick jag telepatisk kontakt med en människa från en annan planet. Kontakten gick direkt till mig och inte via något medium. Jag har alltid stått med bägge fötterna på jorden och har varit skeptisk mot det mesta.

Jag har gjort observationer av UFO:s som barn så jag vet vad det handlar om. Jag är ej hjärntvättad för jag har varit sökare i tio år och har alltså vandrat helt allena utan andra intryck, från sekter el liknande.

Jag vet att mannen jag har kontakt med existerar för jag har fått otaliga bevis, så många så jag ej kan tvivla längre. Jag har träffat honom två gånger det senaste året i "fysisk" form. Vad jag vill berätta är att jag har sökt efter människor med samma upplevelser som jag, som är ärliga. Jag har hittills bara mött folk som har påstått sig ha kontakt, men som sedan har visat sig inte vara riktiga.

Jag känner djupt med Håkan Blomqvist, men han har haft otur och jag lovar honom att när jag har starka och fysiska bevis som kan läggas på bordet, så är det första jag gör att vända mig till honom.

En sak som motsäger det han skrivit är dock att George Adamski hade rätt och jag vill rentvå den stackars mannen som ville alla människors väl. Men det som människan ej kan se själv, det försöker hon motbevisa.

Jag har själv varit sådan och jag lider ej av några psykiska sjukdomar eller hallucinationer.

Därför undrar jag om det finns några människor i detta avlägsna land som känner igen sig, så att man kan träffas och stödja varandra. Jag vill få slut på myten att vi som har verklig kontakt lider av hallucinationer och får dåligt rykte av människor som enbart har maktbegär och försöker lura pengar av hederligt folk genom att ljuga.

Svar till "En som vandrar den ljusa vägen och har fått nog", Sökaren f v b.

Faran med fundamentalism

I Sökaren nr 4, 1989, var en artikel införd kallad "Vedaskrifterna och Krishnarörelsen", skriven av Per Svensson. Artikeln riktade kritik mot vedaskrifterna och Krishnarörelsen. I artikeln talar Svensson om de beskrivningar av universums struktur som presenteras i verket Srimad Bhagavatam.

Svensson försöker bedöma den vediska kosmologin genom att göra jämförelser med västerländsk astronomi och på så vis peka ut felaktigheter i Srimad Bhagavatam. I artikeln framkommer dock Svenssons ovilja eller oförmåga att förstå in-

nebörden i den kosmologi som Srimad Bhagavatam presenterar. Ett närmare studium av denna fascinerande kosmologi gör det klart att Srimad Bhagavatam beskriver aspekter av universum som ligger bortom våra begränsade sinnens normala uppfattningsförmåga, oavsett om vi förbättrar våra sinnens förmåga med de tekniska hjälpmedel som används inom dagens rymdforskning.

Den bild av universum som den normala nivån av varseblivning ger upphov till är dock inte okänd för den vediska litteraturen. Studerar vi exempelvis Surya Siddhanta, finner vi en kosmologi som stämmer väl överens med modern astronomi vad det gäller planeters relativa rörelser och positioner. Detta är dock bara ett sätt att betrakta universum, ett sätt som under den vediska kulturen främst användes vid beräkning av planeternas positioner för astrologiska syften. Men i Veda behandlas alltså även universums högre verklighet, som dagens astronomer inte har någon kunskap om. Dessa aspekter presenteras exempelvis i Srimad Bhagavatam. Tyvärr har dock Svensson i sin artikel, av någon anledning, felaktigt presenterat dessa beskrivningar som om de skulle ha varit beskrivningar av universum på den nivå som dagens astronomer och exempelvis Surya Siddhanta riktat in sig på. I syfte att finna fel har Svensson följaktligen försökt jämföra avstånd och positioner på ett sätt som inte låter sig göras. De motsättningar som härvidlag uppkommer visar alltså inte på att felaktigheter existerar i Srimad Bhagavatams världsbild, vilket Svensson vill göra gällande, utan snarare på Svenssons ovilja eller oförmåga att studera detta verk på ett riktigt sätt med ett sinne öppet för andra perspektiv.

I början av sin artikel kritiserar Svensson Krishnarörelsens sätt att anamma Veda och talar där om bokstavstro. Om Svensson i detta sammanhang syftar på att Krishnarörelsen skulle ha fallit hän åt vad som vanligtvis kallas fundamentalism, så har han grundligen fel. Fundamentalism har i dessa sammanhang kommit att beteckna ett fasthållande vid texten präglad av den krampaktighet som uppstår då en tradition och dess nutida lärare inte förmår tillgodose läsaren med tillräcklig förståelse av textens innebörd. Ett exempel på fundamentalism är tron att Gud skapade världen på sex dagar i meningen 6 x 24 timmar. Eftersom det ofta finns en rädsla att sakna eller förlora en fast grund för sin världsuppfattning tenderar vissa personer att, i brist på förverkligande, anamma texten på ett fundamentalistiskt sätt. Krishnarörelsen förespråkar inte en fundamentalistisk tolkning av vedaskrifterna, men tydligen har Per Svensson fallit hän åt fundamentalism. Jag har svårt att tänka mig ett mer fundamentalistiskt sätt att läsa Srimad Bhagavatam på än vad Per Svensson ger prov på i sin artikel.

Att universum kan betraktas från olika synvinklar innebär dock inte att det inte går att göra jämförelser mellan olika synsätt. Men de måste göras med försiktighet. Vid sådana jämförelser kan intressanta samband mellan olika synsätt upptäckas. Avstånden till de olika planeterna som Srimad Bhagavatam uppger, syftar inte nödvändigtvis på avstånd såsom vi tänker oss och mäter dem.

I och med sitt fundamentalistiska sätt att läsa Srimad Bhagavatam har Svensson uppfattat avståndsangivelserna som extremt orealistiska. Det framgår dock av Srimad Bhagavatam att de avstånd som anges är höjdangivelser över Bhu-Mandala. Bhu-Mandala som Svensson felaktigt har likställt med vår jordplanet beskrivs i själva verket utgöra ett plan med gigantiska dimensioner jämfört med jorden, dimensioner som kan jämföras med vårt solsystem. Jordplanet som vi vanligtvis uppfattar den beskrivs vara en mycket begränsad del av Bhu-Mandala. I Srimad Bhagavatam indikeras att Bhu-Mandalas plan ligger i praktiskt taget samma plan som ekliptikan i den moderna astronomin. Intressant i sammanhanget är att den ordning som Srimad Bhagavatam tillskriver planeterna i höjled över Bhu-Mandala, alltså inte deras ordning från jorden räknat, visat sig överensstämma med den ordning vi kan se om vi betraktar vårt solsystem utifrån från sidan och lägger märke till de högsta respektive lägsta lägen som planeterna antar då de i sina banor fjärrnar sig från ekliptikan. Detta är bara ett exempel på hur mer fruktbara jämförelser kan göras vad det gäller den vediska och nutida kosmologin.

Jag finner här ingen större anledning att bemöta alla detaljer som Svensson har fäst sig vid, eftersom hela tolkningen är präglad av en olycklig bokstavstro som jag helst ser att Svensson håller för sig själv. Min erfarenhet vid samtal med matematiker och astronomer är att mycket intressanta diskussioner kan komma till stånd om man närmar sig det aktuella ämnet på ett mer vetenskapligt sätt, och jag inbjuder härmed intresserade till sådan diskussion.

Markandeya Rishi das
Krishnarörelsen

Kommentar:

De grova astronomiska felaktigheterna i Srimad Bhagavatam förklarar/ursäktar Markandeya genom att påstå att boken beskriver aspekter av universum som ligger bortom våra begränsade sinnens normala uppfattningsförmåga. Skall det tolkasså att felaktigheterna, exempelvis att månen är större än solen, enligt Krishnarörelsen är ett slags *högre* sanning? Tydligen. I Veda behandlas, enligt Markandeya, universums högre verklighet.

Markandeya skriver att de avstånd mellan planeterna som Srimad Bhagavatam anger, inte nödvändigtvis (!) syftar på avstånd såsom vi tänker oss dem och mäter dem. Men det är just det som Prabhupada antar att de gör! Se Per Svenssons artikel i nr 4! Markandeyas store guru är själv just en sådan usel fundamentalist som Markandeya ogillar!

Enda intelligent sättet att förklara felaktigheterna i Srimad Bhagavatam är naturligtvis att erkänna att alltsammans är religiösa sagor, som inget har att göra med verkligheten — på samma sätt som Bibelns skapelseberättelse inget säger om hur världen verkligen har blivit till.

Häxeriets konst

Har du någon gång funderat på att bli häxa? Nu finns det en nyutkommen handbok för dig, som enkelt och stegvis förklarar hur du ska bära dig åt — *Bli häxa. Handbok i magisk konst* (Askelin & Hägglund).

Författarinnorna Rose-Marie Wessunger-Arvidsson och Pia Fredrikson titulerar sig själva häxor. Hur pass seriöst de tar på sitt häxeri är svårt att säga — boken är skriven i en mycket lättsam ton.

Det verkar inte vara särskilt svårt att träda in i magins värld. Skaffa dig en kalk, ett rökelsekar, en svartskaftad kniv, en kristallkula eller en ellips plus lite andra småsaker och skrid till verket!

Författarinnorna upplyser aldrig om varför man ska göra så och så. Inte heller varifrån de olika ritualerna och formlerna är hämtade. Men jag misstänker att det mesta är hämtat från böckerna i den digra referenslistan längst bak i boken, en lista som jag tror är mycket bra för den som vill tränga djupare in i häxeriets konst.

Kanske går du omkring med en obesvarad kärlek i ditt hjärta. Då finns här många tips om hur du ska gå till väga för att väcka den älskades åtrå:

Du kan tex stöta 7 korianderfrön och

blanda med 5 ml destillerat vatten, ingjuta din magiska kraft däri och i hemlighet blanda det i "offrets" mat eller dryck.

För oss som inte tar så allvarligt på magin men ändå tror på örternas läkande kraft finns här många spännande recept. Allt ifrån medel mot hårvavfall till enkla graviditetstester.

Om du misstänker att du är på "det viset", ta då 10 anisfrön, stöt dem i en mortel till ett fint pulver och strö det på en smörgås som du äter innan du går och lägger dig på kvällen. Om du får klåda runt naveln under natten är du gravid.

För den som ofta lider av huvudvärk finns följande bot:

Huvudvärkspris

7 st älggräs med rötter

1 tsk kåda

På våren plockar du älggräset och tar 5 cm rötter och 2 1/2 cm av stjälken. Torka växtdelarna och stöt dem i din mortel. Förvara pulvret i en mörk burk på sval plats.

Vid huvudvärk blandas pulvret med så mycket kåda att du kan forma det till en pris. Lägg prisen under läppen eller ha den på tungan i minst tio minuter.

Stina Bergström

Rolf Carlesons minnen

Robert Carleson har nyligen återutgivit sin fars, Rolf Carlesons, "spiritualistiska testamente" *Vidare går min väg. Spiritualistiska erfarenheter* (Förlaget mot ljuset 1988). Boken inleds dessutom med utdrag ur farfaderns, Carl A Carlesons, minnen.

Det här är en viktig händelse för den spiritualistiska rörelsen i Sverige, för klanen Carleson har betytt mycket för spiritualismens utveckling och kanske framför allt för den svenska rörelsens nära koppling till England och utvecklingen där.

Bokens tyngdpunkt ligger i seansbeskrivningar och då huvudsakligen från England, men här beskrivs också seanser med Ernst Broberg och Einer Nielsen. Rolf Carleson ger ingående skildringar av åtskilliga för våra dagar näst intill okända fenomen, som så kallad "direktröst" — när "andarna" talar ur en i rummet fritt svävande trumpet, "psykiska fotografier" och andra fysiska fenomen. Också spiritualismens svenska historia får en intressant snedbelysning när Rolf Carleson exempelvis redogör för hur han år 1938 fick böta 100 kronor för att ha anordnat en offentlig föreställning av "hypnotiska och därmed likartade fenomen".

Dessvärre lyckas boken inte helt spränga den vanliga ramen för spiritualistisk litteratur som ofta bara är njutbar för de närmast inblandade. Idag vet ju de flesta inte vad ett "seanstält" är för någonting, och "kabinett" kan leda tankarna till andra ting än de avsedda.

Till skillnad från mycket annan spiritualistisk litteratur är emellertid boken saklig och direkt. Den redogör för iakttagelser utan särskilt många reflektioner. Visserligen säger Rolf Carleson på bokens sista sidor att det är den spiritualistiska livsåskådningen som är det väsentliga, men det är mycket litet av den som skymtar fram i de olika seansprotokollen. Det är naturligtvis stor skada, för det finns inte en spiritualistisk livsåskådning, det finns *hundratals*, och våra iakttagelser färgas alltid av våra åsikter om innebörden av det som sker. Rolf Carleson är framförallt iakttagaren, och läsaren grips, som så ofta i sådana här sammanhang, av en viss beundran för själva uthålligheten hos författaren när han går från den ena seansen till den andra i årtal och uppoffrar mycket av sitt "civila liv" i det "andligas" tjänst.

På bokens första sidor redogör utgivaren, Robert Carleson, för hur han skall gå och besöka den nyfödde sonen Hannes, han som kanske en gång skall fortsätta klanen Carlesons mission. Jag hoppas att Robert och Hannes snart tecknar den svenska spiritualismens historia som är ett sorgligt försummat kapitel och som troligen är en nödvändig bakgrund för att Rolf Carlesons bok skall bli riktigt njutbar.

Örjan Björkhem

Ur Bokrevy nr 1, 1989

Bokrecensioner återgivna med tillåtelse av tidskriften Bokrevy, Bibliotekstjänst, Box 1706, 221 01 Lund.

Bowen, Charles. Märkliga UFO-fall. Berättelser och bilder från möten med flygande tefat. Red av Peter Brookesmith. Bokorama (Det oförklarliga). Övers fr eng av Elisabeth och Per Fredholm. 95 s. Ill. Stonehenge, Egyptens pyramid och de gåtfulla jätteteckningarna på Nazcaltätten i Peru är blott några företeelser som tas upp i denna bildrika (knappt en sida utan en eller flera färgbilder) volym ingående i en bokserie om oförklarligheter och mysterier, ursprungligen producerad för en brittisk publik. Författarna — åtta st — beskriver sten- och jordformationer på olika kontinenter. Även idén att stenmonumenten ligger utplacerade längs speciella jordkraftlinjer (leylinjer) diskuteras. En mängd förklarande hypoteser läggs fram. Bara undantagsvis framhålls någon av dem som mer trovärdig än de övriga. Några frågetecken rätas alltså inte ut. Läsarna — lekmän utgör huvudmålgruppen — får nöja sig med att läsa om fenomenen och mysterierna samt njuta av fascinationen och spänningen. Saklighetsnivån är betydligt högre än i exempelvis von Dänikens böcker. Men att kalla innehållet vetenskapligt är att ta i. Den lättlästa boken är kvalitetsmässigt i nivå med de andra volymerna i samma serie.

Roland Adlerberth

Gåtfulla försvinnanden. Från Bermudatriangeln till Mary Celeste. Red av Peter Brookesmith. Bokorama (Det oförklarliga). Övers fr eng av Kjell E Genberg. 95 s. Ill.

Liksom tidigare utgåvor i serien är också denna av stort värde för alla som söker fakta kring det gåtfulla i vår värld. Serien är en utmärkt motvikt till von Dänikens och Charles Berlitz inlagor. I denna volym beskriver författarna ett urval mystiska försvinnanden som alla väckt stort uppseende. Hela tiden bemödar de sig om att undersöka och förklara dessa gåtor. Osanningar avslöjas och dåligt kontrollerade fakta dras fram i ljuset. Den så omskrivna Bermudatriangeln förpassas till myternas skräpkammare medan

andra berättelser lämnas utan slutlig förklaring. Paul Beggs bidrag är här av särskilt hög kvalitet. I stort är texten lättillgänglig och underhållande, men den bristande svenska redigeringen stör. Uppprepningar är legio och försvenskningen av de engelska boktitlarna olämplig. Boken är rikt illustrerad.

Clas Svahn

Kraften från jorden. Om stensättningar, pyramider och ruiner. Red av Peter Brookesmith. Bokorama (Det oförklarliga). Övers fr eng av Elisabeth och Per Fredholm. 95 s. Ill. Stonehenge, Egyptens pyramid och de gåtfulla jätteteckningarna på Nazcaltätten i Peru är blott några företeelser som tas upp i denna bildrika (knappt en sida utan en eller flera färgbilder) volym ingående i en bokserie om oförklarligheter och mysterier, ursprungligen producerad för en brittisk publik. Författarna — åtta st — beskriver sten- och jordformationer på olika kontinenter. Även idén att stenmonumenten ligger utplacerade längs speciella jordkraftlinjer (leylinjer) diskuteras. En mängd förklarande hypoteser läggs fram. Bara undantagsvis framhålls någon av dem som mer trovärdig än de övriga. Några frågetecken rätas alltså inte ut. Läsarna — lekmän utgör huvudmålgruppen — får nöja sig med att läsa om fenomenen och mysterierna samt njuta av fascinationen och spänningen. Saklighetsnivån är betydligt högre än i exempelvis von Dänikens böcker. Men att kalla innehållet vetenskapligt är att ta i. Den lättlästa boken är kvalitetsmässigt i nivå med de andra volymerna i samma serie.

Bengt Bengtsson

Ockulta samband. Om människans försök att förstå universum. Red av Peter Brookesmith. Bokorama (Det oförklarliga). Övers fr eng av Ann och Örjan Björkhem. 95 s. Ill.

Rikt illustrerad med huvudsakligen vackra färgbilder behandlar denna bok både traditionell ockultism som spådomskonst, astrologi och alkemi liksom modernare företeelser som nazistisk magi och ufo-kulter med

metafysiska anspråk. Avsnittet om spådomskonst tar upp olika traditionella tekniker som I Ching, Tarot, geomantik och handtydning och ger en orientering om den historiska och kulturella bakgrunden. Procedurer och teorier bakom beskrivs, så man ges god uppfattning om tillvägagångssättet, men inte tillräckligt föregen utövning av teknikerna. Myten som drivkraft illustreras väl av kapitlen om ufon och nazistmagi. Författarna till de olika avsnitten skriver underhållande och lättläst och har en balanserad blandning av kritisk inställning och öppenhet. Någon vetenskaplig granskning är det inte frågan om utan syftet är främst underhållning och stimulans av fantasin.

Stefan Heinstedt

Walters, Derek. Ming Shu. Den urgamla konsten att ställa ett kinesiskt horoskop. Prisma. Övers fr eng av Evelyn Pešikan. Orig:s titel: Ming Shu — the art and practice of Chinese astrology. 95 s. Ill.

I denna typ av kinesisk astrologi indelas året i tolv måncykler, där var och en tillskrivs en djurkaraktär, t ex tigern, råttan, draken och hunden. Dessa symboliserar olika temperament och beteenden hos zodiakens tecken i den västerländska astrologin. Planetrörelser beaktas ej utan tiden delas in efter ett sinnrikt system, där olika tidsintervall tillskrivs ett djurtecken och ett av de fem elementen. Boken beskriver dessa djurkaraktärer och hur man räknar ut ett horoskop i enlighet med denna tradition. Man får också veta hur personer med olika djurkaraktärer passar ihop med varandra och vad de har att vänta sig under olika perioder. Beskrivningarna är tillräckligt allmänna för att oftast passa in, och tillsammans med de vackra färgbilderna får man en stunds underhållning och förströelse.

Stefan Heinstedt

Sloterdijk, Peter. Kritik av det cyniska förnuftet. Alba. Övers fr ty av Joachim Retzlaff. Orig:s titel: Kritik der zünischen Vernunft. 567 s.

När Peter Sloterdijks magnum opus gavs ut i Västyskland 1981 såldes det på kort tid i flera tiotusentals exemplar och mottogs entusiastiskt av kritiken. Det är en glädje och välgärning att boken äntligen ges ut på svenska, därtill i en utomordentlig översättning. I denna 567 sidor korta bok, skriven i cynismens egen tidsepok, avtäckes detta vår tids "upplysta falska medvetande" in på bara kroppen. Texten lever och utvecklas i spänningsfältet mellan den moderna systeminneboende och universellt diffusa cynismen och den antike kynikerns individuella systemprovocerande livshållning, representerad i första hand av Diogenes av Sinope. Sloterdijk delar generöst med sig av en omfattande beläsenhet, djupa kunskaper, öppnande perspektiv och en närmast outsinlig ström av produktiva associationer. En fest för alla socialfilosofiskt engagerade och en rik kunskapskälla när det gäller vår tids självförståelse.

Bosse Forsén

Det finns något bortom bergen...

"Vi tror att Gud är Kärlek och Makt och Sanning och Ljus... att alla hans barn en dag skall nå hans fotpall, hur långt på vilsna vägar de än må vandra..."

Upplev denna ljusa trosbekännelse i vår mässa söndagar kl 11.00 eller deltag i zenmeditation varannan torsdag kl 18.00.

LIBERALA KATOLSKA KYRKAN
Flottbrovägen 5, St Essingen, Stockholm
Tel 08-56 26 65

För att få magisk kraft skall man tända ett ljus och läsa Fader vår baklänges. Ur "Bli häxa".

Martinus, pseud. Livets väg. Hälsans förlag. Övers fr da av Agne Windmark. Orig:s titel: Livets vej. 87 s.

Detta är en av Martinus många småböcker, där han behandlar avgränsade områden av sin kosmologi. Denna, som kom i original 1961, innehåller tre uppsatser. "Livets väg" beskriver det levande väsendets utveckling genom olika perioder, vilka liksom årstiderna ger kontrast åt livsupplevelsen. "Mentala fångelser" betonar vikten av tolerans och förståelse gentemot andra som inte är lika högt andligt utvecklade som man själv tror sig vara. I "Den sekundära och primära uppståndelsen" diskuterar förf Jesu uppståndelse som ett exempel på materialisation, en process som enligt förf kommer att bli vanlig i framtiden som ett sätt för levande väsen att komma in i den fysiska världen från den andliga. Framställningen är relativt lättillgänglig, men förutsätter någon kunskap om Martinus kosmologi. *Nils-Olof Jacobson*

BÖCKER OM TIBET på svenska!

Bornstein, Anna C: **Dalai Lama och den buddhistiska vägen**. 206 sidor. 150 kr. Utförlig presentation av Dalai Lama, hans filosofi och gärning.

Aronsson, G-M: **Heliga helande bilder**. 59 sidor format 21 x 30 cm, 140 kr. Redogörelse för thankamåleriets grunder och religiösa betydelse.

Hyde-Chambers, F. R: **Laman och den röda draken**, 533 sidor, 180 kr. Roman om Tibet. Förf är känd brittisk Tibetexpert.

Norberg-Hodge, H: **Ladakh, den tredje vägen till Himalaya**. 168 sidor, 135 kr. Förf bor i Ladakh och har grundat Ladakh Ecological Center.

Peissel, M: **Konungariket i Himalaya**. 232 sidor, 280 kr. Praktverk med 116 färgfoton, förf är doktor i antropologi.

Böckerna beställs genom insättning av likvid på postgiro 460 75 60-2. Ange önska böcker på talongen.

Begär vår kompletta boklista!

Bokförlaget **EMPATUM**
Engelbrektsgatan 39
114 32 STOCKHOLM
tel 08-10 05 96

Rekola, Juhani. Frågan om livets mening Verbum. Övers fr fi av Cerle Halleen. Orig:s titel: Tämän elämän mieli. 112 s. Litt.

I en stram men friskt djuplodande essästil tar den finske prästen, teologen och skriftställaren Rekola (född 1916, verksam i Sverige från 1956 till sin död 1986) på ett spännande sätt upp frågorna kring livets mening. Utan att försöka ge några färdiga och enkla svar och utan att försköna verkligheten — Rekola har blivit kallad den järnhårda verklighetens teolog — presenterar han i dialog med många kända tänkare, författare och konstnärer nihilismens, marxismens, psykiatrins, naturvetenskapernas och trons (i första hand den kristna trons) svar. Han väjer inte för att sätta frågorna kring livets mening i relation till lidandet och tragedin, liksom till lyckan. Även om boken inte är svåräst kräver den ett visst idéhistoriskt intresse av läsaren. Den svenska språkdräkten är god. *Bengt Rasmusson*

Bloomfield, Harold. Din akilleshäl. Hagarberg. Övers fr eng av Ulla Nordin Lönnér. Orig:s titel: The Achilles syndrome. 180 s.

Boken är ett både underhållande och seriöst exempel på den nya litteraturen om "positivt tänkande" av en författare med erfarenhet av psykoterapeutiskt arbete med människor. Den amerikanske psykiatern Harold Bloomfield har tidigare gett ut bl a Slut fred med dina föräldrar (1987). Boken vill få läsaren att uppmärksamma hans s k akilleshäl, det mest sårbara hos oss som vi gör vårt bästa för att förtränga ur medvetandet. Akilleshälen kan vara mycket från allmän glädjelöshet till komplex för utseende eller åldrande. Förf menar att våra utvecklingsmöjligheter kompenseras av våra brister. Med frågeformulär vill han få läsaren att kartlägga sina problem och erbjuder därefter övningar, både suggestiva "tyck om dig själv"-övningar framför spegeln och parövningar. Boken känns äkta, är rolig att läsa och förf lyckas med övningar, berättelser från sin praktik och trevlig layout med bl a små citatrutor göra sin text omväxlande. *Anders Blivik*

McGinnis, Alan Loy. Våga vara dig själv! En bok om självförtroende. Libris. Övers fr eng av Kerstin Gårstjö. Orig:s titel: Confidence. 190 s. Reg.

Fristående forts på Vänskapsfaktorn och Kärleksfaktorn. Det finns nu många böcker med teman som "älska dig själv", "förstå din partner", "satsa på dig själv" etc. Denna bok är ännu en i den genren och har kanske inte så mycket att tillföra i ämnet. Förf, som är amerikan, har kanske en annan utgångspunkt eftersom han är kristen psykoterapeut. Han beskriver hur man bygger upp självförtroende, självtillit och olika steg mot självständighet. Detta sker med många exempel både på kända och okända människor och med stor ödmjukhet. Det börjar som en bok om olika sätt att se på sig själv men blir mer och mer en bok om kärlek, för det är genom att älska och bli älskad som

man får självtillit. Lättläst, bra språk och nyansrik översättning är andra ingredienser i denna bok. *Pekka Kataja*

Roepstorff, Svend. Tänk hälsosamt. Vardagslivets värderingar — hälsa och sjukdomar. LIC. 47 s. Ill.

Skriften är ett studiematerial om friskvårdsarbete i Halland, där huvudförfattaren är aktiv i arbete med missbrukare. Boken, som utgår från New Age-inspirerade idéer, är den första som i ett landstings regi uttrycker det nya helhetstänkandet på ett direkt praktiskt användbart sätt. Med överskådliga beskrivningar, illustrerade med teckningar, av ohälsans och hälsans tankar förklaras kortfattat olika värderingar i vardagslivet, där bl a dålig självkänsla och falsk självbild ger ohälsa, och där öppenhet, kommunikation och en helhjärtad inställning till livet ger hälsa. Språket bär prägeln av "mirakelbokens" lite speciella begreppsbruk, men diskussionsfrågorna som följer på varje avsnitt samt en begreppsförklaring i början hjälper läsaren att koppla texten till sitt eget liv. Boken är ett utmärkt studiematerial för grupparbete, där deltagarnas egna erfarenheter är utgångspunkten, men den kan även med rikt utbyte läsas av enskilda, och är kanske ett första tecken på hur "alternativa" tankar mer och mer smälter in i samhället. *Ole Saxe*

Andens underverk. Från ESP till medial begåvning. Red av Peter Brookesmith. Bokorama (Det oförklarliga). Övers fr eng av Ann och Örjan Björkhem. 91 s. Ill.

Boken behandlar hela skalan av möjligen paranormala fenomen, för att citera förordet "allt från det sublima till det löjliga, från billig humbug till ovedersägliga bevis, från fenomen som räddat liv till ytligt sett triviala företeelser". Kapitel finns om t ex utomsinnlig varseblivning, materialisation, sanndrömmar och varsel. Bildmaterialet är relevant och mycket rikligt, delvis i färg. De olika fenomenen diskuteras relativt seriöst med beaktande av olika förklaringar. Grundtanken är dock att äkta fenomen finns. Tyvärr saknas både register och litteraturhänvisningar. Boken har inget vetenskapligt värde; den gör inte heller sådana anspråk, utan är en ofta underhållande och tankeväckande bilderbok över omstridda fenomen och förmodar. Översättningen är välgjord men störs av onödigt användande av några engelska uttryck där fullgoda svenska motsvarigheter finns. *Nil-Olof Jacobson*

Att överleva döden. Teorier om ett liv efter detta. Red av Peter Brookesmith. Bokorama (Det oförklarliga). Övers fr eng av Karin Järner. 96 s. Ill.

Kapitlen i boken har ursprungligen varit tidsningsartiklar. De behandlar olika till synes paranormala fenomen som kan tänkas säga något om överlevnad av döden, t ex medde-

landen genom mediala personer som antas komma från avlidna, spiritismens tidiga historia, elektroniska röstfenomen, påstådda minnen av tidigare liv, konstnärligt och musikaliskt skapande som antas inspireras av döda konstnärer. Översättningen är god. Bilderna är många, delvis i färg; fransett omslagsbilden, som verkar tagen från en dålig skräckfilm, är de ofta intressanta och belysande. Tyvärr saknas register och litteraturlista. Fenomenen diskuteras ingående ur olika aspekter, och även kritiska synpunkter kommer till tals. Boken har dock inga vetenskapliga anspråk, utan belyser i populär form frågor som inte har några allmänt accepterade svar.

Nils-Olof Jacobson

King, Francis X. Häxkonst och trolldom. Lettura. Övers fr eng av Gunilla Janemar. Orig:s titel: Witchcraft and demonology. 156 s. Ill reg.

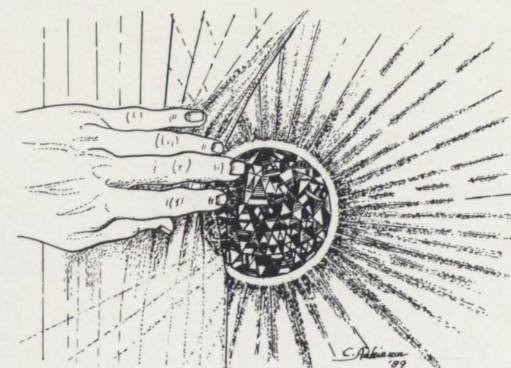
Francis X King är internationellt känd som auktoritet på områdena ockultism, alternativ medicin och politiska sekters historia. Boken behandlar häxerier och svartkonst i deras olika former från antiken till våra dagar. Förf återger ett stort antal fascinerande berättelser om bl a djävulsdyrkan, exorcism, häxförföljelser, vampyrism, voodoo och rituellt magi. Boken uppfyller inte vetenskapliga krav på källkritik. I jämförelse med andra populära böcker inom detta område är den dock mycket återhållsam i sina påståenden. Bl a avstår förf från att ta ställning i frågan om de beskrivna övernaturliga fenomenen finns annat än som mänskliga föreställningar och fantasier. Han har också kritiska kommentarer till en del av de mest fantastiska berättelser som återges. Boken är lättläst. Inom genren underhållningslitteratur om det övernaturliga hör detta till de bästa böcker som finns tillgängliga på svenska. Det finns ett utförligt alfabetiskt register men inga litteraturanvisningar.

Sven Ove Hansson

Edberg, Rolf. Söndag är för sent. En östvästlig dialog om hot och möjligheter på tröskeln till tredje årtusendet. Av Rolf Edberg och Alexej Jablovkov. Alexej Jablovkovs inlägg övers av Marie-Anne Sahlin. Norstedt. 191 s.

Denna märkliga bok lär att vi har inlett en omvänd skapelse som på nytt kan göra jorden öde och tom. Om livet ska få en fortsatt chans, måste vi stoppa vårt verk före den sjunde dagen. Söndag är för sent. Insiktsfullt och lågmält diskuterar Rolf Edberg och Alexej Jablovkov vår tids ödesfrågor och förutsättningar för människans överlevnad. Sex mäktiga kapitel ger på ett klart och enkelt språk skakande exempel på vårt våld mot naturen. Människan — naturens herre? Hoppet står till nya, ekologiska teknologier som förhindrar nya och sannolikt ännu svårare misstag än de vi har lyckats åstadkomma under en mycket kort tidsperiod i jordens långa historia. Boken är fullt jämförbar med Rachel Carsons "Tyst vår". *Jan Davidsson*

Footprints on the Path

"Ni ska lära känna sanningen och sanningen ska göra er fria." Låt aldrig någonsin ditt hjärta och sinne stängas till. Var aldrig rädd för det som är nytt, underligt eller okonventionellt. Håll dig beredd att lyssna till din intuition, till inspiration som kanske kommer att uppenbara helt nya ting för dig — någonting så nytt, så att det kanske inte ens har form eller substans — och kanske du får ge det form och substans får klä det i ord.

Ingenting är nytt i universum, men mycket har hållits dolt under århundradens lopp och ska nu uppenbaras. Det har förblivit dolt därför att människan missbrukade det — använde kunskapen för själviska ändamål och för att förhöja sin egen glans. Så kom det sig att all den underbara visdomen, kunskapen och makten måste dragas tillbaka tills människan hade lärt sig att inte ta något för egen del tills hon hade insett att hon inte är någonting tills hon blivit villig att ge Mig hedern och äran för allting, tills hon har förstått att Jag verkar i och genom henne och gör så att hon kan utträtta sitt verk.

Ta inte åt dig äran av någonting för så snart du gör det blockerar du flödet av inspiration. Jag märker omedelbart när du tar åt dig något. Du ska oupphörligen lovprisa och tacka Mig för allt som Jag uppenbarar för dig och gå sedan vidare, använd gåvorna till allas bästa — inse att du inte är annat än Min kanal, Min budbärare och att allt du får ta emot kommer från Mig.

Ur "Footprints on the Path" av Eileen Caddy
Övers. Maria Adkinson. Ill. Charles Adkinson
Reprinted by permission of the Findhorn Foundation

Ingen New Age-tidning

Kultur och livsvärden, som gick i Sökaren under ett år, blev ingen succé. Det ligger nära till hands att tro att (den sannolika) upplageminskningen på omkring 200 i år beror på "tidningen i tidningen", som av ganska många upplevdes som mindre intressant. Så, vi överger idén med en New Age-tidning i Sökaren. Allt blir som förut.

Men är 200 back så farligt? Ja, Sökaren ges ut med nästan obefintliga ekonomiska marginaler. Ett bortfall på ett par hundra prenumeranter leder till en tunnare tidning, vilket i sin tur kan leda till en minskning av upplagan, vilket i sin tur...

Vi har alltså noggrant iakttagit våra gamla fotspår och beslutat oss för att trampa vidare i dem.

Sökandet fortsätter.

Sanningssökande är alltid ett försök, nämligen att sortera sanningar och osanningar var för sig (en synnerligen besvärlig uppgift). Med en liten diskret kvast sopar vi det osanna åt sidan. (Det hör förstås hemma på sophögen.) Det som är sant tar vi till oss och försöker leva på.

(Men åsikterna om vad som är sanning varierar. Vad som är sant i Berlin och Jena är bara dåligt skämt i Heidelberg...)

Redaktörens grundläggare värderingar, som han ville presentera i Kultur och livsvärden, får väl komma fram då och då i den gamla vanliga Sökaren, men kan inte framhävas på bekostnad av tidningens traditionella innehåll.

Någon självständig tidskrift Kultur och livsvärden blir det inte, framför allt för att tiden inte räcker till.

Vårt handlag som tidskriftsmakare skall vara lätt — en ambition som vi f.ö. alltid haft, men aldrig riktigt lyckats förverkliga. En "tung" tidskrift går inte att sälja och kan därför inte komma ut, i alla fall inte när nu inte Statens kulturråd ställer upp med tillräckligt många sekiner.

God läsning under decennier som kommer!

SM

Endast för hundarna kan vi spela Gud.

Emile Ajar

Nr 6, 1989

Lena Mattisson och Niklas Törnlund:
Zen — vågens uppvaknande till vatten

2

Cirkeln, universum fångat i ett penseldrag. Zenmästaren Bankei (1622—1693)

Åsa Freij:

Viktor Frankl i Sverige talade om livets mening

6

Vid krigsslutet uppstigen ur helvetet (koncentrationslägret) är Frankl fortfarande en levande, vital person, som sökare lyssnar till.

Imagotillståndet, ett paranormalt fenomen

8

I Ryssland finns många intressanta människor, som nu i glasnosttider mer än förut kan förverkliga sig själva och framträda inför offentligheten.

Kristina Bryngel:

Dikter

11

Håkan Blomqvist:

Anders Liljegren — en skeptisk UFO-forskare

12

Det är av vikt att människor finns som med sakligt intresse studerar rapporter om oidentifierade flygande föremål.

Charlotta Helgesson:

Spotta inte på skolan!

16

Men det är inte lärarna som SM kritiserar, utan frånvaron av planerad etisk undervisning i skolan.

Håkan Blomqvist:

Ockultismen som blev rumsren

18

Håkan, avhoppad antroposof, ger idag inte ett vatten för Steiners lära.

Håkan

Eva Jagrell:

Dikt

25

Barbro Johansson:

En domsöndag i pastor Efraims liv
Helvetet finns ju inte! (Men hur är det med paradiset?)

26

Örjan Björkhem:

Provokation

Elake herrn tar ton...

29

Barbro Johansson:

Månadens bibelcitat: Se jag sänder ut min ängel

30

Barbro kommer att i Sökaren belysa bibelcitat på ett fräscht sätt, till glädje och nytta för oss sökare.

Christer Nilsson:

Sokrates

Odödlig visman.

32

Saxat

Fundera ett ögonblick på tanken att det finns ett allomfattande universellt Medvetande, en allt genomträngande Intelligens, och fundera också på den nödvändiga följsatsen, att det inte finns några helt åtskilda medvetanden. Ett sätt att föreställa sig detta är att tänka på universum som en ocean. Det finns vågor på ytan av den. Vågorna uppstår i oceanens vatten och består av det. Om en våg nu plötsligt skulle vilja lösgöra sig helt från oceanen, skulle den för att kunna göra detta behöva vara helt utan vatten och utan något samband med oceanens rörelser. Hur skulle den då kunna bölja, skumma och uppföra sig som en våg över huvud taget? Det enkla faktum är att en våg inte kan lösgöra sig från helheten av alla vågor och ändå förbli en våg.

Gerald G. Jampolsky

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:

Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgatan 18,
652 20 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:

Helår (8 nr) 175:-

Halvår 95:-

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Annonspriser: (moms tillkommer):

Helsida 1.300:-, halvsida 750:-

småannonser 25:- per spalt-cm, men minst 75:-

Wallin & Dalholm Boktr AB,
Lund 1989

ISSN 0038-0504